

192248.P.003

B7

Masdar

Зарафшон шамол электр станцияси

**Манфатдор томонлар билан ўзаро алоқалар
режаси (МТЎАР)**

2022 йил 2 март

Техник ҳисобот

Ҳисобот тафсилотлари

Мижоз:	Masdar
Мижоз томонидан алоқа учун шахс:	Dias Kamaliyev
Ҳисоботнинг тарқатилиши:	
Masdar:	Dias Kamaliyev, Ivan Montenegro, Tarik Afachtal, Mohamed Asaad Taher, Carlos Ponte
Wood:	Vicky McLean, Diane Scott, Jeremy Short
Ҳисобот таснифи:	Махфий

Тасдиқланганлик тўғрисида ёзувлар

Ўзгаришлар рақами	Исми	Лавозими	Имзо
Тайёрланди :	Diane Scott	Атроф-муҳит бўйича катта маслаҳатчи	ИМЗОЛАНДИ
	Vicky McLean	Атроф-муҳит бўйича катта маслаҳатчи	ИМЗОЛАНДИ
	Stuart Hume	ESAS компаниясининг ижтимоий масалалар бўйича мутахассиси	ИМЗОЛАНДИ
Текширилди:	Suzy Yendell	Атроф-муҳит бўйича катта маслаҳатчи	ИМЗОЛАНДИ
	Stuart Hume	ESAS компаниясининг ижтимоий масалалар бўйича мутахассиси	ИМЗОЛАНДИ
Тасдиқланди:	Jeremy Short	Техник Директор-Экологик баҳолаш	ИМЗОЛАНДИ
Нашр қилинган санаси:	2022 йил 02 март		

Ўзгартиришлар тарихи

Ўзгартиришлар рақами	Сана	Кирилган резюмеси тузатишлар	Кирилган тузатишлар резюмеси
A1	22/01/2021	йўқ	Биринчи қоралама
A2	09/02/2021	Текширишдан сўнг кичик тузатишлар	Ички тузатиш
B1	11/02/2021	Тасдиқлангандан сўнг кичик тузатишлар	Мижоз томонидан тузатиш
B2	09.07.2021	Кейинги маслаҳатлашувларни киритиш учун кичик тузатишлар	Мижоз томонидан текшириш
B3	22/09/2021	Кредиторларнинг изоҳларидан кейин кичик тузатишлар	Мижоз томонидан текшириш
B4	29.09.2021	Мижознинг изоҳларидан кейин кичик тузатишлар	Мижоз томонидан текшириш
B5	01/02/2022	Кредиторларнинг изоҳларини ҳисобга олиб ва манфаатдор томонларнинг кейинги иштироки тафсилотларини ошкор қилиш учун янгиланган.	Мижоз томонидан текшириш
B6	09/02/2022	Мижознинг изоҳларидан кейин кичик тузатишлар	Мижоз томонидан текшириш
B7	02/03/2022	Кредиторларнинг изоҳларидан кейин кичик тузатишлар	Мижоз томонидан текшириш

БИЛДИРИШ ВА ЖАВОБГАРЛИКНИ СОЌИТ ҚИЛИШ

1. *“Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқалар”* (ҳужжат рақами 192248.P.003 Б7 2022 йил 02 март) деб номланган ушбу ҳужжат Зарафшон шамол электр станцияси лойиҳаси бўйича фақат Masdar (“Мижоз”) учун тайёрланган. Ушбу ҳужжат Wood Group UK Limited (“Маслаҳатчи”) нинг ёзма рухсатисиз бошқа ҳар қандай шахс томонидан тўлиқ ёки қисман бошқа мақсадларда ишлатилиши мумкин эмас ва ҳар қандай бундай тасдиқлаш фақат ҳужжатнинг Маслаҳатчининг рухсатномаси (ёзма сўров бўйича мавжуд) имзоланган нусхасини олгандан кейин мумкин. Мижоз томонидан ушбу ҳужжатдан юқорида айтилганларга тўлиқ боғлиқ бўлмаган ҳар қандай мақсадда фойдаланиш натижасида келиб чиқадиган ҳар қандай жавобгарлик Мижознинг жавобгарлиги бўлиб, у Маслаҳатчига бундай фойдаланишдан келиб чиқадиган барча даъволар, харажатлар ва йўқотишларни қоплаб беради. Учинчи шахс томонидан ушбу ҳужжатдан фойдаланиш натижасида юзага келадиган ҳар қандай жавобгарлик ушбу учинчи шахснинг жавобгарлиги бўлиб, у Маслаҳатчига бундай фойдаланишдан келиб чиқадиган барча даъволар, харажатлар ва зарарларни қоплаб беради.
2. Мижоз Маслаҳатчи кўриши мумкин бўлган ёки Маслаҳатчига қарши ёки тўғридан-тўғри билвосита, мижоз ҳужжатни ошкор қилган ёки маслаҳатчининг ёзма розилигисиз ҳужжатни учинчи шахсга ошкор қилишга рухсат берган учинчи шахснинг даъволаридан юзага келиши мумкин бўлган ҳар қандай йўқотишлар, даъволар, талаблар, чиқимлар, йиғимлар, харажатлар ёки мажбуриятлар (жумладан, тергов ҳаракатлари ёки бошқа суд жараёнлари билан боғлиқ) учун тўловни тўлаши шарт. Мижоз Маслаҳатчига ҳар қандай бундай даъво ёки жараёни текшириш ёки ҳимоя қилиш билан боғлиқ бўлган барча харажатлар ва харажатларни (шу жумладан юридик ва бошқа профессионал тўловларни) қоплайди.
3. Маслаҳатчи қуйидагиларга нисбатан ҳеч қандай жавобгарликни ўз зиммасига олмайди:
 - a. “мўлжалли”, “дастлабки” ёки “лоийҳа қораламаси” белгиси бўлган ҳужжатлар ёки билдиришномалар;
 - b. нотехник масалалар, шу жумладан юридик, молиявий ва суғурта масалалари. Мижозга нотехник масалалар бўйича дахлдор малакали шахслардан маслаҳат сўраш тавсия этилади; шунингдек
 - c. иш ҳажмини бажариш учун мижоз ёки бошқа томон томонидан тақдим этилган маълумотларнинг тўғридан-тўғри ёки билвосита йўқлиги ёки хатосидан келиб чиқадиган ҳар қандай камчилик ёки ноаниқлик.
4. Ёзма равишда келишилган ҳоллар бундан мустасно, маълумотлар мустақил равишда текширувдан ўтуказилмаган ва улар тақдим этилган пайтда тўғри ва тўлиқ деб ҳисобланади. Бу ушбу ҳужжатда кўрсатилган ёки кўрсатилмаган иш ҳажмини бажаришда ишлатиладиган ҳар қандай маълумотларга дахлдор.

5. Ушбу мақолада келтирилган шамол тезлиги ва электр энергиясини ишлаб чиқариш бўйича ҳисоб-китоблар ҳужжатлар ёзилиш вақтида тақдим этилган маълумотлар ва тахминларга асосланади. Шамол тезлиги ва энергия ишлаб чиқаришни баҳолаш ноаниқлик даражасига боғлиқ ва шунинг учун ҳақиқий шамол тезлиги ва энергия ишлаб чиқариш ушбу ҳужжатда келтирилганлардан фарқ қилиши мумкин. Манфаатдор томонлар ҳар қандай вазиятда баҳолашнинг қўлланилиши ва мақсадга мувофиқлиги тўғрисида қарор қабул қилишда ўз қобилиятлари ва мулоҳазаларидан фойдаланиши керак.
6. Маслаҳатчи қурилиш жадваллари, кутилмаган молиявий ҳолатлар ёки ички ноаниқликлар ва мумкин бўлган кутилмаган омиллар туфайли режалаштирилган эксплуатацион харажатлар бўйича ўз фикрига нисбатан жавобгар бўлмайди.
7. Технология ва техник лойиҳалаштиришнинг ҳар қандай шарҳлари мукамал ҳисобланмайди. Агар бошқача кўрсатилмаган бўлса, ҳеч қандай лойиҳавий ҳисоб-китоблари текширилмаган.
8. Молиявий моделдаги техник маълумотларни баҳолаш ҳар қандай молиявий ҳисоботнинг тўғрилиги ёки дахлдор бухгалтерия стандартларига мувофиқлигини текширишни ўз ичига олмайди. Бундан ташқари, молиявий модель ҳисоб-китобларининг яхлитлиги текширилмаган.

Мундарижа	11
1 Кириш	11
2 Лойиҳа тавсифи	13
2.1 Лойиҳанинг афзалликлари	17
3 Роллар ва мажбуриятлар	19
3.1 Ҳамжамият билан алоқалар бўйича ходим (ҲБАБХ) билан боғланиш маълумотлари 19	
4 Регламентлар ва талаблар	20
4.1 Халқаро стандартлар	20
4.1.1 Экватор тамойиллари 4-таҳрир (2020)	20
4.1.2 ОТБ талаблари	21
4.1.2.1 ОТБ Хавфсизлик сиёсати ҳақида баёнот	21
4.1.2.2 ОТБнинг ахборотдан фойдаланиш бўйича сиёсати	21
4.1.3 ХМКнинг ишлаш стандартлари	23
4.1.4 ЕТТБ лойиҳасини амалга оширишга қўйиладиган талаблар (АТ)	25
4.1.5 JICA қўлланмалари.....	27
5 Манфаатдор томонларни аниқлаш	28
5.1 Манфаатдор томонларнинг харитасини тузиш ва таъсир доирасини аниқлаш	28
5.2 Манфаатдор томонларни идентификациялаш	29
5.3 Давлат муассасалари	30
5.3.1 Тартибга солувчи органлар.....	30
5.3.2 Бошқа маҳаллий ва ҳудудий ҳокимият органлари	30
5.4 Миллий ва халқаро нодавлат ташкилотлар (ННТ)	31
5.5 Ҳамжамиятда фаолият кўрсатадиган маҳаллий гуруҳлар	31
5.6 Ҳамжамиятлар ва ҳамжамиятлар етакчилари	31
5.6.1 Маҳаллий ишчи кучи ва маҳаллий корхоналар	32
5.6.2 Имконияти заиф гуруҳлар	32
5.7 Кредиторлар	Error! Bookmark not defined.
5.8 Манфаатдор томонларни идентификациялаш резюмеси	33

6 Бугунги кунгача амалга оширилган жамоатчилик маслаҳатлашувлари ва ахборотни ошкор қилиш	33 34
---	-------

Расмлар

2-1 Расм : Лойиҳанинг жойлашуви (ШТГ локациялари кўк маркер билан белгиланган)	5
6-1 Расм: Актау овулида Ажириқти ҳамжамиятининг етакчилари билан маслаҳатлашувлар (2020 йил 01 октябрь)	29
6-2 Расм: Актау овулида фермерлар билан маслаҳатлашувлар (2020 йил 01 октябрь)	30
6-3 Расм: Актау овулида аёллар билан маслаҳатлашувлар (2020 йил 01 октябрь)	30
9-1 Расм: Шикоятларни Кўриб Чиқиш Механизмининг Схемаси	63

Жадваллар

5-1 Жадвал: Маҳаллий ҳамжамият, хайрия ва бошқа ташкилотлар	19
6-1 Жадвал: Лойиҳа ҳақида фикр-мулоҳазалар (2020 й. – 2021 й., июль)	33
6-2 Жадвал: Ахборотни ошкор этиш ва жавоблар сони кўрсатилган бокслар резюмеси	41
6-3 Жадвал: Олинган шарҳлар бўйича жамланма ахборот	42
6-4 Жадвал: Манфаатдор томонларнинг муҳим масалалар бўйича фикр-мулоҳазалари	45
8-1 Жадвал: Қурилишга тайёргарлик босқичида мониторинг самарадорлигининг муҳим кўрсаткичлари	61
9-1 Жадвал: Шикоятларга мисоллар	64
9-2 Жадвал: Роллар ва вазифалар – Шикоятларни бошқариш	66
9-3 Жадвал: Шу кунга қадар олинган шикоятлар	72

Глоссарий

Қисқартма сўзлар	Таъриф
ОТБ	Осиё тараққиёт банки
ТД	Таъсир доираси
ММР	Мослашувчан мониторинг режаси
ФАБ	Civil Aviation Authority / Фуқаролик авиацияси бошқармаси
ЖАҲ	Ҳамжамиятлар билан алоқалар бўйича ходим
ҲАМ	Ҳамжамиятлар билан алоқалар менежери
ЕТТБ	Европа тикланиш ва тараққиёт банки
ЭТ	Экватор тамойиллари
ЛХҚ	Лойиҳалаштириш, харид қилиш ва қуриш
ЭИХР	Экологик ва ижтимоий ҳаракатлар режаси
АМТБИМ	Атроф-муҳитга таъсирни баҳолаш ва ижтимоий масалалар
ЭИБР	Экологик ва ижтимоий бошқарув режаси
GSM	Мобил алоқанинг глобал стандарти
ІВА	Муҳим қушлар ҳудуди ва биологик хилмахиллик ҳудуди
ХМК	Халқаро молия корпоратсияси
ЈСА	Япония халқаро ҳамкорлик агентлиги
ТТРМИ	Табиат ва табиий ресурсларни муҳофаза қилиш халқаро иттифоқи
ТМТР	Тирикчиликни воситалари манбаларини тиклаш режаси
МВт	Мегаватт
ШСР	Шовқинга сезгир рецептор
ҲЭУЛ	Ҳаво электр узатиш линияси
АМТБ	Атроф-муҳитга таъсирни баҳолаш миллий жараёни ва ижтимоий масалалар
АТ	Амалга ошириш талаблари
ФС	Фаолият стандартлари
КҲР	Кўчириш бўйича ҳаракатлар режаси
ТБР	Транспортни бошқариш режаси
ТТ	Terms of Reference /Техник топшириқ
UZCAA	Ўзбекистон Республикаси Транспорт вазирлиги ҳузуридаги Фуқаро авиацияси агентлиги ("Ўзавиация")
АМҚТҚ	Атроф-муҳитнинг қимматли таркибий қисмлари.

Қисқартма сўзлар	Таъриф
ШТГ	Шамол турбинаси генератори
НТЗ	Назарий таъсир зонаси

1 Кириш

Ушбу ҳужжат Wood компанияси томонидан Masdar учун ишлаб чиқилган Манфаатдор томонларнинг ўзаро алоқалар режаси (МТЎАР) бўлиб, унда асосий манфаатдор томонлар ҳамда Ўзбекистоннинг Томди туманидаги Зарафшон шаҳридан шарқда жойлашган Зарафшон шамол станцияси ("Лойиҳа") учун ахборот ва коммуникация режалари кўрсатилган. Лойиҳа индивидуал қуввати 4,5 МВт, гупчак баландлиги 95 м ва баландлиги 172,5 м гача бўлган 111 тагача шамол турбиналарини (ШГТ) ўз ичига олади. Лойиҳанинг умумий қуввати 500 МВтгача бўлади.

Ўзбекистонда рўйхатдан ўтган ва тўлиқ "Masdar"га дахлдор бўлган "Shamol Zarafshan Energy" МЧЖ ҚҚ (кейинги ўринларда "Компания" деб юритилади) махсус мақсадли корхона (ММК) Ўзбекистоннинг Томди туманида тахминан 7 км Зарафшондан шарқда (Лойиҳа) жойлашган шамол электр станциясини қуриш ва фойдаланишни таклиф қилади. Лойиҳа ҳозирда қурилиш олдидан тайёргарлик босқичида.

МТЎАР маълумотни ошкор қилиш бўйича илғор халқаро амалиётни ҳисобга олади ва Компания лойиҳага нисбатан қабул қиладиган ҳамкорликнинг умумий тамойилларини тавсифлайди. МТЎАР ва кенгроқ экологик ва ижтимоий ҳисоботларга умумий ёндашув Экватор тамойиллари (ЭТ), Халқаро молия корпорацияси (ХМК)нинг фаолият стандартлари (ФС), Европа тикланиш ва тараққиёт банки (ЕТТБ)нинг амалга ошириш талаблари (АТ), Осиё тараққиёт банки (ОТБ)нинг хавфсизлик сиёсати баёноти ва Япония халқаро ҳамкорлик агентлигининг (JICA) Экологик ва ижтимоий омиллар бўйича йўриқномасига асосланган..

МТЎАР маслаҳат ва ошкор қилиш учун техник ва маданий жиҳатдан мос ёндашувни белгилашга интилади. Мақсадлар қуйидагилардан иборат: гуруҳларга ўз фикрлари ва ташвишларини билдиришлари учун етарли имкониятларни ва ушбу ташвишлар Лойиҳа бўйича қарорларга таъсир қилишини таъминлаш учун лойиҳага тааллуқли шахслар ва бошқа манфаатдор томонларга дахлдор ва ўз вақтида маълумот берилишини таъминлаш;.

МТЎАР "жонли ҳужжат" бўлиб, Атроф-муҳит ва ижтимоий таъсирни баҳолаш (АМТБИМ) босқичида, қурилишдан олдинги босқичда, қурилиш босқичида ва фойдаланиш ва фойдаланишдан чиқариш босқичларида зарур бўлганда кўриб чиқиладиган ва янгиланади. Агар фаолият ўзгарса ёки манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа бўйича янги тадбирлар бошланса, МТЎАР янгиланади. МТЎАР ҳам Лойиҳани амалга ошириш жараёнида вақти-вақти билан кўриб чиқиладиган ва керак бўлганда янгиланади.

МТЎАРнинг аниқ мақсадлари қуйида батафсил баён этилган.

Лойиҳанинг мумкин бўлган оқибатлари тўғрисида манфаатдор томонларни ўз вақтида хабардор қилиш учун Компания томонидан қўрилган усуллар, тартиблар, сиёсатлар ва ҳаракатлар ушбу ҳужжатнинг асосий мавзуси ҳисобланади.

Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқанинг маълум даражаси Лойиҳа учун АМТБИМ қамровини аниқлаш босқичида аллақачон амалга оширилган ва манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа натижаларининг қисқача мазмуни МТЎАР да келтирилган.

Алоқа қурилишдан олдинги босқичда, бутун қурилиш ва фойдаланиш вақтида давом этади.

Ушбу ҳужжатда асосий манфаатдор томонлар аниқланган. Агар бирон бир манфаатдор томон аниқланмаган бўлса, улар Компания билан боғланиб, келажакда мулоқот/ўзаро имкониятларга қўшилишни сўрашлари керак. Бундан ташқари, ушбу ҳужжат Компания ҳар қандай муаммо ёки шикоятларни қандай ҳал қилишини тавсифлайди.

МТЎАР лойиҳани бошлаш, ишлаб чиқиш ва амалга ошириш жараёнида ўзгариши мумкин бўлган маслаҳатлашувлар жадвалини тақдим этади. МТЎАР ни амалга ошириш учун мавжуд ресурслар ҳам ушбу ҳужжатда тасвирланган.

Ушбу ҳужжат қуйидаги бўлимларни ўз ичига олади:

- 2-боб - Лойиҳанинг тавсифи.
- 3-боб – Роллар ва мажбуриятлар.
- 4-боб - Регламентлар ва талаблар.
- 5-боб – Манфаатдор томонларни аниқлаш.
- 6-боб – Бугунги кунгача амалга оширилган жамоатчилик маслаҳатлашувлари ва маълумотни ошкор қилиш.
- 7-боб – Манфаатдор томонлар билан келажакдаги ўзаро алоқалар.
- 8-боб – Мониторинг ва ҳисобдорлик.
- 9-боб – Шикоятларни кўриб чиқиш механизми.

2 Лойиҳанинг тавсифи

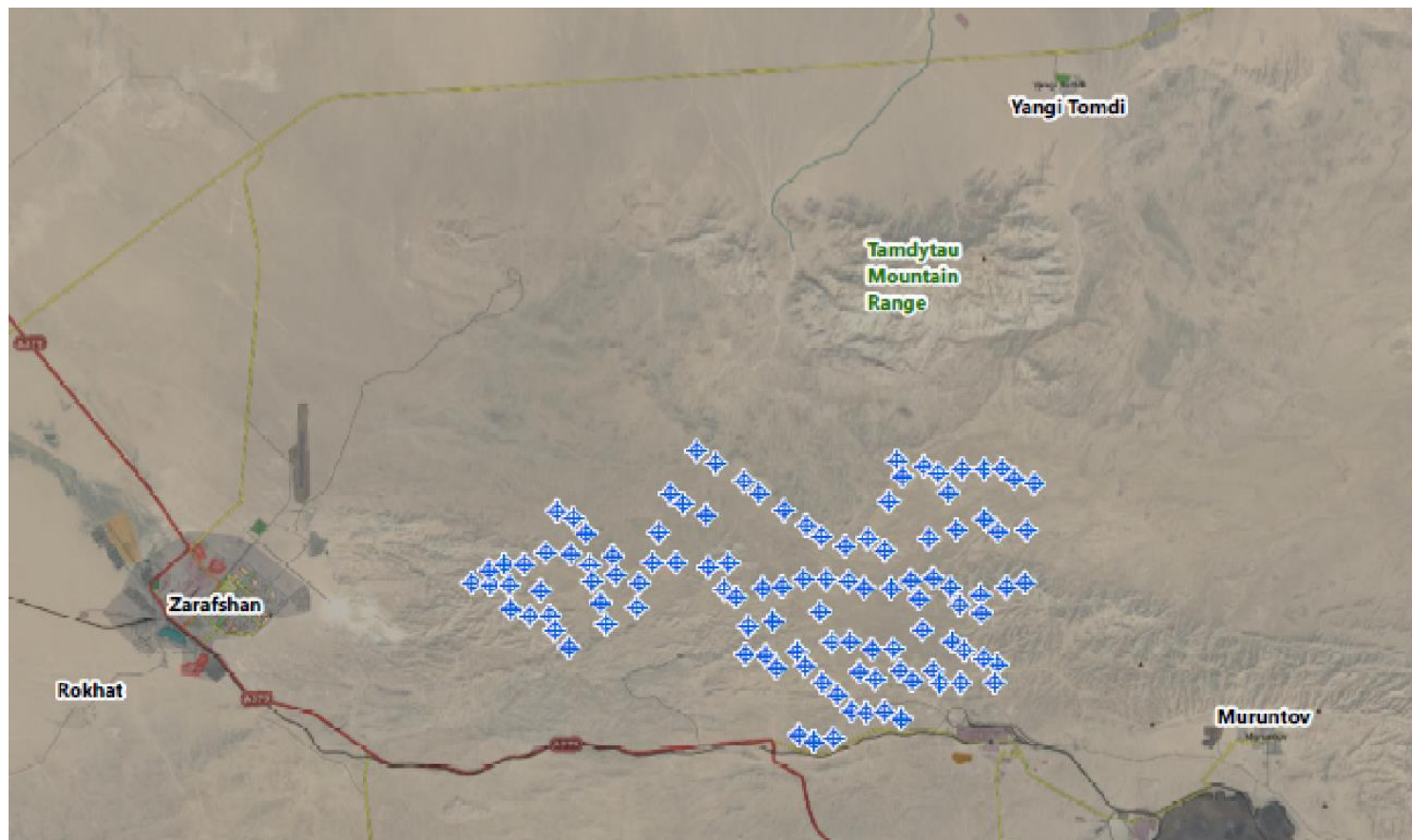
Лойиҳанинг асосий ҳудуди Қизилқум чўлида, участка чегарасини ташкил этувчи платода жойлашган.

Лойиҳа ҳудудидаги барча ерлар давлатга дахлдор. Президентнинг 2020 йил 2 сентябрдаги қарорига мувофиқ, эндиликда ипакчиликни (ипак қурти етиштириш орқали ипак хомашёсини ишлаб чиқариш) ва қоракўлчиликни (асрлар давомида Марказий Осиёда етиштирилган қўйнинг бир тури) кўпайтиришни ривожлантириш қўмитаси томонидан фермер хўжаликларига ер майдони ижарага берилди. Ушбу қўмита бутун ҳужжатда "Янги қўмита" деб номланади.

Лойиҳанинг бутун ҳудуди қўй ва эчки боқиш учун фойдаланилгани аниқланган, қўшимча туялар боқилиши қайд этилган.

Участкада доимий сув ҳавзалари мавжуд эмас, бироқ бир қатор мавсумий дренаж каналлари мавжуд.

Лойиҳа майдонининг жойлашуви 2-1-расмда кўрсатилган. Участка Зарафшон шаҳридан тахминан 7 км шарқда (Лойиҳа марказидан) баланд платода жойлашган бўлиб, шимол ва ғарбда янада тепаликли рельефга айланади. Баландлиги Зарафшон марказида денгиз сатҳидан 425 м дан баландликда, платода денгиз сатҳидан 750 м баландликда жойлашган. Плато Лойиҳа участкасининг чегарасини ташкил қилади.

2-1 Расм: Лойиҳанинг жойлашуви (ШТГ локациялари кўк маркер билан белгиланган)

Таклиф қуйидаги таркибий қисмлардан иборат шамол электр станциясини қуриш, фойдаланиш ва фойдаланишдан чиқаришга дахлдор:

- 4,5 МВт қувватга эга 111 ГВт.
- 220 кВ кучланишли иккита ҲЭУЛ (энг узун масофаси тахминан 630 м) кичик станцияни мавжуд ҲЭУЛларга, кейин эса миллий тармоққа улайди.
- Асфальтланган автомагистралдан (А379) Лойиҳа майдончасигача бўлган битта кириш йўли (тахминан 3,2 км).
- Бошқарув марказидан ШТГга маҳаллий кириш йўллари (умумий узунлиги тахминан 80 км) ва ШТГ дан кичик станцияга электр энергиясини узатиш учун ер ости кабеллари.
- ШТГ компонентларини вақтинчалик жойлаштириш.
- Бошқарув маркази комплекси, шу жумладан фойдаланиш босқичида доимий ишчилар учун бинолар (керак бўлганда) ва офис майдони.
- Вақтинчалик омборхона ва кичик станция ёнида жойлашган омборхона.
- Чиқиндиларни сақлаш омбори.

Қурилиш жараёнида зарур бўлган объектлар мажмуасини Лойиҳа майдонидан ташқарида, Зарафшон шаҳри яқинида, ишчилар учун мўлжалланган уй-жойга туташ катта ҳовлида жойлаштириш таклиф этилади.

Лойиҳа учун фойдаланиладиган янги бетон заводи Зарафшон шаҳридан шимолда учинчи шахс томонидан қурилади. Ушбу завод учун Атроф-муҳитга таъсир тўғрисидаги баёнот (АМТҲА) лойиҳасини ишлаб чиқиш учун аризани қўллаб-қувватлаш учун Атроф-муҳитга таъсир тўғрисидаги алоҳида баёнот (АМТҲАЛ) ишлаб чиқилган. Ушбу ҳужжатлар 2022 йил февраль ойида тасдиқланган. Бетон заводига (ер ости сув қудуғига) фаол сув таъминоти мавжуд ва фақат Лойиҳа учун қўшимча сув таъминоти талаб қилинмайди.

Завод учун хом-ашёни Zarafshan Golden Group сотиб олади. Цемент Навои шаҳрида мавжуд иншотдан (заводдан тахминан 250 км узоқликда ташиб келтирилади), тош ва кум эса жойда (50 км атрофида) харид қилинади. Кул ва қўшимчалар бетон заводидан 700 км узоқ жойлашган Тошкентдан етказиб берилади.

ШТГ етказиб бериш учун номзод Goldwind компанияси, GW155-4,5 МВт модели ҳисобланади (гупчак баландлиги 95 м ва роторнинг диаметри 155 м). ШТГ стандарт уч парракли конструкцияга эга бўлади. Турбина компонентларини ташувчи форматсиз юк Ганьсу провинциясидаги (Хитой) Байинь шаҳридан, сўнгра Шинжон-Уйғур автоном раёнидаги Хоргос шаҳрига, Қозоғистон орқали, сўнгра Ўзбекистонга ва ундан кейин Лойиҳа майдонига етказилиши кутилмоқда.

Лойиҳа майдончасида қурилиш учун зарур булган барча сув Зарафшон шаҳридан танкерлар орқали майдонга етказилади - ёнгиндан ҳимоя қилиш, сувни ювиш, чангни босиш ва ижтимоий объектлар учун зарур булган сув билан чекланади. Муҳандислик, таъминот ва қурилиш (ЛХҚ) пудратчиси қурилиш бошланишидан олдин маҳаллий Давлат унитар сув таъминоти компаниясидан ("СУВСОЗ") барча зарур рухсатномалар/шартномаларни олиш учун жавобгар бўлади.

ШТГнинг лойиҳалаш муддати 20 дан 25 йилгача, лойиҳанинг тахминий муддати эса 20 дан 25 йилгача бўлиши кутилмоқда.

Келажакдаги лойиҳа объектларига энг яқин тураржой ҳудудлари:

- Зарафшон шаҳри: ШТГ 1 дан 4,2 км масофада.
- Томдибулоқ: ШТГ 110 дан 19 км масофада.
- Мурунтови: ШТГ 101 дан 9 км масофада.
- Жингилди: ШТГ 111 дан 35 км масофада.
- Қинир: ШТГ 110 дан 25 км масофада.
- Қозибек бий: ШТГ 110 дан 20 км масофада.
- Роҳат: ШТГ 1 дан 13 км масофада.
- Ажирикти: ШТГ 105 дан 14 км масофада.
- Янги Томди: ШТГ 82 дан 13 км масофада.
- Гужумли Авлиё (муқаддас жой): ШТГ 42 дан 2 км масофада.
- Меҳмонхона: ШТГ 42 дан 1,8 км масофада.
- Тоғ-кон мажмуаси: ШТГ 101 дан 1,7 км масофада.

Томдибулоқ, Мурунтов, Жингилди, Қинир, Қозибек бий, Роҳат, Ажирикти, Янги Томди ва Гужумли Авлиё аҳоли пунктлари МТЎАРда "кичик қишлоқлар" қаторига киритилган.

Юқорида санаб ўтилган ШТГларнинг жойлашуви объектнинг жойлашув харитасида я иловада кўрсатилган.

2.1 Лойиҳанинг афзалликлари

Лойиҳа маҳаллий аҳолини иш билан таъминлаш имкониятларини ошириш ва қурилиш (ва, камроқ даражада, фойдаланиш) вақтида ўқитиш орқали тўғридан-тўғри маҳаллий фойда келтиради. Бу маҳаллий иқтисодиётнинг ривожланишига ҳисса қўшиши, даромадлар даражасини ошириши мумкин. Бундан ташқари, Лойиҳа ҳудудида қурилиш ишчиларининг мавжудлиги маҳаллий товарларни харид қилиш орқали маҳаллий иқтисодиётни ривожлантиришга ёрдам бериши мумкин.

Қурилиш жараёнида ишчи кучига малакали ишчилар (оғир техника операторлари, муҳандислар ва назоратчилар, шамол бўйича мутахассислар) ва малакасиз ишчилар (қўл усталари, ошпазлар ва бошқалар) киради. Лойиҳа жамоаси бир қанча тажрибали хорижлик техник ва муҳандислардан иборат бўлиши кутилмоқда, бироқ имкон қадар маҳаллий ишчи кучидан фойдаланилади.

Қурилишдаги ишчи кучи 700 кишини ташкил қилиши кутилмоқда (тахминан 350 маҳаллий ишчи ва 350 маҳаллий бўлмаган ишчилар) ва учта тоифадаги ишчиларни ўз ичига олиши кутилмоқда (ҳар бир тоифадаги тахминий сони ҳозирча номаълум):

- 1-тоифа: паст малакали (қурилиш пудратчиси эмас, балки субпудратчи томонидан ёлланган).
- 2-тоифа: малакали (ЛХҚ пудратчиси томонидан ёлланган).
- 3-тоифа: экспатлар (Компания томонидан ёлланган).

Ишга қабул қилиш бўйича тадбирлар Инсон ресурсларини бошқариш режаси ва Иш шароитлари талабларига мувофиқ амалга оширилади.

Лойиҳада 1-тоифадан: Томди тумани ва Зарафшон шаҳридан ташқаридаги паст малакали ишчилардан фойдаланишга ҳожат қолмайди, чунки бу ҳудудда ва унинг атрофидаги жамоаларда етарлича одамлар бор. Имконият даражасида 2-тоифали (малакали) ишчилар ҳудди шу туман, Зарафшон шаҳри ва Навоий вилоятининг бошқа туманлари доирасида реклама проспеклари орқали ишга қабул қилинади. Аммо бу шамол электр станцияси мамлакатимизда илк бор қурилиши бўлганини инобатга олсак, республиканинг бошқа вилоятларидан ҳам малакали ишчилар талаб қилиниши кутилмоқда.

Бундан ташқари, қурилиш жараёнида маҳаллий материаллар (қум, цемент, арматура, шағал) ва транспорт хизматлари етказиб берувчилар/сотувчилар ушбу Лойиҳадан фойдаланишлари мумкин.

Лойиҳа, шунингдек, қурилиш ва фойдаланиш босқичлари билан боғлиқ йўлларни янгилаш/қурилиш орқали ҳудуддаги йўл инфратузилмаси ҳолатини яхшилаши кутилмоқда. ЛХҚ пудратчиси қурилиш мақсадларида йўлларни замонавийлаштириш/яхшилаш учун жавобгар бўлади.

Лойиҳанинг эксплуатация босқичида иш билан таъминладиган маҳаллий аҳоли сони ҳозирча номаълум, аммо Ўзбекистонда доимий асосда ишлаётган чет эл фуқаролари бўлиши даргумон. Тахминий оператив ходимлар сони 35-45 кишидан иборат бўлиши мумкин ва уларга битта участка бошлиғи, иккита маъмурий ходим, бешта смена оператори, 10-15 техник ва 8-10 тагача қўриқчи киради. Шунингдек, Лойиҳа ҳудудида калхат ва бошқа ҳайвонлар бўлишининг олдини олиш учун ўлган ҳайвонларнинг танасини тозалаш амалиётлари пайтида (эҳтимол ёмон об-ҳаво шароити туфайли) фермерларни ёллаш имконияти мавжуд.

3 Роллар ва мажбуриятлар

Зарафшон шамол электр станцияси лойиҳасида иштирок этувчи томонларнинг мажбуриятлари қуйида келтирилган.

Лойиҳа ташаббускори компания ҳисобланади.

Компания МТЎАР ва ЭИБР ни ишлаб чиқиш, кўриб чиқиш ва янгилаш учун умумий жавобгарликни ўз зиммасига олади. Компания лойиҳани ишлаб чиқувчи сифатида, шунингдек, пудратчиларнинг МТЎАР, ЭИБР ва дахлдор шартнома мажбуриятларини кундалик бошқариш ва амалга ошириш учун жавобгар бўлади. Шунингдек, у МТЎАР ва ЭИБРнинг бажарилишини мунтазам равишда назорат қилади ва аудит қилади. Компания МТЎАР ва ЭИБР ни амалга ошириш билан боғлиқ ҳолда ўз ходимлари учун дахлдор тренинглар ўтказиши.

Муҳандислик, харидлар ва қурилиш (ЛХҚ) пудратчиси Лойиҳанинг батафсил лойиҳасини ишлаб чиқади, асбоб-ускуналар ва материалларни харид қилади ва Лойиҳани қуради. Лойиҳадаги ўз ролини ҳисобга олган ҳолда, ЛХҚ пудратчиси ишчи кучининг кўпчилиги учун «ОЗБТ» самарадорлигини бошқариш учун жавобгар бўлиши керак. ЛХҚ пудратчиси ва барча субпудратчилар МТЎАР қоидаларига ва кейинги ҳар қандай тузатишларга риоя қилишлари керак.

Кредиторлар ва акциядорлар қуйида келтирилган дахлдор халқаро стандартларга риоя қилишни талаб қилади. Зарафшондаги шамол электр станцияси Лойиҳасида иштирок этувчи томонларнинг мажбуриятлари қуйида тақдим этилган.

3.1 Ҳамжамият билан алоқалар бўйича ходимнинг алоқа маълумотлари (ҲБАБХ)

Позиция: Ҳамжамият билан алоқалар бўйича ходим (ҲБАБХ)

Хуршид Караматов

Тел : +998935220070

Email: kkaramatov@masdar.ae

4 Регламентлар ва талаблар

Лойиҳа саноат ишланмалари учун энг яхши амалиёт ҳисобланган ХМК Фаолият Стандартлари (ФС), ЕТТБ фаолиятига қўйиладиган талаблар (АТ), ОТБ сиёсати ва JICA йўриқномаларига мувофиқ Лойиҳа билан боғлиқ барча манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа; ва лойиҳаларни молиялаштиришда ижтимоий ва экологик хавфларни аниқлаш, баҳолаш ва бошқариш учун молиявий индустрияда ихтиёрий мезон бўлган Экватор тамойиллари (ЭТ) билан тадбирларни амалга ошириш мажбуриятини олади. ЭТ бутун дунё бўйлаб барча соҳаларда умумий капитал қиймати 10 миллион АҚШ доллари ёки ундан ортиқ бўлган барча янги лойиҳаларни молиялаштириш учун қўлланилади. ЭТлар қайта кўриб чиқилган ХМК Атроф-муҳит ва ижтимоий баҳолаш тартиблари (ESRP) (2007 йил июль), ижтимоий ва экологик барқарорлик бўйича қайта кўриб чиқилган ХМК стандартлари ва янги Барқарорлик ва ошкоралик сиёсати (2006 йил 21 февралдан кучга кирган) лойиҳани молиялаштириш учун асос бўлади. «Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқалар: Ривожланаётган бозорларда бизнес юритувчи компаниялар учун илғор амалиёт бўйича ХМК я қўлланма» амал қилади, 2007 йил. ЭТнинг лойиҳага нисбатан қўлланилиши даражаси лойиҳа жойлашган мамлакат "қўллаш мумкин" ёки "қўллаш мумкин эмас" лигига боғлиқ. Ўзбекистон каби "қўллаш мумкин бўлмаган" мамлакатлардаги лойиҳалар ХМК стандартлари, Атроф-муҳит саломатлиги ва хавфсизлиги бўйича қўлланмада белгиланган стандартлар ва кўрсатмаларга мувофиқ бўлиши керак. Ушбу лойиҳа доирасидаги талабларнинг дахлдор жиҳатлари қуйида таъкидланган.

4.1 Халқаро стандартлар

Маслаҳатлашувлар ва ахборотни ошкор қилиш Лойиҳани амалга ошириш жараёнининг асосий қисмидир. Маслаҳатлашув тамойиллари тегишли Экватор тамойиллари, ОТБ хавфсизлик чоралари қоидалари, ХМК стандартлари, ЕТТБ талаблари ва JICA йўриқномаларига мос келади ва жамоатчиликнинг барча оқилона фикрини инобатга олади.

4.1.1 Экватор тамойиллари, 4-таҳрир (2020)

5-Экватор тамойили (манфаатдор томонларнинг билан ўзаро алоқа) Лойиҳага дахлдор Ҳамдҷамиятлар, ишчилар ва бошқа манфаатдор томонлар билан доимий тузилмали ва маданий жиҳатдан мос жараён сифатида манфаатдор томонларнинг самарали иштирокини намойиш этишни талаб қилади.

Лойиҳа хабарли Маслаҳатлашув жараёнини ўтказиши ва дахлдор ҳамжамиятларнинг Хабардорлик иштирокини таъминлайди, бунда уларга Лойиҳанинг хавфлари, таъсири ва юмшатиш чоралари бўйича ўз фикрларини билдириш имкониятини беради ва Ҳомийга уларни кўриб чиқиш ва жавоб беришга имкон берилади. Маслаҳатлашув жараёни инклюзив, маданиятга мос, қўрқитишдан холи, ўз вақтида ва хабардор бўлган тарзда ўтказилиши керак. Маслаҳатлашувлар зарар кўрган жамоаларнинг тил афзалликларини ҳисобга олиши ва кам таъминланган ва заиф гуруҳларнинг эҳтиёжларига мослаштирилиши керак.

Ҳомий манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа жараёни натижаларини, шу жумладан ушбу жараён натижасида келишилган ҳар қандай ҳаракатларни ҳисобга олади ва ҳужжатлаштиради. Атроф-муҳит ёки ижтимоий хавфлар ва салбий таъсирларни ошкор қилиш баҳолаш жараёнининг бошида ва доимий равишда амалга оширилиши керак.

6-Экватор тамойили (Шикоятларни кўриб чиқиш механизми) Ҳомийдан Лойиҳанинг Атроф-муҳит ва ижтимоий бошқарув тизими доирасида зарар кўрган жамоалар ва ишчилардан фойдаланиш учун самарали шикоят механизмларини яратишни, Лойиҳанинг экологик ва ижтимоий фаолиятига оид шикоятларни қабул қилиш ва ушбу муаммоларни ҳал қилишга кўмаклашишни талаб қилади. Шикоятларни кўриб чиқиш механизмлари маданий жиҳатдан мақбул, осон кириш мумкин бўлган, бепул ва муаммони ёки ташвишни кўтараётган томонни жазоламасдан аниқ ва шаффоф маслаҳатлашув жараёнидан фойдаланган ҳолда муаммоларни зудлик билан ҳал қилишга интилади. Ҳомий манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа жараёнида дахлдор ҳамжамиятлар ва ишчиларни шикоятларни кўриб чиқиш механизмлари ҳақида хабардор қилади.

4.1.2 ОТБ талаблари

4.1.2.1 ОТБ Хавфсизлик сиёсати ҳақида баёнот

Хавфсизлик сиёсати мақсадларига эришишда маслаҳатлашувлар ва иштирок этиш муҳим рол ўйнайди. ОТБнинг жорий хавфсизлик сиёсати (2009) маслаҳатлашувлар учун турли талабларни назарда тутди. Уларнинг барчаси ҳимоя чораларини режалаштириш контекстида зарар кўрган шахслар ва жамоалар билан олдиндан ва хабардор бўлган маслаҳатлашувни, шунингдек, юзага келиши мумкин бўлган ҳимоя чораларини аниқлаш ва ҳал қилиш учун лойиҳани амалга ошириш жараёнида доимий маслаҳатлашувни талаб қилади.

1-Хавфсизлик чоралари бўйича талаблар: “Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш чоралари” ахборотни очиқлаш ва манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқаларга дахлдор қуйидаги қоидаларни ўз ичига олади:

- Зарар кўрган одамлар билан мазмунли маслаҳатлашувлар ўтказиш ва уларнинг хабардорлик иштирокига кўмаклашиш. Маслаҳатлашувларда аёлларнинг иштирокини таъминлаш.
- Манфаатдор томонларни, шу жумладан, жабрланган одамларни ва манфаатдор нодавлат ташкилотларни лойиҳани тайёрлаш жараёнининг бошида жалб қилиш ва уларнинг фикр ва муаммолари қарор қабул қилувчилар эътиборига ҳавола этилишини ҳамда тушунилиши ва инобатга олинисини таъминлаш.
- Атроф-муҳитни баҳолаш билан боғлиқ муаммоларни ҳал қилиш учун лойиҳани амалга ошириш давомида манфаатдор томонлар билан маслаҳатлашишни давом эттириш.
- Лойиҳанинг атроф-муҳитга таъсири бўйича дахлдор одамлардан муаммо ва шикоятларни қабул қилиш ва уларни ҳал қилишда ёрдам бериш учун шикоят механизмини яратиш.

4.1.2.2 ОТБнинг ахборотдан фойдаланиш бўйича сиёсати

ОТБнинг Ахборотдан фойдаланиш сиёсати (2018) маълумотни ошкор қилиш бўйича кўрсатмалар ва истисноларга қаратилган. Бунга қуйидаги сиёсат тамойиллари киради:

- Аниқ, ўз вақтида ва мос равишда ошкор қилиш. ОТБ манфаатдор томонларнинг ОТБ билан мазмунли ҳамкорлик қилиш ва яхши бошқарувни рағбатлантириш қобилиятини ошириш учун ўз фаолияти ҳақидаги маълумотларни аниқ, ўз вақтида ва тегишли тарзда ошкор қилади.
- Проактив ошкор қилиш. ОТБ қарорлар қабул қилишда иштирок этишни осонлаштириш учун ўз ахборот маҳсулотлари ва фаолияти ҳақидаги маълумотларни ўз вақтида баҳам кўради. ОТБ веб-сайти проактив ошкор қилиш учун асосий восита бўлиб қолса-да, ОТБ ошкор қилиш ва алоқа қилиш учун бошқа тегишли воситалардан ҳам фойдаланади.

Лойиҳага дахлдор шахсларга ва бошқа манфаатдор томонларга маълумот бериш. ОТБ ўз қарз олувчилари ва мижозлари билан ОТБ лойиҳаларини лойиҳага дахлдор одамлар ва бошқа манфаатдор томонларга икки томонлама алоқани таъминлаш учун яқиндан ҳамкорлик қилади. Бу ўз вақтида, тегишли тиллардан фойдаланган ҳолда амалга оширилади ва лойиҳа дахл қиладиган одамлар ва бошқа манфаатдор томонлар лойиҳани ишлаб чиқиш ва амалга оширишга мазмунли ҳисса қўшишлари мумкин.

4.1.3 ХМКнинг ишлаш стандартлари

ХМКнинг «Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа: Ривожланаётган бозорларда бизнес юритувчи компаниялар учун энг яхши амалиётлар (2007) ҳужжатида ушбу лойиҳа учун қабул қилинадиган манфаатдор томонларнинг самарали ўзаро алоқасига эришиш учун қўлланилиши керак бўлган асосий тамойилларни (қуйида кўринг) белгилайди.

- Ҳамжамиятни тушуниш, жалб қилиш ва аниқлаш зарурати жараённинг эрта босқичида эътироф этилганда ва эътиборга олинганда, содиқлик намоён бўлади.
- Ўзаро муносабатлар ўзаро ҳурмат ва ишончни мустаҳкамлайдиган тарзда олиб борилганда ҳалоллик юзага келади.
- Ҳурмат манфаатдор томонлар ва қўшни жамоаларнинг ҳуқуқлари, маданий эътиқодлари, қадриятлари ва манфаатлари тан олинганда пайдо бўлади.
- Жамият муаммолари ўз вақтида, очиқ ва самарали ҳал этилганда ошкоралик юзага келади.
- Инклюзивликка кенг иштирок этиш рағбатлантирилса ва тегишли иштирок этиш имкониятлари билан қўллаб-қувватланса эришилади.
- Ишонч жамиятнинг эътиқодлари, қадриятлари ва фикрларини ҳурмат қиладиган ва қўллаб-қувватлайдиган очиқ ва мазмунли мулоқот орқали

ХМК 1-Фаолият стандартида (2012) ошкор қилиш талаблари қисқача баён этилган:

“Лойиҳа ҳақидаги тегишли маълумотларни ошкор қилиш дахлдор жамоалар ва бошқа манфаатдор томонларга лойиҳанинг хавф-хатарлари, таъсири ва имкониятларини тушунишга ёрдам беради. Мижоз дахлдор ҳамжамиятларга қуйидагилар ҳақида тегишли маълумотлардан фойдаланиш имкониятини беради:

(и) лойиҳанинг мақсади, табиати ва ҳажми;

(ии) таклиф этилаётган лойиҳа фаолиятининг давомийлиги;

(иии) бундай жамоаларга ҳар қандай хавф ва мумкин бўлган таъсирлар ва тегишли юмшатиш чоралари;

(ив) манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқанинг режалаштирилган жараёни; шунингдек

(в) шикоятларни кўриб чиқиш механизми»

ХМК 1-Фаолият стандартида хабарли маслаҳат ва иштирок этиш учун талаблар қисқа баён қилинган (ММИ):

«Дахлдор жамоаларга потенциал сезиларли салбий таъсир кўрсатиши мумкин бўлган лойиҳалар учун мижоз юқоридаги Маслаҳатлашувда кўрсатилган босқичларга асосланадиган ва дахлдор ҳамжамиятларнинг хабардор иштирокига олиб келадиган ММИ жараёнини амалга оширади. ММИ чуқурроқ фикр ва маълумот алмашишни, шунингдек, мижознинг қарор қабул қилиш жараёнига таъсир кўрсатган жамиятларнинг уларга бевосита таъсир кўрсатадиган масалалар бўйича фикрларини киритишига олиб келадиган тузилган ва такрорий маслаҳатлашувларни ўз ичига олади, масалан, таклиф қилинган юмшатиш чоралари, имтиёзлардан биргаликда фойдаланиш. ва ривожланиш имкониятлари, шунингдек, амалга ошириш масалалари. Маслаҳатлашув жараёни (и) керак бўлганда, алоҳида форумлар ёки тадбирлар орқали эркалар ва аёлларнинг фикрларини ҳисобга олиши ва (ии) эркалар ва аёлларнинг таъсирлар, юмшатиш механизмлари ва фойдалари бўйича турли оқибатлар ва устуворликларини акс эттириши керак. Мижоз жараёни, хусусан, дахлдор ҳамжамиятларга хавф ва салбий таъсирларнинг олдини олиш ёки минималлаштириш бўйича қўрилган чораларни ҳужжатлаштиради ва дахлдор шахсларни уларнинг хавотирлари қандай ҳал қилинганлиги ҳақида хабардор қилади».

ХМКнинг 1 [36] –фаолият стандартида манфаатдор томонлар олдида ҳисоботлилик даврларига талаблар баён қилинган:

«Мижоз дахлдор Ҳамжамиятларга доимий хавф ёки таъсир кўрсатиш билан боғлиқ масалалар бўйича Лойиҳа Ҳаракат режаларини амалга оширишдаги тараққиётни тавсифловчи, шунингдек, маслаҳат жараёнида ёки шикоят қилиш механизми орқали аниқланган масалалар бўйича бу ҳамжамиятларни ташивишга соладиган даврий ҳисоботларни тақдим этади. Агар бошқарув дастури оқибатларини юмшатиш чоралари ёки таъсирланган жамоалар учун манфаатдор масалалар бўйича Ҳаракатлар режаларида тавсифланган ҳаракатларга сезиларли ўзгартиришлар ёки қўшимчалар киритса, уларга янгиланган тегишли юмшатиш чоралари ёки ҳаракатлари ҳақида хабар берилади. Ушбу ҳисоботларнинг даврийлиги зарар кўрган жамоалар манфаатларига мутаносиб бўлади, лекин йилига бир мартадан кам эмас».

4.1.4 ЕТТБнинг лойиҳани амалга оширишга қўядиган талаблари (АТ)

ЕТТБ томонидан молиялаштириладиган барча лойиҳалар «ЕТТБ Экологик ва ижтимоий сиёсати»га (2019¹) мувофиқ тузилган бўлиши керак, у лойиҳалар риоя қилиши керак бўлган экологик ва ижтимоий барқарорликнинг асосий йўналишлари бўйича ўнта АТни ўз ичига олади, «Ахборотни ошкор қилиш ва манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа» АТ 10 ҳам шу жумладан. Бундан ташқари, ЕТТБнинг Мустақил Лойиҳанинг Ҳисобдорлиги Механизми (IPAM²) сўнги чора сифатида мустақил восита сифатида, лойиҳадан таъсирланган шахслар ва фуқаролик жамияти ташкилотлари томонидан ЕТТБ томонидан молиялаштириладиган лойиҳалар ҳақида кўтарилган ижтимоий, атроф-муҳит ва жамоатчиликни ошкор қилиш муаммоларини манфаатдор томонларга ҳал қилишга ёрдам беришга қаратилган. Лойиҳанинг томонлари ёки Банк ўзининг ЭСП ва маълум бир лойиҳага тегишли Ахборотдан³ фойдаланиш сиёсати қоидаларига мувофиқлигини аниқлаш; ва агар керак бўлса, ушбу сиёсатларга мавжуд бўлган ҳар қандай номувофиқликни бартараф этиш ва келажақда Банк томонидан риоя қилмасликнинг олдини олиш.

Лойиҳани амалга ошириш бўйича 10-талаб атроф-муҳит ва ижтимоий таъсирлар ва муаммоларни муваффақиятли бошқариш учун зарур бўлган кучли, конструктив ва масъулиятли муносабатларга эришиш ва ўрнатиш учун марказ сифатида манфаатдор томонларнинг фаол иштироки таъминлини илгари суради..

АТ-10 нинг умумий талаблари қуйидагилардан иборат:

- Мижозларга манфаатдор томонлар, хусусан, лойиҳа дахл қилган ҳамжамиятлар билан конструктив муносабатлар ўрнатиш ва қўллаб-қувватлаш имконини берувчи манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқада тизимли ёндашувни аниқлаш;
- лойиҳанинг манфаатдор томонлари билан самарали мулоқот қилиш орқали мижозларнинг юқори экологик ва ижтимоий кўрсаткичларига эришишга ҳисса қўшиш;
- лойиҳанинг бутун даври давомида дахлдор аҳоли гуруҳлари билан уларга потенциал таъсир кўрсатиши мумкин бўлган масалалар бўйича етарли даражада ҳамкорлик қилиш воситаларини таъминлаш ва муҳим экологик ва ижтимоий маълумотларнинг лойиҳа манфаатдор томонларига ошкор этилишини таъминлаш;

¹ Экологик ва ижтимоий сиёсат, [Environmental and Social Policy \(ebrd.com\)](https://www.ebrd.com/en/projects-and-operations/management/Environmental-and-Social-Policy)

² Лойиҳалар бўйича ҳисоботлилик мустақил механизми, [Independent Project Accountability Mechanism \(IPAM\) \(ebrd.com\)](https://www.ebrd.com/en/projects-and-operations/management/IPAM)

³ [EBRD Access to Information Policy](https://www.ebrd.com/en/projects-and-operations/management/EBRD-Access-to-Information-Policy)

- Зарар кўрган аҳоли ва бошқа манфаатдор томонларнинг шикоятлари тўғри кўриб чиқилиши ва уларга жавоб берилишини таъминлаш.

Маслаҳатлашувларнинг мақсади манфаатдор томонлар ва Лойиҳадан потенциал таъсир кўрсатиши мумкин бўлган шахслар ҳамда операцияларни тартибга солувчи сиёсатлар тегишли ва ўз вақтида ахборот билан таъминланишини ва бу гуруҳларга ўз фикрлари ва хавотирларини билдириш учун оқилона имконият берилишини таъминлашдан иборат.

Манфаатдор томонларнинг иштироки лойиҳадан бевосита дахлдор бўлган маҳаллий ҳамжамиятларга ва бошқа тегишли манфаатдор томонларга манипуляция, аралашиш, мажбурлаш ёки қўрқитишларсиз ўз вақтида, тегишли, тушунарли ва фойдаланиш мумкин бўлган маълумотлардан маданий жиҳатдан мос тарзда фойдаланиш имкониятини таъминлашга асосланиши керак.

Манфаатдор томонларнинг иштироки қуйидаги элементларни ўз ичига олиши керак:

- Манфаатдор томонларни аниқлаш ва таҳлил қилиш.
- Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқани режалаштириш.
- Ахборотни ошкор қилиш.
- Маслаҳат ва иштирок.
- Шикоят механизми.
- Тегишли манфаатдор томонларга доимий ҳисоботлилик.

Манфаатдор томонлар билан ўзаро муносабатларнинг табиати ва даврийлиги лойиҳанинг кўламига мутаносиб бўлиши ва ўзаро таъсир қилишдан чарчамаслиги керак. Келажақда потенциал сезиларли салбий экологик ва ижтимоий таъсирга олиб келиши мумкин бўлган ва осонлик билан аниқлаб бўлмайдиган лойиҳалар ушбу А тоифасидаги лойиҳага тегишли бўлган иштирокчи АМТБИМ жараёнини талаб қилади. Лойиҳа манфаатдор томонларни қамраб олиш жараёнида ҳал қилиниши керак бўлган асосий муаммоларни эрта аниқлашни таъминлаш учун дастлабки босқичда манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа орқали амалга оширилиши керак.

Атроф-муҳит ва ижтимоий натижаларга оид мунтазам ҳисоботлар манфаатдор томонларга алоҳида нашр сифатида тақдим этилиши керак. Ушбу ҳисоботлар зарар кўрган жамоаларга тақдим этилиши керак.

Жамоатчиликни хабардор қилиш ва жалб қилиш учун манбалар зарар кўрган томонларга йўналтирилган бўлиши керак, айниқса ноқулай ёки заиф мақоми туфайли лойиҳа томонидан турлича дахл қилиниши мумкин бўлган томонларга алоҳида эътибор қаратиш лозим.

ЕТБ ТР-10 лойиҳани амалга ошириш давомида, яъни бутун лойиҳа тсики давомида иштирок этишни давом эттиришни ва манфаатдор томонларнинг ташвишлари ва шикоятларини қабул қилиш ва ҳал қилишда ёрдам бериш учун шикоят механизмини яратишни талаб қилади.

4.1.5 JICA қўлланмалари

JICA Экологик ва ижтимоий омиллар бўйича йўриқномасида (2020 ⁴) таъкидланишича, Лойиҳа JICA йўриқномасининг 5-иловасига мувофиқ кенг жамоатчилик иштирокини оқилона жалб қилувчи воситалар орқали маҳаллий манфаатдор томонлар билан маслаҳатлашиши керак.

Ушбу Лойиҳа каби В тоифали лойиҳаларда JICA зарур ҳолларда маҳаллий манфаатдор томонлар билан маслаҳатлашишни ва маслаҳатлашувлардан кейинги йиғилишлар баённомаларини киритишни тавсия қилади.

Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқанинг асосий тамойиллари қуйидагилардан иборат:

- Маҳаллий манфаатдор томонларни аниқлаш ва таҳлил қилиш
- Маҳаллий манфаатдор томонлар билан мазмунли маслаҳатлашувларни режалаштириш
- Ахборотни ошкор қилиш
- Маҳаллий манфаатдор томонлар билан маслаҳатлашиш ва фикр-мулоҳазалар, шу жумладан ҳисобот бериш
- Муаммолар ва шикоятларни қабул қилиш ва уларга жавоб бериш

Муҳим экологик ва ижтимоий таъсир кўрсатиши мумкин бўлган лойиҳалар бўйича маҳаллий манфаатдор томонлар билан маслаҳатлашувлар тайёрлашнинг дастлабки босқичидан бошлаб ва экологик ва ижтимоий омилларни амалга ошириш жараёнида ўтказилади.

Лойиҳа маҳаллий манфаатдор томонларга Лойиҳанинг потенциал таъсири ва оқибатларини юмшатиш чоралари бўйича ўз фикрларини билдириш имкониятини берадиган мазмунли маслаҳатлашувлар ўтказилади ва мумкин бўлган низолар ёки шикоятларнинг олдини олиш учун Лойиҳага бундай фикрларни ҳисобга олиш ва уларга жавоб беришга имкон беради.

⁴ [guideline_03.pdf \(jica.go.jp\)](https://www.jica.go.jp/guideline_03.pdf)

5 Манфаатдор томонларни аниқлаш

Манфаатдор томонларни идентификациялашдан мақсад, АМТБИМ жараёнида аллақачон бажарилган вазифаларни ҳисобга олган ҳолда маслаҳат олиш учун лойиҳа манфаатдор томонларини аниқлаш ва устуворликларини белгилашдан иборат. Манфаатдор томонларни идентификациялаш доимий жараён бўлиб, лойиҳанинг турли босқичларида потенциал янги манфаатдор томонларни аниқлаш давом этади.

5.1 Манфаатдор томонларнинг харитасини тузиш ва таъсир доирасини аниқлаш

АМТБИМ учун манфаатдор томонлар қуйидаги босқичлар орқали аниқланди:

- Географик таъсир ҳудуди (ОТБ, ХМК ва ЕТТБ томонидан белгиланганидек) аниқ мавзули ҳудудларда бевосита ёки билвосита таъсир кўрсатиши мумкин бўлган ҳудудларни хариталаш учун таҳлил қилинди. Белгиланган бирлаштирилган ҳудуд Лойиҳанинг таъсир доирасини (ТД) акс эттиради. Тўлиқ маълумотлар АМТБИМда келтирилган ва қуйидаги жиҳатларларни кўриб чиқишни ўз ичига олади:
 - a. Ҳаво сифати (масалан, қурилиш вақтида транспорт воситалари чиқиндилари ва чанг даражаси ортиши мумкин бўлган потенциал район).
 - b. Шовқин (масалан, қурилиш ва фойдаланиш пайтида шовқин даражаси ошиши мумкин бўлган ҳудуд).
 - c. Сояларнинг милтиллаши (масалан, иш пайтида соянинг милтиллаши мумкин бўлган ҳудуд).
 - d. Визуал жиҳатлар (масалан, қурилиш ва эксплуатация жараёнида Лойиҳа билан боғлиқ сезиларли визуал таъсир кўрсатадиган жойлар).
 - e. Экология, биологик хилма-хиллик ва экотизим хизматлари (масалан, ўсимликларни тозалашдан қолган Лойиҳа жисмоний изи).
 - f. Жамият саломатлиги, хавфсизлиги ва фаровонлиги (масалан, транспорт йўллари, ишчилар маҳаллий ҳамжамият билан мулоқот қилиши мумкин бўлган географик ҳудуд).
 - g. Ердан фойдаланиш (масалан, Лойиҳа томонидан вақтинча/доимий фойдаланиши мумкин бўлган ер).
- Лойиҳа ТД доирасида атроф-муҳит ва ижтимоий шароитлар бўйича мавжуд иккиламчи маълумотлар атроф-муҳит ва ижтимоий муаммолар мавжудлигини аниқлаш учун таҳлил қилинди. Фойдаланилган маълумотлар манбалари қаторига Google Earth нинг сунъий йўлдошдан олинган сўнгги суратлари ва минтақада катта тажрибага эга бўлган Wood маслаҳатчисининг маҳаллий маълумотлари кирази.
- Кейинчалик маълумотлар Wood маслаҳатчиси иштирокида ўтказилган манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа сессиясида муҳокама қилинди.

- 2021 йилнинг март/апрель ойларида ижтимоий хариталаш, жумладан, ГАТ таҳлили ва лойиҳа ҳудудидан фойдаланадиган фермерларни аниқлаш учун маҳаллий мутахассис билан маслаҳатлашувлар амалга оширилди.

5.2 Манфаатдор томонларни идентификациялаш

Манфаатдор томонлар Лойиҳа дахл қилиши мумкин бўлган ёки Лойиҳа ва унинг потенциал таъсиридан манфаатдор бўлиши мумкин бўлган ҳар қандай шахс ёки шахслар гуруҳи сифатида аниқланади. Манфаатдор томонларни аниқлашнинг мақсади қайси ташкилотлар ва шахслар лойиҳа томонидан бевосита ёки билвосита (ижобий ёки салбий) таъсир кўрсатиши ёки ундан манфаатдор бўлиши мумкинлигини аниқлашдир.

АМТБИМ бўйича жамоатчилик билан маслаҳатлашиш дастурини ишлаб чиқиш доирасида манфаатдор томонларни аниқлаш таклиф қилинган лойиҳа потенциал таъсир кўрсатиши мумкин бўлган ёки натижаларига таъсир қилиши мумкин бўлган шахсларни, маҳаллий ҳамжамятларни, ташкилотларни, таълим, тадқиқот ва ишланмалар ташкилотларини ва давлат идораларини аниқлаш учун амалга оширилди. Манфаатдор томонларни аниқлаш жараёнида фойдаланилган мезонлар қуйидагилардан иборат эди: маҳаллий уй ҳўжаликларининг Лойиҳа ҳудудига яқинлиги, шунингдек федерал ва маҳаллий ҳокимият органлари, олимлар ва маҳаллий/халқаро ННТларнинг Лойиҳага бўлган қизиқиш даражаси.

Идентификация жараёнида қуйидаги манфаатдор томонлар гуруҳлари аниқланди:

- Лойиҳани тасдиқлаш ва кўриб чиқиш билан боғлиқ давлат органлари.
- Нодавлат нотижорат ташкилотлари (ННТлар), шу жумладан профессионал уюшмалар ва фуқаролик жамияти ташкилотлари.
- Маҳаллий ҳамжамятлар.

Манфаатдор томонларни идентификация қилиш доимий жараён бўлиб, лойиҳа давом этар экан, маълумотлар базасини мунтазам кўриб чиқиш ва янгилашни талаб қилади.

Қуйида турли манфаатдор томонлар гуруҳларининг қисқача тавсифи келтирилган.

5.3 Давлат муассасалари

5.3.1 Тартибга солувчи органлар

Миллий ва минтақавий давлат органлари Лойиҳада иштирок этиш жараёнида ҳам ахборот манбалари, ҳам Лойиҳа фаолияти учун зарур рухсатномаларни беришда муҳим манфаатдор томонлардир; Бундан ташқари, уларнинг роли маҳаллий ҳамжамиятларни ва фуқароларни хабардор қилиш ва уларнинг муаммолари ва умидларини ҳал қилишга ёрдам беришдир. Дастлабки босқичда барча тегишли тартибга солувчи органлар билан ҳамкорлик қилиш ва лойиҳанинг бутун ҳаёти давомида давлат идоралари билан муносабатларни сақлаб қолиш жуда муҳим. Маслаҳатлашувлар учун қуйидаги тартибга солувчилар белгиланди:

- Ўзбекистон Республикаси вазирликлари:
 - Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги.
 - Соғлиқни сақлаш вазирлиги.
 - Транспорт вазирлиги.
- Ҳудуд ҳокимияти вакиллари:
 - Навоий вилояти ҳокимлиги.
 - Навоий вилояти ҳокимлиги инвестиция бошқармаси.
 - Томди тумани ҳокимлиги вакили.
 - Зарафшон шаҳар ҳокимлиги вакили.

5.3.2 Бошқа маҳаллий ва ҳудудий ҳокимият органлари

Лойиҳа Ўзбекистоннинг Навоий вилояти Зарафшон шаҳри ҳудудида жойлашган. Қуйидаги маҳаллий манфаатдор томонлар аниқланди:

- Зарафшон шаҳар ҳокимлиги.
- Зарафшон шаҳар кадастр бошқармаси.
- Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси Зарафшон шаҳар бўлими
- Зарафшон шаҳар геология ва минерал ресурслар қўмитаси.
- Зарафшон шаҳар электр тармоқлари бошқармаси.
- Зарафшон аэропорти маъмурияти.
- Томди тумани ҳокимлиги.
- Томди тумани кадастр бошқармаси
- Давлат экология қўмитасининг Томди тумани Зарафшон шаҳар бўлими.
- Зарафшон геология ва минерал ресурслар бошқармаси.

5.4 Миллий ва халқаро нодавлат ташкилотлар (ННТ)

Асосий миллий ва халқаро манфаатдор ННТлар:

- BirdLife International (BLI)
- Ўзбекистон қушларни ҳимоя қилиш жамияти
- Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг Зоология институти.
- Иқлим ўзгариши бўйича НТТ ишчи гуруҳи.

5.5 Ҳамжамиятда фаолият кўрсатадиган маҳаллий гуруҳлар

Зарафшон ва Томди туманларида НТТлар йўқ, аммо 5-1 жавдвалда санаб ўтилган ташкилотлар жалб этилди.

5-1-Жадвал: Маҳаллий ҳамжамият, хайрия ва бошқа ташкилотлар

Но.	Номи	Роллар ва мажбуриятлар
1.	“Ногиронлар уюшмаси” жамоатчилик ташкилоти (Конимех, Навоий вилояти)	Навоий вилоятида ногиронлиги бўлган шахслар, хотин-қизлар ва ёшларнинг роли, имкониятлари ва ҳуқуқларини ҳимоя қилишни ошириш. Ташкилот 2013-йилда ташкил этилган бўлиб, Навоий вилояти Адлия бошқармаси томонидан 122-сон билан рўйхатга олинган..
2.	“Тўмарис” НТТ Ёшлар маркази центр (Конимех, Навоий вилояти)	Навоий вилоятидаги ногиронлар, хотин-қизлар ва ёшларни вилоят ижтимоий, иқтисодий ва маданий ҳаётига кенг жалб этиш орқали уларнинг ўрни ва фаоллигини ошириш.

5.6 Ҳамжамиятлар ва ҳамжамиятлар етакчилари

Маҳаллий ҳамжамиятларнинг (маҳалла фуқаролар йиғинлари) раислари ва раислари уларнинг маҳаллалари, ерлари ва бошқа мулкларига таъсир кўрсатиши мумкин бўлган Лойиҳанинг барча жиҳатларига мунтазам равишда жалб қилинган. Бу гуруҳлар билан учрашувлар маҳаллий урф-одат ва меъёрлар асосида ўтказилди.

Компания ушбу фуқароларнинг жабрланган жамоалар нуқтаи назарини ҳақиқатда ифодалашини текшириш ва аҳолига маълумот тарқатиш ва керак бўлганда уларнинг шарҳларини Компанияга этказиш орқали алоқа жараёнини осонлаштириш учун оқилона ҳаракат қилади.

Зарафшон шаҳри, Томди туманидаги қишлоқлар/маҳаллалар ҳамда Мурунгов, Томдибулоқ, Янги томди, Роҳат, Қозибек бий, Жингилди, Ажириқти, Қинир қишлоқлари/маҳаллари аҳолиси билан маслаҳатлашувлар ўтказилди.

Лойиҳа энг кўп дахл қиладиган аҳоли:

- Ердан фойдаланувчилар, шу жумладан фермерлар ва ерга имконлилик Лойиҳа томонидан таъсир қилиши мумкин бўлган бошқалар.
- Сояларнинг милтиловчи ҳудудида жойлашган ҳар қандай уй хўжаликлари.
- Шовқин даражаси юқори бўлган ҳудудда жойлашган ҳар қандай уй хўжаликлари.
- Юқори даражадаги чангга дучор бўлган ҳар қандай уй хўжаликлари ёки эрдан фойдаланувчиларга.
- Ҳар қандай уй хўжаликлари ёки жамоалар транспорт йўналиши бўйлаб безовталиқ, ноқулайлик, шовқин кучайиши, соғлиқ ва хавфсизликка таъсир қилиши мумкин.

5.6.1 Маҳаллий ишчи кучи ва маҳаллий корхоналар

Лойиҳанинг қурилиш ва фойдаланиш босқичларида маҳаллий ишчи кучи манфаатдор томон ҳисобланади. ЛХҚ-пудратчиси қурилиш ишчи кучи 700 кишигача бўлиши мумкинлигини тахмин қилди, бу 350 ташриф буюрувчи ишчи ва 350 маҳаллий ишга ёлланган одамлардан иборат бўлиши кутилмоқда. Жами ишчи кучи уч тоифадаги ишчиларни ўз ичига олади (тоифалар сони, шунингдек улар маҳаллийми ёки келганми, ҳозирча номаълум):

- 1-тоифа: паст малакали ишчилар (бош пудратчи томонидан эмас, балки субпудратчилар томонидан ёлланган).
- 2-тоифа: малакали ишчилар (ЛХҚ-пудратчиси томонидан ёлланган).
- 3-тоифа: экспатлар (Компания ва ЛХҚ-пудратчиси томонидан ёлланган).

Лойиҳа доирасида маҳаллий корхоналардан бир қатор материаллар ва хизматлар харид қилинади, уларнинг аксарияти Зарафшон шаҳрида жойлашиши кутилмоқда. Харид қилинган товарлар ва хизматлар логистика хизматлари, қурилиш ускуналари, уй-жой тақдим этиш ва бошқаларни ўз ичига олади. Ушбу корхоналар ва уларнинг ходимлари харидлар бошланганда қурилиш бошланишида манфаатдор томонларга айланади. Лойиҳани амалга ошириш жараёнида камроқ миқдордаги корхоналар жалб қилинади.

5.6.2 Имконияти заиф гуруҳлар

Лойиҳа одамларнинг имконияти заиф гуруҳларига таъсир қилиши мумкин. Заифликнинг таърифи Кредиторнинг стандартларига мос келади. Имконияти заиф гуруҳларга кўчириш бўйича махсус ёрдам керак бўлиши мумкин, чунки улар бошқаларга қараганда иқтисодий кўчиш билан курашишга қодир эмаслар.

Ердан фойдаланиш чекловлари ва ердан фойдаланишнинг ўзгариши сабабли Лойиҳа томонидан бевосита таъсир кўрсатиши мумкин бўлган заиф гуруҳлар рўйхати тузилган ва рўйхат куйида келтирилган:

- иккала ота-онасини ҳам йўқотган оилалар (етимлар);
- ногирон боласи ёки ногирон ота-онаси бор оилалар;
- 14 ёшгача бўлган икки ёки ундан ортиқ боласини тарбиялаётган, бошқа қариндошларидан алоҳида яшайдиган бева аёл;

- Тўлиқ бўлмаган оилада болаларни тарбиялаётган оналар ёки оталар;
- Ота-онаси ёки иккаласи ҳам ишсиз бўлган, Бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш марказларида иш изловчи сифатида рўйхатга олинган оилалар;
- Ёлғиз нафақахўрлар;
- Кекса одамлар;
- Лойиҳа ҳудудида фермерлик ёки чорвачилик билан шуғулланувчи аёллар;
- Лойиҳа ҳудудида табиий ресурсларни йиғувчи аёллар;
- Лойиҳа ҳудудида ишлайдиган чўпонлар;
- Соғлиғи ёмон ёки деҳқончилик ёки чорвачиликда саводсиз одамлар; шунингдек
- Этник келиб чиқиши, эътиқод тизими, соғлиғи (жумладан, ОИВ/ COVID -19), жинсий ёки гендер ориентацияси/ўзига хослиги туфайли жамиятда камситилган одамлар.

Заифликнинг батафсил таҳлили **К Иловада** келтирилган бўлиб, юқорида санаб ўтилган потенциал таъсир кўрсатиши мумкин бўлган гуруҳларни акс эттиради. Ўтказилган ижтимоий-иқтисодий сўровлар натижалари (2020 ва 2021 йилларда) кейинчалик лойиҳадан таъсирланган фермерлар, чорвадорлар ва қишлоқ хўжалиги ходимларининг хонадонларида ижтимоий ҳимояга муҳтож шахслар мавжудлигини аниқлаш учун фойдаланилди.

5.7 Кредиторлар

Ушбу лойиҳада иштирок этаётган кредиторлар: Халқаро молия корпорацияси (ИФС), Европа тикланиш ва тараққиёт банки (ЕТТБ), Осиё тараққиёт банки (ОТБ), Япония халқаро ҳамкорлик агентлиги (JICA), Etihad Credit Insurance (ECI), Natixis SA ва First Abu Dhabi Bank (Абу-Дабининг биринчи банки).

5.8 Манфаатдор томонларни идентификациялаш резюмеси

Манфаатдор томонлар, уларнинг профили ва Лойиҳадаги манфаатдорлиги **Л Иловада** тақдим этилган.

6 Бугунги кунгача амалга оширилган жамоатчилик маслаҳатлашувлари ва ахборотни ошкор қилиш

Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа - бу лойиҳа ҳақида маълумот алмашиш, манфаатдор томонларнинг ташвишларини тушуниш ва ҳамкорлик алоқаларини ўрнатишнинг давом этадиган жараёни. Манфаатдор томонлар билан маслаҳатлашувлар иштирок этишнинг асосий элементи бўлиб, лойиҳани самарали амалга ошириш учун зарурдир. Ошкора қилиш бир хил даражада муҳимдир.

Агар лойиҳа хавф ёки салбий таъсирларни ўз ичига олса, маслаҳатлар инклюзив ва маданий жиҳатдан мақбул бўлиши керак. Улар манфаатдор томонларга ўз фикрларини билдириш имкониятини беришлари керак. Жорий ХМК тавсияларига мувофиқ, зарар кўрган жамоаларга бепул, ихтиёрий ва хабардор маслаҳатлар берилиши керак (ХМК, 2012) Бошқача қилиб айтганда, самарали маслаҳатлашувлар манфаатдор томонлар хавфларни, таъсирларни тушунишлари учун Лойиҳа ҳақида тегишли ва этарли маълумотни олдиндан ошкор қилишни талаб қилади. ва имкониятлар. Лойиҳанинг маслаҳат дастури манфаатдор томонларнинг муаммоларини ишлаб чиқиш жараёнида, айниқса АМТБИМ жараёнида кўриб чиқилиши, ҳисобга олиниши ва ҳал қилинишини таъминлаш учун ишлаб чиқилган.

6.1 Мақсадлар

Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа жараёни Ўзбекистон АМТБИМ⁵ талабларига, ХМКнинг фаолият кўрсатиш стандартларига, ЕТТБ фаолиятига қўйиладиган талабларга ва ОТБ Хавфсизлик сиёсати баёнотида мувофиқ ишлаб чиқилган.

Ушбу лойиҳа учун манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқанинг асосий мақсадлари:

- Лойиҳа ҳақида хабардор қилиш ва манфаатдор томонларни ўқитиш.
- Атроф-муҳит ва ижтимоий контекстни тушунишни яхшилаш учун жойларда маълумот тўплаш.
- Маҳаллий аҳоли учун муҳим бўлган муаммоларни яхшироқ тушунишга интилиш.
- Манфаатдор томонларга лойиҳани режалаштириш жараёнига ҳисса қўшиш имкониятларини тақдим этиш.
- Самарали юмшатиш чоралари ва бошқарув режаларини ишлаб чиқишда манфаатдор томонларнинг фикрларини ҳисобга олиш.
- Келажакда манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа учун асос яратиш.

⁵ 2020 йил сентябрдан бошлаб Вазирлар Маҳкамасининг “Атроф-муҳитга таъсирни баҳолаш механизмини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 541-сонли қарорига (2020 йил 07 сентябрь) мувофиқ жамоатчилик муҳокамаларини ўтказиш талаби киритилган.

6.2 АМТБИМ давомида амалга оширилган манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа жараёни (2020-2021 йил июль)

2020 ва 2021 йил июль ойи оралиғида ўтказилган манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа фаолияти тавсифи қуйида келтирилган. Маслаҳат учрашувларининг қисқача тавсифи **А иловасида** А-1 жадвалда, йиғилишларда қатнашиш варақалари эса **Б иловасида** келтирилган.

COVID-19 чекловлари туфайли маслаҳатлар ХМКнинг COVID-19 контекстида манфаатдор томонларнинг хавфсиз иштироки бўйича мижозлар учун вақтинчалик йўриқномасига (2020 йил май⁶) ва ҳукумат тавсияларига мувофиқ масофавий/онлайн ва кичик гуруҳлардаги муҳокамалар орқали ўтказилди.

Ҳар бир йиғилиш бошида Лойиҳанинг умумий кўриниши, алоҳида учрашув ёки фокус-гуруҳда муҳокамасининг мақсади тафсилотлари билан бирга тақдим этилди. А-1 жадвалда **(А илова)** ишлатилган “маҳалла” атамаси каттароқ шаҳар посёлкаси ичидаги шаҳар ҳудудига ишора қилади. Маҳалла раҳбарининг вазифалари: аҳоли ўртасидаги кичик низо ва шикоятларни бартараф этиш, аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламига мавжуд имкониятлардан келиб чиққан ҳолда ёрдам кўрсатиш.

Қуйидаги фуқаролар иштирокида манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа бўйича тадбирлар ўтказилди:

1. Мурунговдаги 5-сонли мактаб бошланғич синф ўқитувчилари.
2. Зарафшон шаҳридаги 10-сонли умумтаълим мактаби ўқитувчилари.
3. Янги тумани маҳалласи раиси, Зарафшон
4. Зарафшон шаҳри Маҳалла ва оила бўлими мудири.
5. Янгилик аёллар, Зарафшон.
6. Жамоа етакчилари, Жингилди қишлоғи.
7. Жингилди қишлоғи аёллари.
8. Фермер, Қинир қишлоғи.
9. Қинир қишлоғи аёллари.
10. Жамоя етакчилари, Томдибулоқ.
11. Томдибулоқ ва Қозибек бий қишлоқлари аёллари.
12. Томдибулоқ шаҳридаги 4 сон умумий ўрта таълим мактаби ўқитувчилари.
13. Жамоа етакчилари, Ажириқти қишлоғи.
14. Ажириқти қишлоғидаги 1-сон умумий ўрта таълим мактаби ўқитувчилари.
15. Фермер, Ажириқти қишлоғи.

⁶ https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/sustainability-at-ifc/publications/publications_tipsheet_covid-19_stakeholderengagement

16. Аёллар, Ажириқти қишлоғи.
17. Маҳалла етакчилари, Янги Томди қишлоғи.
18. Янги Томди қишлоғидаги 25-умумтаълим мактаби ўқитувчиси.
19. Роҳат қишлоғидаги 18-сон умумий ўрта таълим мактаби ўқитувчилари.
20. Маҳалла етакчилари, Роҳат қишлоғи.
21. Жамоа аъзолари, Зарафшон, Алишер Навоий маҳалласи.
22. "Тўмарис" ННТ Ёшлар маркази директори, Навоий шаҳар, Конимех тумани.
23. Навоий вилояти Конимех тумани ногиронлар жамияти директори.
24. Зарафшон шаҳар ҳокимлиги (ҳокимлик — маҳаллий ўзини-ўзи бошқариш органи).
25. Томди тумани ҳокимлиги.
26. Олтин қазиб чиқариш корхонаси.
27. Навоий шаҳар меҳнат муҳофазаси бўлими бошлиғи билан суҳбат.
28. Навоий вилояти вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари билан суҳбат

АМТБИМнинг дастлабки босқичларида манфаатдор томонларга маълумот бериш учун кўргазмали қуроллардан фойдаланилган ва урта тилда тайёрланган: рус, ўзбек ва қozoқ тилларида:

- • Лойиҳанинг ахборот буклети (A5 формати).
- • Шикоятлар механизми брошюраси (A2 формати).
- • Лойиҳа афишаси (A0 формати).

Ушбу файлларнинг нусхалари (инглизча версиялари) **В иловасида** келтирилган.

Лойиҳа ҳақида маълумот брошюрасида қуйидаги маълумотлар мавжуд:

- Лойиҳа билан танишиш.
- Давом этилаётган экологик ва ижтимоий тадқиқотларнинг қисқача мазмуни.
- Маслаҳат жараёнининг тафсилотлари.
- Шамол фермаси нима ва у қандай ишлаши ҳақида батафсил маълумот.
- Қурилиш ишларини сарҳисоб қилиш.
- Иш пайтида бажарилиши керак бўлган ҳаракатларнинг қисқача мазмуни.
- Тез-тез сўраладиган саволлар: маҳаллий электрлаштириш, маҳаллий ишга жойлашиш имкониятлари, шамол электр станциялари яқинидаги яйлов имкониятлари, милтиловчи соялар ва шовқиннинг потенциал таъсири, инсон ва чорва саломатлигига таъсири, шамол электр станциясининг ишлаш муддати.
- Шикоят механизмининг тафсилотлари.

Лойиҳа ҳақида маълумот брошюрасидан ташқари, Шикоятларни қўриб чиқиш механизми бўйича брошюра ҳам тайёрланган бўлиб, унда механизм қандай ишлашининг қисқача тавсифи, шикоятларни ҳал қилиш жараёнида амалга оширилиши керак бўлган турли қадамларни кўрсатувчи схема ва шикоят шакли мавжуд. шикоят қилмоқчи бўлган шахс томонидан тўлдирилиши керак.

Шамол станцияси, кичик станция ва ҲЭУЛ учун тавсия этилган жойлар ҳақида батафсил маълумотни ўз ичига олган катта плакат тайёрланди.

Дастлабки маслаҳатлашувларда фойдаланилган варақалар ва плакатларнинг нусхалари В иловасида келтирилган. 2020-йил октябрь ойида ўтказилган маслаҳатлашувлар фотосуратлари қуйидаги 6-1-6-3-расмларда келтирилган.

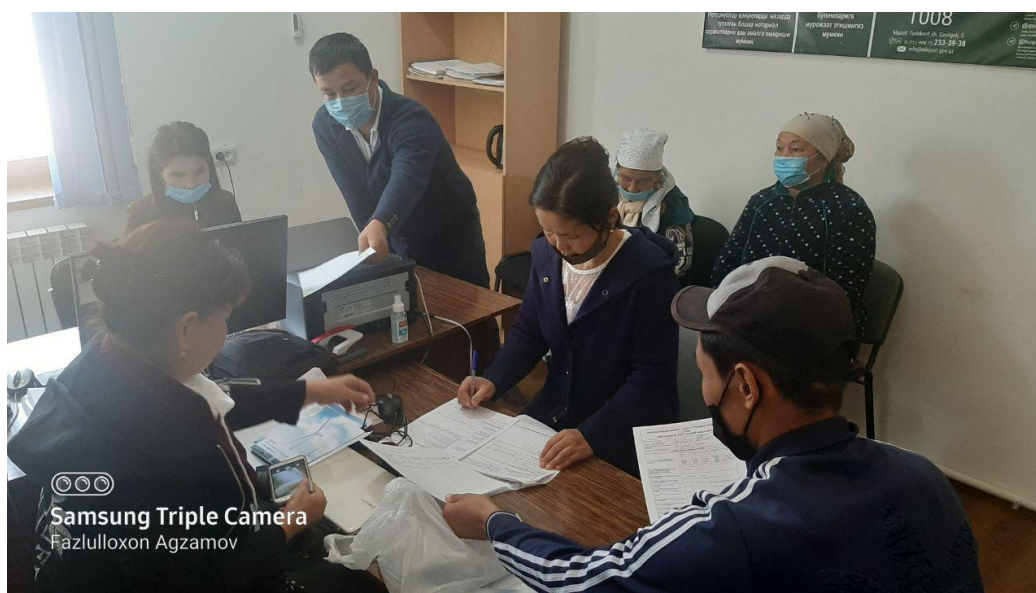
Бугунги кунга қадар қилинган маслаҳатлашувлар ва тушунтиришлар давом этади. Қурилиш давом этар экан ва Лойиҳа ишга тушгач, уларга Компаниянинг Ҳамжамият билан алоқалар бўйича ходими (ҲБАБХ) раҳбарлик қилади.

**6-1 Расм: Актау овулида «Ажириқти» ҳамжамияти етакчилари билан
маслаҳатлашувлар (2020 йил 1 октябрь)**

6-2 Расм: Актау овулида фермерлар билан маслаҳатлашувлар (2020 йил 1 октябрь)

6-3 Расм: Актау овулида аёллар билан маслаҳатлашувлар (2020 йил 1 октябрь)

6.2.1 ГАТ-хариталаш ва ижтимоий тадқиқотлар

2021 йил март/апрель ойларида лойиҳа ҳудудида фаол бўлган фермерлар ва чорвадорлардан қўшимча маълумот тўплаш учун ГАТ-хариталаш ва ижтимоий сўров ўтказилди. Тадқиқотнинг мақсадлари қуйидагилардан иборат эди:

- Сунъий йўлдош тасвирлари ёрдамида кўриш зонасидаги қизиқиш объектларини аниқлаш ва умуман олганда, аралаш сезгир объектларни текшириш учун барча йўналишларда кенгайтирилган лойиҳа майдонини ифодалаш.

- Аниқланган объектларнинг жойлашувини текшириш ва уларни суратга олиш учун тадқиқот гуруҳи ташриф буюриши керак бўлган жойлар рўйхатини тайёрлаш, шунингдек, уларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳолати тўғрисида маълумот тўплаш учун фермер ва чорвадорлар билан суҳбат ўтказиш.
- Оқибатларни юмшатиш иерархиясига мувофиқ атроф-муҳит ва ижтимоий таъсирларнинг олдини олиш/камайтириш учун шамол электрстанциясининг якуний режасини маълум қилиш учун ишлатилиши мумкин бўлган ердан фойдаланиш сезгирлиги харитасига йиғиш.

Ижарага берилган ер участкаларининг чегараларини кўрсатувчи харита Томди туманидан олинди ва ҳар бир ижарага олинган ер участкаси доирасидаги ердан фойдаланишдаги ўзгаришларни миқдорий аниқлаш мақсадида рақамлаштирилди.

Географик ахборот харитаси ва ижтимоий тадқиқот натижалари лойиҳа ҳудудида 10 та сублизинг шартномаси мавжудлигини тасдиқлади. Тадқиқот шунингдек, уй-жой сифатида фойдаланадиган ижарага олинган қишлоқ хўжалиги эрларида ҳайвонларни боқадиган чорвадорлар учун бошпаналарни аниқлади; меҳмонхона, кон комплекси ва маданий мерос объекти. Кўплаб ташландиқ ёки яшамайдиган иншоотлар ҳам аниқланган. Барча идентификация қилинган объектлар А-1-расмда (**А илова**) тасвирланган ва уларнинг фаол/ташланган ҳолати кўрсаткичи билан бирга келади. Ташлаб кетилган жойларга келсак, улар одатда тошлар уюмлари ёки ўнлаб йиллар давомида фойдаланилмаган ташландиқ ҳайвонларнинг бошпаналари.

Геоахборот хариталаш ва ижтимоий тадқиқотлар натижалари ЭСИАда батафсил муҳокама қилинади (7.4.7-бўлим – Ердан фойдаланиш ва эгалик қилиш); фермерлар ва чорвадорлар билан ўтказилган суҳбатларнинг қисқача мазмуни **А иловадаги А-2** жадвалда келтирилган.

6.2.2 АМТБИМ бўйича маслаҳатлашувларнинг асосий натижалари

АМТБИМни тайёрлаш жараёнида тўпланган лойиҳа бўйича манфаатдор томонларнинг фикр-мулоҳазаларини ўрганиш қуйидагиларни акс эттиради:

- Маҳаллий ишга жойлашиш имкониятлари ва электр таъминотининг яхшиланишини аниқ кутиш, бу эса келгусида саноатни янада ривожлантириш, бандликни ошириш ва иқтисодий имкониятларни яхшилашга олиб келади.
- Лойиҳа доирасида ишга жойлашиш имкониятлари аёллардан кўра эркекларга кўпроқ фойда келтириши кутилмоқда.
- Ишлаб чиқувчи жамиятнинг инвестиция лойиҳаларини (сифатсиз ўқув материаллари, сув таъминоти муаммолари ва бошқалар) молиялаштиради, бу эса турмуш даражасини яхшилади ва ёшлар ва ногиронлар учун келажакдаги имкониятларни оширади.

- Ёшлар минтақа учун ҳам, бутун мамлакат учун ҳам янги бўлган қайта тикланадиган энергия соҳасини ўрганиш имкониятига эга бўладилар.

2020 йилдан 2021 йил июлигача бўлган манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа бўйича тадбирлар давомида Лойиҳа билан боғлиқ аниқ масалалар ҳақида хабар берилмаган. 2021 йил август/сентябр ойларида АМТБИМ маълумотларини ошкор қилишда кўтарилган хавотирлар 6.4.3-бўлимда муҳокама қилинади.

Манфаатдор томонлар иштирокидаги йиғилишларда аҳолининг ёввойи ўтларни йиғиш, ердан яйловда фойдаланиш, шунингдек, муқаддас Гужумли Авлие қабристониغا кириш билан боғлиқ муаммолар ва аёлларнинг бандлик имкониятларидан тенг фойдаланиши ҳақида сўз юритилди. Ушбу жиҳатлар Лойиҳанинг таъсирини баҳолашда эътиборга олишни талаб қилади.

Асосий масалаларнинг қисқача мазмуни (2020–2021 йил июл) 6-1 жадвалда келтирилган.

6-1 Жадвал: Лойиҳа ҳақида фикр-мулоҳазалар (2020 й. –2021 й., июль)

Мавзу	Қабул қилиш	Лойиҳа жавоби / АМТБИМга ҳавола
Ишга жойлашиш имкониятлари	<p>Лойиҳа маҳаллий аҳолининг (эркаклар ва аёллар) бандлигини таъминлайди, ҳудудда электр энергияси таъминотининг ошиши саноат корхоналарини янада ривожлантиришга, қўшимча иш ўринлари яратишга хизмат қилади.</p> <p>Кўпгина аёллар тўғридан-тўғри ёки билвосита Лойиҳа томонидан яратилган иш ўринлари учун ариза беришни хоҳлашади.</p> <p>Баъзи манфаатдор томонлар ўртасида лойиҳа ҳақидаги ноаниқ фикрлар янгилик ва ушбу турдаги ривожланиш билан танишиш даражасининг пастлиги билан боғлиқ. Иш ўринлари яратилса, улар Лойиҳани ёқлаб чиқишади.</p> <p>Иш билан таъминлаш имкониятлари нуқтаи назаридан, Лойиҳа аёлларга қараганда эркакларга кўпроқ фойда келтириши мумкин. Лойиҳа маҳаллий аҳоли пунктларида ногиронлиги бўлган шахсларни иш билан таъминлашдан иборат.</p> <p>Кўпинча объектни қуриш ва фойдаланиш босқичи учун қандай мутахассислар кераклиги ҳақида саволлар туғилди.</p> <p>Одамлар малакасиз мутахассислар учун иш ўринларининг мавжудлиги ва ўқитиш эҳтимоли билан қизиқишади.</p> <p>Кўпгина аҳоли ҳайдовчилар, қўриқчилар, ҳамширалар ва бошқалар сифатида ишлашга тайёр.</p> <p>Иш ҳақи ҳақида савол. Навоий вилояти ва Зарафшон вилоятларида ишлаб чиқаришнинг зарарли шароитлари туфайли бу кўрсаткич юқорироқ (мамлакатнинг бошқа ҳудудларига нисбатан).</p>	<p>Маҳаллий аҳоли, айниқса, қурилиш босқичида, лойиҳада ишлаш учун ёлланади. Қурилишдан олдин компания ишга ёллаш жараёнини ўтказади. Маҳаллий ишга жойлашиш имкониятлари иш вақтида ҳам мавжуд бўлади. АМТБИМнинг 7.6.3-бўлимига қаранг.</p>
Электр энергиясидан фойдаланиш имконияти	<p>Лойиҳа уйлар ва корхоналарнинг электр таъминотини оширади.</p>	<p>Электр энергияси тўғридан-тўғри объектларга эмас, балки миллий электр тармоғига етказиб берилади.</p>

Мавзу	Қабул қилиш	Лойиҳа жавоби / АМТБИМга ҳавола
Алоқа воситалари/манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқалар	Лойиҳа ҳақида маълумотларни ижтимоий тармоқлар орқали, хусусан, “Лойиҳа бутун аҳоли учун фойдали бўлади”, “Лойиҳадан аҳоли фойда кўради” каби хабарлар кўринишида тарқатиш таклиф этилади.	Telegram тирикчилик манбаларини тиклаш режасини (ТМТР) тайёрлашда фойдаланилади. Бироқ, лойиҳа ҳудудида мобил алоқа мавжуд эмас, шунинг учун Telegram фақат Зарафшон шаҳри ва айрим кичик қишлоқларда тегишли.
Лойиҳа инфра тузилмаси	Лойиҳа электр узатиш линиясининг кучли шамолларга бардош бериш учун тўғри қурилганлигини таъминлаши керак. Илгари шамолли об-ҳаво шароитида электр узатиш линияларининг шикастланиши, натижада маҳаллий аҳолининг шахсий мулкига зарар етказилиши билан боғлиқ электр энергияси билан боғлиқ ҳодисалар содир бўлган.	АМТБИМнинг 7.6.6-бўлимига қаранг (Ишчи кучи ва жамият иштирокидаги саломатлик ва хавфсизлик ҳодисаларининг таъсири).

Мавзу	Қабул қилиш	Лойиҳа жавоби / АМТБИМга ҳавола
Сув ва сув ости сувлари	<p>Сув танқис ресурс ҳисобланади, шунинг учун минтақанинг сув таъминоти га талабларни оширувчи Лойиҳанинг таъсири ҳақида саволлар мавжуд.</p> <p>Ишчи посёлкада ҳосил бўладиган канализация натижасида ер ости сувларининг ифлосланиши ҳақида ташвиш билдирилди (агар лойиҳа ҳудудида талаб қилинса)</p>	<p>АМТБИМнинг 7.6.6 бўлимига қаранг (Иш кучи ва жамият иштирокидаги саломатлик ва хавфсизлик ҳодисаларининг таъсири).</p> <p>ЛХҚ-пудратчи ҳокимият органлари билан ҳар қандай мумкин бўлган таъсирни юмшатиш учун сувни қайта ишлаш билан қурилиш бошланишидан олдин шаҳар сувидан фойдаланиш ва мавжудлигини мувофиқлаштиради. Сув ресурсларини баҳолаш бўйича зарур бўлган ҳар қандай қўшимча талаблар Лойиҳанинг тафсилотлари ва талаблари тасдиқланганидан кейин Лойиҳа қурилиши бошланишидан олдин бажарилади.</p> <p>Қурилиш атроф-муҳитини бошқариш режаси, жумладан, ресурслардан фойдаланиш тартиб-қоидалари ҳамда Хавфли материаллар ва чиқиндиларни бошқариш режаси ишлаб чиқилади ва амалга оширилади.</p> <p>АМТБИМнинг 13-бўлимига (Гидрология ва геогидрология) қаранг.</p>

Мавзу	Қабул қилиш	Лойиҳа жавоби / АМТБИМга ҳавола
Салбий таъсир	<p>Қуйидагилар бўйича ташвиш ва саволлар туғилди:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Лойиҳа ва ШТГнинг қушларга таъсири. • Қурилиш вақтида хавфсизликни таъминлаш ва бахтсиз ҳодисалардан қочиш учун ҳудудни девор билан ўраш. • Шовқин (саволларни Зарафшон ва Мурунгов қишлоғи ўқитувчилари берган). 	<p>Қушларни кузатиш гуруҳи иш пайтида майдонда бўлади ва тўқнашув хавфини минималлаштириш учун шамол турбиналарини ўчириш технологияси жорий этилди.</p> <p>АМТБИМнинг 7.6.6-бўлимига (Жамоат саломатлиги ва хавфсизлиги) қаранг.</p> <p>Шовқинни бошқариш бўйича чора-тадбирлар АМБР ва уларни амалга ошириш учун заводнинг ишлаши пайтида атроф-муҳитни бошқариш режасига киритилади. Шикоят механизми шовқин билан боғлиқ ташвишларни кўтариш учун ишлатилиши мумкин.</p>

Мавзу	Қабул қилиш	Лойиҳа жавоби / АМТБИМга ҳавола
Ижобий шарҳлар	<p>Лойиҳа узоқ кутилган иш бўлиб, барча маҳаллий аҳолига фойда келтиради.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Лойиҳа электр таъминотини оширадиган ва янги иш ўринлари яратадиган тоза технологиядан фойдалангани учун одамлар ижобий фикрда. • Лойиҳани ишлаб чиқувчи маҳаллий мактабларга ўқув жиҳозларини, жумладан, ногирон ўқувчилар учун компьютерларни сотиб олишда ёрдам бериши мумкин. • Лойиҳани ишлаб чиқувчи маҳаллий мактабларни футбол майдонлари каби спорт иншоотлари билан таъминлашда ёрдам бериши мумкин. • Маҳаллий мактаблардаги болалар қайта тикланадиган энергия манбалари ҳақида маълумот олишлари мумкин. • Лойиҳа маҳаллий жамоалардан ногиронларни ижтимоий қўллаб-қувватлашни яхшилаши мумкин. • Лойиҳа сайёҳларни жалб қилиши мумкин, чунки у мамлакатдаги биринчи шамол станцияси бўлади. • АМТБИМ жараёни бўйича жамоатчилик муҳокамалари чоғида лойиҳа ҳамжамият аъзолари томонидан яхши қабул қилинди, бироқ ҳамжамият аъзолари Лойиҳа Томди ҳудудида жойлашганлигини ҳисобга олиб, Лойиҳа номини Зарафшон -Томди шамол электр станцияси лойиҳаси ёки Tomdi WPP деб ўзгартиришни хоҳлайди. 	

6.3 АМТБИМ маълумотларини ошкор қилиш ва манфаатдор томонларнинг иштироки, тирикчилик манбаларини тиклаш режасини тайёрлаш доирасида, ТМТР.

АМТБИМ маълумотларини ошкор қилиш барча миллий ва маҳаллий соғлиқни сақлаш қоидалари ва COVID–19 билан боғлиқ ҳаракат чекловларига мувофиқ 2021 йил август-сентябрь ойларида мамлакат ичида ўтказилди. Ушбу даврда ТМТРга киритиш учун зарур бўлган ижтимоий-иқтисодий маълумотларни тўплаш учун ижтимоий сўровлар ўтказилди.

6.3.1 АМТБИМ маълумотларини ошкор қилиш бўйича фаолият

АМТБИМ маълумотларини ошкор қилиш фаолияти доирасида қуйидагилар амалга оширилди:

- Томди тумани ҳокимлиги вакили (Томди тумани ҳокимлиги, маҳаллий маъмурият) билан маълумотни ошкор қилиш бўйича йиғилиш.
- Зарафшон шаҳар ҳокимлиги (Зарафшон шаҳар ҳокимлиги) вакили билан ахборотни ошкор қилиш бўйича учрашув.
- Жамоа етакчилари билан ахборотни ошкор қилиш бўйича учрашув. АМТБИМ ва Экологик ва ижтимоий бошқарув режаси (ЭИБР) натижаларини муҳокама қилиш учун жамоа етакчилари билан бир қатор фокус-гурӯҳларда муҳокамалари ўтказилди. Фокус-гурӯҳ иштирокчилари орасида маҳаллий ҳамжамият (маҳалла йиғинлари) раислари ва раисалари, нуфузли тadbиркорлар ва дин арбоблари, шунингдек, жамиятда тан олинган эркаклар ва аёллар етакчилари бор. Жамоа йиғилишларига қуйидаги раҳбарлар жалб этилди:
 - Зарафшон шаҳри Янги тумани маҳалласи раиси.
 - Жамият аъзолари, Алишер Навоий маҳалласи, Зарафшон.
 - Жамоа етакчилари Томди Булоқ ва Қозибек бий.
 - Жамият раҳбарлари, Жингилди ва Қинир қишлоқлари.
 - Жамоа етакчилари, Ажириқти қишлоғи.
 - Жамоа етакчилари, Янги тамди қишлоғи.
 - Жамоа етакчилари, Роҳат қишлоғи.
- Бир қатор фокус-гурӯҳларда ўтказилган маҳаллий аёллар билан учрашувлар бўлиб ўтди. Йиғилиш маҳалла етакчилари билан мунозаралар бўладиган жойда бўлиб ўтди, бироқ бу йиғилиш иштирокчилари ва координатори фақат аёллар эди. Мурунгов, Томдибулоқ, Ажириқти, Янги Томди ва Роҳатдаги айрим учрашувлар таълим муассасалари вакиллари билан бирлаштирилди.

Аёллар учун фокус-гурӯҳлар қуйидаги жойларда ўтказилди:

- Ажириқти аҳоли пункти.

- Қинир ва Жингилди қишлоқлари.
 - Томдибулоқ ва Қозибек бий қишлоқлари.
 - Янги Зарафшон.
 - Роҳат.
 - Зарафшон.
 - Мурунгов
- Маҳаллий таълим муассасалари вакиллари билан ахборотни ошкор қилиш бўйича учрашувлар:
 - Мурунговдаги 5-сонли бошланғич мактаб ўқитувчилари.
 - Зарафшон шаҳридаги 10-сон умумтаълим мактаблари ўқитувчилари.
 - Янги Томди қишлоғидаги 25-умумтаълим мактаби ўқитувчилари.
 - Роҳат қишлоғидаги 18-сон умумий ўрта таълим мактаби ўқитувчилари.
 - Томдибулоқ қишлоғидаги 4-сон умумий ўрта таълим мактаби ўқитувчилари.
 - Ажириқти қишлоғи 21-сонли умумтаълим мактаби ўқитувчилари
- Олтин қазиб чиқариш корхонасининг вакили билан ахборотни ошкор қилиш бўйича учрашуви.
- Яқин атрофдаги кон компанияси ходимлари фойдаланадиган меҳмонхона вакили билан учрашув.
- Маҳаллий ва минтақавий миқёсда фаол нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамияти гуруҳлари билан ахборотни ошкор қилиш бўйича учрашув:
 - Навоий вилоятида фаолият кўрсатаётган ННТлар билан қўшма учрашув бўлиб ўтди, унда “Тўмарис ёшлар маркази” ННТ директори (Навоий ш., Конимех тумани) ҳамда Навоий вилояти, Конимех тумани ногиронлар жамияти директори иштирок этди.
 - Ҳайвонот оламини муҳофаза қилиш билан шуғулланувчи нодавлат нотижорат ташкилотлари: Ўзбекистон қушларни муҳофаза қилиш жамияти ва Фанлар академияси қошидаги Зоология институти вакиллари билан қўшма учрашув.
- Лойиҳа ҳудудидаги ерни ижарага олган фермерлар билан учрашув ва суҳбат. Уларнинг турмуш тарзи, умумий ижтимоий-иқтисодий аҳволи ҳақида қўшимча маълумот тўплаш мақсадида сўров ўтказилди.
- Лойиҳа ҳудудида ишлайдиган чорвадорлар ўртасида ахборотни ошкор қилиш бўйича учрашув. Сўров лойиҳа ҳудудида фаол ишлаётган имкон қадар кўпроқ чорвадорлар ўртасида уларнинг турмуш тарзи ва умумий ижтимоий-иқтисодий аҳволи тўғрисида қўшимча маълумот тўплаш мақсадида ўтказилди.
- Лойиҳа таъсир қиладиган ернинг ҳолатини ўрганиш.

- Лойиҳа ҳудудига яқин жойлашган саккизта кичик қишлоқнинг ҳар бирида (Мурунтау, Жингилди, Қинир, Тамдибулоқ, Қозибек бий, Ажириқти, Янги Тоамди ва Роҳат) Зарафшон шаҳрида ўтказилган иккита тадбирга қўшимча равишда оммавий учрашувлар эълон қилинди, ташкил этилди ва ўтказилди. Ижтимоий тармоқлар (Telegram ва телефон алоқаси) тадбирларни реклама қилиш ва одамларнинг етарли даражада иштирок этишини таъминлаш учун ишлатилган.
- 2021-йил август-октябрь ойлари оралиғида АМТБИМнинг дастлабки маълумотларини ошкор қилиш доирасида ўтказилган маслаҳат учрашувларининг қисқача тавсифи **С Иловасида**, йиғилишда қатнашиш варақалари эса **F Иловасида** келтирилган.

6.3.1.1 Ахборотни ошкор қилиш воситалари

Дастлабки АМТБИМ ва ЭИБР лойиҳаси натижалари тўғрисида аниқ маълумот бериш учун мамлакатда қуйидаги ошкор қилиш воситаларидан фойдаланилган (барча материаллар ўзбек ва қозоқ тилларига таржима қилинган, оғзаки тақдим этилган ва қоғоз нусхалари ёрдамида тушунтирилган):

- Лойиҳанинг якуний схемаси, кичик станция, ҳаво электр узатиш линиялари ва ички йўлларнинг тахминий жойлашуви кўрсатилган катта плакат.
- Лойиҳани, АМТБИМ жараёнини ва унинг турли тематик соҳалардаги натижаларини ҳамда ЭИБР лойиҳасининг мазмунини тақдим этувчи PowerPoint тақдимот пакети. АҚШда худди шундай ҳолат (чўл ва чорва ўтлари) билан милтиллаётган соялар акс этган YouTube видеоси ҳам намойиш этилди.
- Лойиҳа ҳақида маълумот брошюраси (дастлабки АМТБИМни тайёрлашда фойдаланилганидек янгиланган).
- Шикоятларни кўриб чиқиш механизми бўйича брошюра.

АМТБИМ бўйича маълумотни ошкор қилиш ҳужжатларнинг қоғоз нусхалари бўш вақтларида уларнинг мазмунини кўриб чиқиш учун жамоатчилик биноларига жойлаштирилди (6-2 жадвалга қаранг).

Барча оммавий тадбирларда одамларга шарҳлар ёзиш ва уларни анкета қутисига қўйиш имконини берувчи шарҳлар варақаси ишлатилган. Шунга ўхшаш ёндашув АМТБИМ маълумотларини ошкор қилиш ҳужжатлари тақдим этилган жойларда ҳам қўлланилди, шунда одамлар ўз фикрларини қолдиришлари мумкин эди. Аноним анкеталар қабул қилинди, бу одамлар аноним қолишни истасалар, шарҳлар варағига ўз исмларини ёза олмаслиги учун махсус айтилган.

Юқоридаги ошкор қилиш воситалари **D иловасида** келтирилган.

6-2 жадвал ва 6-3 жадвалда олинган жавоблар ва шарҳлар сонининг қисқача мазмуни келтирилган.

6-2 Жадвал: Ахборотни ошкор этиш ва жавоблар сони кўрсатилган бокслар резюмеси

Манзилгоҳ номи	Анкеталар йиғиш учун бокс жойлашган аниқ жой	Бокс жойлаштирилган сана	Анкеталарни йиғиш санаси	Бокс ушбу муддат ичида имконли бўлиб турди	Изоҳларга жавоблар сони	Аноним изоҳларга жавоблар сони	Изоҳларга аёллардан жавоблар % (анонимлардан ташқари)
Роҳат	18-сонли мактаб	30 август 2021	24 сентябрь 2021	25 кун	64	18	49%
Янги Зарафшон, Зарафшон шаҳри	Маҳалла	28 август 2021	24 сентябрь 2021	27 кун	4	0	100%
Мурунгов	Маҳалла	30 август 2021	24 сентябрь 2021	25 кун	1	0	100%
Алишер Навоий	Маҳалла	30 август 2021	26 сентябрь 2021	28 кун	6	2	50%
Ажириқти	Маҳалла	28 август 2021	27 сентябрь 2021	29 кун	3	0	100%
Томдибулоқ	4-сонли мактаб	26 август 2021	27 сентябрь 2021	30 кун	10	2	50%
Янги Томди	Ҳокимият	27 август 2021	27 сентябрь 2021	30 кун	2	0	50%
Қинир	Тиббий клиника	27 август 2021	27 сентябрь 2021	30 кун	14	0	33%

Манзилгоҳ номи	Анкеталар йиғиш учун бокс жойлашган аниқ жой	Бокс жойлаштирилган сана	Анкеталарни йиғиш санаси	Бокс ушбу муддат ичида имконли бўлиб турди	Изоҳларга жавоблар сони	Аноним изоҳларга жавоблар сони	Изоҳларга аёллардан жавоблар % (анонимлардан ташқари)
Жингилди	Тиббий клиника	27 август 2021	27 сентябрь 2021	30 кун	4	0	50%

6-3 Жадвал: Олинган изоҳлар бўйича жамланма ахборот

Ҳамжамият номи	Изоҳларнинг қисқача баёни (аноним, шунингдек контакт маълумотлари билан)
Роҳат	<p>Мурожаатларнинг энг кўп сони (36 та) амалдаги поликлиникани реконструкция қилишни қўллаб-қувватлаш билан боғлиқ. Аёллар иситиш учун табиий газ зарурлиги ҳақида тез-тез гапиришди. Худудларда қўллаб-қувватлаш сўровлари билан боғлиқ бошқа шарҳлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сув таъминоти. - Мобил алоқа қамровини яхшилаш. - Аёллар учун иш. - Қишлоқдаги болалар боғчаси ва болалар майдончасини ободонлаштириш/ - мактабга ўқув жиҳозлари (электрон доска, проектор) билан кўмаклашиш. - Қишлоқда йўллар қопламаси.
Янги Зарафшон, Зарафшон ш.	Бўш иш ўринлари билан боғлиқ фикр-мулоҳазалар, давлат бандлик хизмати орқали эмас, балки маҳалла орқали мурожаат қилиш сўровлари.
Мурунгов	Барча шарҳлар иш сўровларига тегишли.
Алишер Навоий	Барча шарҳлар иш сўровларига тегишли.
Ажириқти	Изоҳлар асосан аёллардан: қишлоқда болалар майдончаси ва эрларни иш билан таъминлашда ёрдам сўраш.
Томдибулоқ	<p>Қуйидаги соҳаларда қўллаб-қувватлаш бўйича изоҳлар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ҳайдовчилик иши. - Қишлоқда водопровод. - Мактаб учун, айниқса, амалий фанлар учун ўқув жиҳозлари. - Транспорт шароитларини яхшилаш
Янги Томди	Бўш иш ўринлари билан боғлиқ шарҳлар
Қинир	Аёлларнинг мурожаатлари қудуқ бурғиладда ёрдам бериш, мобил алоқа ва интернет қамрови билан боғлиқ. Эркалар ҳайдовчи, қурувчи ва электромонтёр сифатида ишга жойлашишда ёрдам сўраган.
Жингилди	Қишлоқ оқсоқоли Қанат Карсаков (қишлоқда мобил алоқа йўқ) орқали бўш иш ўринларини бўлишиш, қишлоқдаги электр симларини таъмирлашда ёрдам бериш сўровлари.

6.3.2 Тирикчилик манбаларини тиклаш режаси, ТМТР (2021 йил август-сентябрь) давомида манфаатдор томонларнинг ўзаро алоқалари бўйича тадбирлар

ТМТР давомида манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа тадбирлари қуйидаги учрашувларни ўз ичига олди:

- Лойиҳа ҳудудида ерни ижарага олган фермерлар. Лойиҳа ҳудудида ерни ижарага олган фермерлар билан уй хўжаликлари сўрови ўтказилди, уларнинг турмуш тарзи ва умумий ижтимоий-иқтисодий аҳволи ҳақида қўшимча маълумотлар тўпланди. Маслаҳатлашувлар чоғида чўпонлар ва фермерларнинг хотинлари (агар турмуш қурган бўлса) билан ҳам суҳбатлар ўтказилди, чунки аёллар учун аниқ саволлар тузилган эди.

Фермер хўжаликлари билан ўтказилган учрашувларда компенсация тўловларини тўхтатиш санаси айтилди ва тушунтирилди. Фермерларга тугатиш санасидан хабардор эканликларини кўрсатувчи имзо қўйиш учун “тасдиқлаш варақаси” тақдим этилди ва “Шикоятларни кўриб чиқиш механизми” брошюраси ва Лойиҳа ҳақида маълумот брошюрасининг нусхаларини олишди.

Шунингдек, фермер хўжаликларига компенсация тўловлари тўхтатиладиган сана ҳақида маълумот берилди, уларга шикоятларни кўриб чиқиш механизми бўйича брошюра ва лойиҳа ҳақидаги маълумотлар акс эттирилган брошюралар тақдим этилди. Чорвадорлар билан улар учун мос бўлган тирикчилик воситаларини тиклаш чора-тадбирлари муҳокама қилинди.

ТМТРга тайёргарлик кўриш доирасида ўтказилган маслаҳат учрашувларининг қисқача мазмуни **С Иловасида** келтирилган. Ушбу маслаҳатлашувларнинг батафсил натижалари АМТБИМда келтирилган.

6.4 Биологик хилмахиллик бўйича манфаатдор томонлар билан кейинги ҳамкорлик (2021 йил октябрь - декабрь)

Лойиҳанинг ҳолатини муҳокама қилиш учун қуйидаги орнитологик ННТлар билан маслаҳатлашувлар ўтказилди:

- BirdLife International (Кембриж, Буюк Британия) – 2021 йил октябрь, MS Teams иловаси орқали қўнғироқ.
- Ўзбекистон қушларни ҳимоя қилиш жамияти (Тошкент, Ўзбекистон) – 2021 йил декабрь, юзма-юз учрашув.
- ННТлар билан маслаҳатлашувларнинг батафсил баённомалари **Н Иловасида** келтирилган.

6.5 Чорвачилик масалалари бўйича фермерлар ва чорвадорлар билан кейинги маслаҳатлашувлар (2021 йил декабрь)

2021 йил декабрь ойида сайтга бир гуруҳ экспертлар ташриф буюришди, улар таркибига қуйидагилар киради: кредиторлар вакили, орнитолог Alvaro Camiña; WOOD вакиллари Turnstone Ecology ташкилотидан Tristan Evans ва Simon Parker; Xenops Environmental компаниясидан Caleb Gordon; Ижтимоий масалалар бўйича мутахассислар: Green Business Innovation (Ўзбекистон) компаниясидан Саида Юсупова ва Фазлулло Агзамов.

Ташриф чорвачиликни бошқаришни талаб қилиши мумкин бўлган ҳар қандай чора-тадбирларнинг мақсадга мувофиқлигини, шунингдек, бундай ҳаракатнинг оқибатларини баҳолаш учун амалга оширилди. Ташриф мақсадлари:

- а) Лойиҳа ҳудудида ва унинг атрофида чорвачиликни бошқаришнинг жорий амалиётлари: ҳар бир чўпон/уй хўжалиги томонидан яйлов учун фойдаланиладиган умумий майдон, участкадаги бундай майдоннинг улуши ва мавсумий кўчишлар ҳақида тушунча ҳосил қилиш.
- б) Қушларнинг фаоллигини ҳисобга олган ҳолда, лойиҳа ҳудудида чорвачиликни бошқаришдаги мумкин бўлган ўзгаришларни ўрганиш, бу эса қушларни участкага жалб қиладиган чорва моллари сонининг олдини олиш/минималлаштириш мумкин.
- в) Лойиҳа ҳудудида ва унинг яқинида чорва молларини йўқ қилиш усуллари ва ҳар қандай сўйиш жойлари ва/ёки чиқиндихоналарни баҳолаш.
- д) Чўпонлар билан тўғридан-тўғри маслаҳатлашнинг, уларнинг потенциал тақиқланган зоналар/тунашжойлари ҳақида фикрини олиш.
- е) Бундай чора-тадбирларнинг иқтисодий кўчишга таъсирини муҳокама қилиш ва ҳужжатлаштириш.

Объектга ташрифдан сўнг Turnstone Ecology Лойиҳанинг кредиторларига тақдим этиш учун чорвачиликни бошқариш лойиҳасини ишлаб чиқди.

Фермер ва чорвадорлар билан маслаҳатлашувларнинг батафсил баённомалари (2021 йил 11-13 декабрда ўтказилган) **I Иловада** келтирилган.

6.6 АМТБИМ маълумотларини ошкор қилиш муносабати билан мулоҳазалар

АМТБИМ маълумотларини ошкор қилиш жараёнида алоҳида муаммолар кўтарилди, жумладан:

- Лойиҳанинг салоҳияти минтақанинг чекланган сув таъминоти учун юқори талабларга олиб келиши мумкин.
- Қурилиш фаолияти ҳайвонлар тўдаларига ҳалақит бериши, бу эса тирикчиликка салбий таъсир кўрсатиши мумкин.
- Лойиҳа фаолияти туфайли ер ости сувларининг ифлосланиш эҳтимоли.
- Келажакда ўғирлик ва жиноятларнинг кўпайиши.

Якуний АМТБИМ мазмунини маълум қилиш учун АМТБИМ бўйича маълумотни ошкор қилиш бўйича фикр-мулоҳазалардан фойдаланиш усули қуйидаги 6-4 жадвалда қисқача баён қилинган.

6-4 Жадвал: Манфаатдор томонларнинг муҳим масалалар бўйича фикр-мулоҳазалари:

Муҳокама учун асосий савол	Якуний АМТБИМда тескари алоқани акс эттириш усули
<i>Мавзу: Лойиҳани идрок қилиш ва келажак коммуникациялари</i>	
<p>Милтиловчи соялар бўйича ҳеч қандай хавотирлар юзага келмади. Видео маҳаллий аҳолини бу эффект ҳақида хабардор қилиш учун барча ахборотни ошкор қилиш учрашувларида соянинг милтиловчи эффектларини намойиш қилиш учун ишлатилган.</p> <p>Соя милтиллаши потенциал таъсир кўрсатиши мумкин бўлган АМТБИМ миқёсидаги соя милтиллашини баҳолаш (12-боб) давомида аниқланган бошпана эгалари хабардор қилинди ва юзага келиши мумкин бўлган таъсир муҳокама қилинди. Ҳеч қандай алоҳида ташвиш билдирилмаган.</p>	<p>Бу ташвиш туғдирмаса ҳам, манфаатдор томонлар томонидан соянинг милтиллаши ҳақида ҳеч қандай изоҳ йўқлиги ажабланарли эди. Бу, одатда, маҳаллий ҳамжамиятларнинг шамол станцияси лойиҳалари билан боғлиқ умумий ташвишидир. Шу каби географик соғламалар (АҚШ, чўл муҳити, видеодаги чорва моллари) ёрдамида милтиловчи сояларнинг график мисолларини акс эттирувчи видео намойиш этилди. Маҳаллий аҳоли соянинг милтиллаши нима эканлигини тушуниши учун потенциал таъсир манбаи ҳақида хабардорликни оширишни давом эттириш муҳимдир.</p> <p>МТЎАРнинг 7-бўлимига (келажакдаги манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа дастури) қаранг.</p>

Муҳокама учун асосий савол	Якуний АМТБИМда тескари алоқани акс эттириш усули
<p>Якка тартибдаги уйлар ва корхоналар электр энергияси билан таъминлаш учун шамол электр станциясига улангани, деган савол кўтарилди.</p>	<p>Қурилиш жараёнида шамол станцияси алоҳида уланишларни эмас, балки электр энергиясини миллий тармоққа етказиб беришини тушунтириш муҳимдир.</p> <p>МТЎАРнинг 7-бўлимига (келажакдаги манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа дастури) қаранг.</p>
<p>Ишчилар посёлкасининг оқава сувлари билан ер ости сувларининг ифлосланиши эҳтимоли ҳақида савол кўтарилди.</p> <p>Сув танқис ресурс ҳисобланади, шунинг учун Лойиҳанинг салоҳияти ва минтақанинг сув таъминотида бўлган талабнинг ошиши мумкинлиги ҳақида саволлар туғилди.</p>	<p>АМТБИМга ҳеч қандай ўзгартириш киритилмади, чунки қишлоқда ҳосил бўладиган оқава сувларни тозалаш, шунингдек, сув сифатининг мунтазам мониторинги алоқачон киритилган.</p>
	<p>2021 йил август ойида ҳокимлик орқали “Зарафшон водоканал” корхонаси билан маслаҳатлашувлар ўтказилди. Ҳокимлик “SUVSOZ” давлат унитар корхонасига мурожаат қилган, бироқ шаҳар сув ресурслари ҳақида маълумот олишнинг имкони бўлмаган, чунки бу махфий маълумотлар ҳисобланади. Мавжудлик бўйича расмий жавоб бош пудратчи талаб қилинадиган сувнинг аниқ ҳажмини етказиб бергандан сўнг берилиши мумкин (ҳажм тақдим этилиши билдирилган).</p> <p>ЛХҚ пудратчиси қурилишдан олдин шаҳар сувидан фойдаланиш ва мавжудлигини тасдиқлайди ва “SUVSOZ” билан келишиб олади, бунда мумкин бўлган ҳар қандай таъсирни юмшатиш учун қайта ишлаш имконияти мавжуд (шунингдек, АМТБИМ 13-бобига қаранг: Гидрология).</p>
<p><i>Мавзулар : Шикоятларни бошқариш</i></p>	
<p>Ҳокимлик келгусида ҳар қандай шикоятларни ҳал қилиш жараёнида ёрдам беришга тайёр.</p>	<p>Бу манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа режаси ва шикоятларни кўриб чиқиш механизмига нисбатан АМТБИМнинг 7.6.1-бўлимида акс эттирилган ва МТЎАРнинг 7-бўлимига (келажакдаги манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа дастури) киритилган.</p>

Муҳокама учун асосий савол	Якуний АМТБИМда тескари алоқани акс эттириш усули
<i>Мавзулар: Маҳаллий даражада ходимларни ишга</i>	
Ҳокимликлар ва маҳалла раислари маҳаллий аҳолини ишга қабул қилиш жараёнида маҳаллий аҳоли ва ЕРС-Пудратчи/Компания ўртасида алоқадор бўлиб, шунингдек уларни Лойиҳанинг жорий ҳолати тўғрисида хабардор қилишлари керак.	Ҳокимликлар ва маҳалла раисларининг потенциал роли АМТБИМнинг 7.6.3-бўлимида қайд этилган ва Қурилиш ва меҳнатни бошқариш режасида янада батафсил ёритилган.
Ишга қабул қилиш жараёни ҳақида хабардорликни ошириш учун маҳаллий Telegram-каналларидан (турли номлар олинган ва ёзиб олинган) фойдаланиш керак.	Улар АМТБИМнинг 7.6.3-бўлимида эслатиб ўтилган, чунки бундай алоқа каналлари шикоят механизми ҳақида хабардорликни ошириш ва Лойиҳанинг жорий ҳолати ҳақида умумий маълумот бериш учун, шунингдек, келажакда лойиҳа ҳудудида ерга имконлилик чекловлари қўлланиладиган жойларда қўлланилиши мумкин. Бу, шунингдек, манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа режаси ва шикоятларни кўриб чиқиш механизмига нисбатан АМТБИМнинг 7.6.1-бўлимида кўрсатилган ва МТЎАРнинг 7-бўлимига (келажакдаги манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа дастури) киритилган.
Айрим манфаатдор томонлар аёлларни Лойиҳа доирасидаги ишга жойлашиш имкониятлари қизиқтирмайди, деган фикр билдиришди. Бу даъвои хотин-қизлар рад этиб, "Ишлар биринчи навбатда ижтимоий ҳимояга муҳтож одамлар ва аёлларга тақлиф қилиниши керак", дейишди.	АМТБИМнинг 7.6.3 бўлими аёлларни келажакдаги ишга қабул қилиш жараёнида ариза беришга ундаш мажбуриятини ўз ичига олади. Шунингдек, ижтимоий ҳимояга муҳтож оилалардаги одамларни мукофотлаш бўйича қўшимча мажбурият ҳам киритилган. Юқоридагилар Қурилиш ва меҳнатни бошқариш режасида батафсил ёритилади.
Зарафшон ҳокимлигида амалга оширилаётган Лойиҳа ҳудуддаги ижтимоий ҳимояга муҳтож хонадонлар ҳақида маълумотлар мавжуд, улар учун махсус мўлжалланган бандлик имкониятлари бўлиши мумкин.	АМТБИМнинг 7.6.3 бўлимида эслатиб ўтилган (юқоридаги қаторга ҳам қаранг).
Маҳаллий аҳоли ҳайдовчи сифатида ишлаши мумкин.	Маҳаллий харидларнинг потенциал таъсири билан боғлиқ ҳолда АМТБИМнинг 7.6.2-бўлимида эслатиб ўтилган. Компания маҳаллий харидлар режасини амалга ошироқда
<i>Мавзулар: Субижара ва чорвани умумий ўтлатиш тўғрисида битим тузган фермерлар учун оқибатлар</i>	

Муҳокама учун асосий савол	Якуний АМТБИМда тескари алоқани акс эттириш усули
Лойиҳа ҳудудидаги фермерларнинг аниқ сони Пилакчилик ва қорақўлчиликни ривожлантириш қўмитаси билан келишилиши керак.	Ушбу манфаатдор томон билан учрашув сублизинг шартномаларини тузган фермерлар сонини тасдиқлаш учун 2021 йил 30 августда бўлиб ўтди (маслаҳатлашувлар ҳисоботларини кўринг).
Зарар кўрган фермерлар билан Лойиҳага дахлдор тирикчиликни воситалари манбаларини тиклаш бўйича мавжуд чоралар муҳокама қилиниши керак.	Бу одатда ТМТРни ишлаб чиқиш жараёнида амалга оширилади ва АМТБИМнинг 7.6.8-бўлимида ҳам кўрсатилган.
Фермерларга компенсация уларнинг сублизинг шартномалари қисқариши натижасида юзага келиши мумкин бўлган даромад йўқотилишини акс эттириши керак.	АМТБИМнинг 7.6.8-бўлимида эслатиб ўтилганлар АМТБИМнинг мувофиқлик ва ҳуқуқлар матрицасига киритилиши керак.
Шамол электр станциясини ва Лойиҳанинг бошқа инфратузилмасини қуриш қурилиш майдончасининг ҳар икки томонида ҳайвонлар подалари ажралиб туриши натижасида тирикчилик воситаларига таъсир кўрсатиши мумкин, бунинг натижасида уларнинг бир қисми йўқолиши мумкин.	Таъсир манбаи АМТБИМнинг 7.6.8-бўлимида баҳоланади. Қурилиш ишлари учун фойдаланилаётган янги ер участкалари тўғрисида фермер ва чорвадорларни эрта хабардор қилиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар белгиланди. Бу қийин иш бўлиши мумкин, чунки уяли алоқа ҳар доим ҳам мавжуд эмас ва ҳамма чўпонларда ҳам мобил телефонлар йўқ. Эҳтиёткорлик билан режалаштириш талаб қилинади ва Компаниянинг Жамоатчилик билан алоқалар бўйича ходимлари (ХБАБХ) яқиндан иштирок этишлари керак.
<i>Мавзулар: Аёлларни қўллаб-қувватлашнинг конкрет чоралари</i>	
Кичик посёлкаларда аёлларнинг турмуш даражасини жун, тери ва сут/чорвачилик маҳсулотларини қайта ишлашга ўқитиш орқали яхшилаш мумкин.	Ушбу турдаги қўллаб-қувватлаш Компаниянинг келажакдаги Жамиятни ривожлантириш режасига нисбатан АМТБИМ нинг 7.6.13 бўлимига киритилган.
Тикувчиликка ўргатиш ва тикувчилик бозорига кириш ҳам аёлларнинг турмуш тарзига ҳисса қўшиши мумкин.	Ушбу турдаги қўллаб-қувватлаш Компаниянинг келажакдаги Жамиятни ривожлантириш режасига нисбатан АМТБИМ нинг 7.6.13 бўлимига киритилган.
<i>Мавзулар: Ҳамжамият ривожланишини режалаштириш</i>	

Муҳокама учун асосий савол	Якуний АМТБИМда тескари алоқани акс эттириш усули
Маҳаллий ҳамжамиятларга берилиши мумкин бўлган имтиёзларга шамол энергиясидан уйлар ва жамоат биноларини ёритиш ва иситиш учун фойдаланиш, мактабларда ўқув жиҳозлари билан таъминлаш орқали болаларга ёрдам бериш ва умумий сув таъминотидан фойдаланишни яхшилаш киради.	Ушбу турдаги қўллаб-қувватлаш Компаниянинг келажакдаги Жамиятни ривожлантириш режасига нисбатан АМТБИМ нинг 7.6.13 бўлимига киритилган.
Фермерлар янги ер ости сув қудуқларидан фойдаланиш имкониятини хоҳлашлари мумкин (кўпинча насослардан фойдаланиш мумкинлиги айtilган), аммо бу гидрогеологик тадқиқотдан кейин амалга оширилиши керак.	Ушбу турдаги қўллаб-қувватлаш Компаниянинг келажакдаги Жамиятни ривожлантириш режасига нисбатан АМТБИМ нинг 7.6.13 бўлимига киритилган.
<i>Мавзулар: одамлар оқими эҳтимоли</i>	
Манфаатдор томонлардан бири келажакда янги одамларнинг келиши сабабли жиноятчилик ва ўғирликнинг кўпайиши ҳақида ташвиш билдирди.	Дастлабки АМТБИМга ҳеч қандай ўзгартириш киритилмади, чунки жиноятнинг кўпайиши эҳтимоли аллақачон кириб келган оқимга нисбатан 7.6.5-бўлимга киритилган. Оқимни бошқариш бўйича чора-тадбирлар Қурилиш ва меҳнатни бошқариш режасига киритилади.
<i>Мавзулар: Ерни қайта тиклаш</i>	
Қурилиш ишларига оғир техникалар жалб этилиши боис, бузилган ерларни қайта тиклаш керак.	Қайта тиклаш режаси ушбу АМТБИМнинг 2 ва 6-бобларига киритилган тафсилотлар билан участкаларни аввалги ҳолатига қайтариш ёки яхшилаш учун жойлаштирилади.
<i>Мавзу соҳаси: ТМТРни амалга оширишни бошқариш</i>	
Барча манфаатдор томонлар Зарафшон ТМТР бўлажак маҳаллий ҳамжамиятни ривожлантириш қўмитаси таркибига эътироз билдирмади, унинг таркибига қуйидагилар киради: (1) Томди тумани вакили; (2) аёллар манфаатларини ҳимоя қилиш учун Томди туманининг аёл вакили; 3) фермернинг вакили; (4) чўпонларнинг вакили.	Бу ТМТРда акс эттирилади ва АМТБИМнинг 7.6.8 бўлимида ерга асосланган тирикчилик ва ердан фойдаланишнинг ўзгариши таъсирига боғлиқ ҳолда эслатиб ўтилади.
<i>Мавзулар: Орнитология</i>	

Муҳокама учун асосий савол	Якуний АМТБИМда тескари алоқани акс эттириш усули
<p><u>BirdLife International</u>: билан маслаҳат:</p> <p>Йирик қушлар одатда шамол станцияларини қуришда асосий ташвиш ҳисобланади, бироқ кичикроқ қуш турларини ҳам жамланган таъсири баҳолашга киритиш керак.</p> <p>Яхшиси, мониторинг табиатни муҳофаза қилиш манфаатдор ўткинчиларни ўз ичига олиши керак.</p> <p>Identiflight қушларни юқори кучланишли зарбалардан ҳимоя қила олмаслиги сабабли, уларни кузатишни давом эттириш муҳимдир.</p> <p>Билиш яхши: лойиҳа мониторингнинг юқори стандартларига амал қилади қурилиш тугагандан сўнг ва тўқнашув мониторинги ва оқибатларини юмшатиш натижаларини даврий нашр этишни рағбатлантиради, чунки бу келажакдаги лойиҳаларни яхшилайд.</p> <p>BirdLife International лойиҳани юқори хавфли объект сифатида баҳолайди. Мисол учун, калхат глобал аҳамиятга эга бўлган турлар рўйхатининг юқори қисмида жойлашган, шунинг учун лойиҳа натижалари ва технологик юмшатиш усуллариининг муваффақиятини кузатиш ва ҳар қандай сабоқларни олиш керак.</p> <p>Ўзбекистон қизиқиш уйғотади, шунинг учун BirdLife International нуқтаи назаридан мамлакатда лойиҳаларни режалаштиришни сезиларли даражада яхшилаш зарур.</p>	<p>Лойиҳа 2022йил январ ойида бўлиб ўтган муҳокамалар чоғида Identiflight ақлли камераларининг имкониятлари ҳақида қўшимча маълумот олди:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тасманияда ушбу технологиядан фойдаланган ҳолда ишлайдиган шамол станцияси • Identiflight вакиллари томонидан <p>Орнитологлар Caleb Gordon и Alvaro Camina Cardenal қўшимча маълумотлари билан Turnstone Ecology томонидан лойиҳа учун талабни ўчириш (SOD) бошқарув асослари ҳужжати.</p> <p>Техник-иқтисодий асослаш биологик хилма-хиллик Turnstone Ecology томонидан The Biodiversity Consultancy мутахассислари тузган қўшимча маълумотлари билан.</p> <p>Чорвачиликни бошқариш контсепцияси Turnstone Ecology томонидан мутахассис Caleb Gordon нинг кейинги иштироки билан ишлаб чиқилган.</p> <p>Лойиҳа доирасида 1 километрга яқин янги ЭУХЛ яратилмоқда. Янги ҳаво линияларига қўнадиган қушларнинг потенциал зарба таъсирини камайтириш учун кучланишли симлар ва ёки оқим симлари ва тупроқли ускуналар орасидаги масофа горизонтал равишда камида 300 см ва вертикал равишда камида 120 см бўлиши тавсия этилади. Ушбу бўлинмалар энг катта қайд этилган бургут турларининг одатий парвоз баландлигини ва энг катта калхат турларининг қанотлари кенглигини ҳисобга олади. Етарли масофани таъминлашнинг иложи бўлмаса, ускуна мумкин бўлган алоқадан ажратиш керак. Ўтказгични қоплаш учун ҳам, конструкцияда трансформаторлар, калитлар ёки бошқа оқим қурилмалари ёки заминлаш мавжуд бўлса, ўрнатиш учун ҳам изоляцияловчи материалдан фойдаланиш керак; қушларга электр токи уриши эҳтимолини камайтириш учун улагичлар ва калитлар ҳам изоляция қилиниши керак.</p> <p>Йўналиш калитлари ҳаво узатиш линиясининг янги участкаларига қўшилади, қушларни парвози йўналишларини буриш мосламалари ва "пақилдоқ" типли қурилмаларнинг комбинацияси бу ҳолатда энг мос деб ҳисобланади, чунки улар чизик устидаги ва остидаги жойни белгилайди.</p> <p>"Навоий-Бесопан" ЭУХЛ бўйича ишларнинг бир қисми Лойиҳанинг масъулият зонасида, шимолий қисми эса таклиф этилаётган ҳудудда амалга оширилади. модернизированной линии</p>
<p>192248.R.003</p> <p>B7 Тахрири</p> <p>ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001</p>	<p>начинается в пределах 2 км от ближайшей предлагаемой установки ветроэлектростанции. Необходимо консультации с разработчиками ключевых точек новых ВЛЭП в рамках близлежащего проекта модернизации ВЛЭП Навои-Бесопан для изучения возможности установки трансформаторов, калит и т.п. на 10 км</p>

Муҳокама учун асосий савол	Якуний АМТБИМда тескари алоқани акс эттириш усули
<p>BLI Маслаҳатлашувлар панелида Ўзбекистон қушларни ҳимоя қилиш жамияти, UzSPB биохилма-хиллик Лойиҳасида иштирок этишга интилади.</p> <p>Маслаҳатлашув мақсади: Лойиҳанинг экологлари Лойиҳанинг қушларга потенциал таъсири бўйича Masdar компаниясидан кредиторлар томонидан сўралган ҳужжатларни тайёрлашда ёрдам бериш ва умуман шамолнинг потенциал таъсирини муҳокама қилиш учун лойиҳа ҳудудидаги Ўзбекистон қушларида шамол энергетикасини ривожлантиришнинг потенциал таъсирини муҳокама қилишлари керак.</p> <p>Асосий фикрлар:</p> <p>UzSPB Актау тоғли ҳудуди ва Лойиҳа ҳудудининг ҳимоясиз турлар учун экологик аҳамиятини таъкидлаб, айти пайтда Ақтов давлат аҳамиятига молик қўриқланадиган ҳудуд сифатида эътироф этилиши кўриб чиқиладиганини маълум қилди. Бу тўсиқларни эмас, балки белгиларни талаб қилади ва ҳозирда ҳудудда кенг тарқалган ов ва сайр қилиш имкониятларини йўқ қилади.</p> <p>UzSPB маълумотларига кўра, Лойиҳанинг қурилиши биологик хилма-хилликка, экологияга ва Лойиҳа ҳудудидаги чорва молларининг яйловига жиддий ва қайтарилмас зарар етказди. Identiflight тизимидан фойдаланган ҳолда талаб бўйича автоматик ўчириш имкониятига келсак, UzSPB шубҳа билдирди, чунки Лойиҳа ҳудудида сезгир қушларнинг юқори парвози жуда кўп тўхтаб қолишларга олиб келади, бу эса энергия ишлаб чиқаришда иқтисодий бўлмаган йўқотишларга олиб келади.</p> <p>Кўриб чиқиладиган таъсирни юмшатиш бўйича баъзи чора-тадбирларнинг мақсадга мувофиқлиги ва эҳтимоллий самарадорлигига келсак, UzSPB шубҳа билдирди ва бутун лойиҳани Лойиҳа ҳудудининг шарқидаги пасттексисликка кўчиришни таклиф қилди, чунки у биологик хилма-хиллик жиҳатидан анча паст аҳамиятга эга.</p>	<p>Янгиланган линия энг яқин шамол электр станциясини оўрнатишдан 2 км масофада бошланади. Яқин атрофдаги “Навоий-Бесопан” ҳаво узатиш линиясини модернизация қилиш лойиҳаси доирасида янги ҳаво электр узатиш линияларининг асосий нуқталарини ишлаб чиқувчилар билан уни қуриш жараёнида Лойиҳа майдонига энг яқин 10 км масофада қўшимча белгилар ўрнатиш имкониятларини ўрганиш учун маслаҳатлар зарур.</p>

6.7 ТМТРни ошкор этиш (2022 йил февраль-март)

ТМТРнинг ошкор этилиши 2022 йил 28 феврал ва 1 март кунлари COVID-19 учун барча миллий ва маҳаллий саломатлик ва ҳаракатланиш чекловларига мувофиқ амалга оширилди. Ошкора қилиш саналари ҳақидаги хабар тахминан икки ҳафта олдин чиқарилган.

6.7.1 ТМТРни ошкор этиш бўйича ҳаракатлар

ТМТР **Н-Иловада** келтирилган манфаатдор томонларга ошкор қилинган.

АМТБИМ ва ТМТР материаллари оммага эълон қилинди ва манфаатдор томонларнинг шарҳларини сўраш учун шарҳлар шакллари тарқатилди. Бироқ, ушбу шарҳлар шакллари орқали ҳеч қандай изоҳлар олинмади.

Тўғридан-тўғри тирикчилик воситалари манбаларини таъминлаш бўйича фаолият билан шуғулланадиган манфаатдор томонларга қаратилган ошкор қилиш ҳаракатларига қуйидагилар киради:

- 2022 йил 25 февралда Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги томонидан Навоий вилояти ҳокимлигига ТМТР бўйича маслаҳатлашувлар ўтказилиши тўғрисида маълумот берилган расмий хатлар юборилди.
- 2022 йил 11 февралда Зарафшон ва Томди туманлари ҳокимликларига ТМТР бўйича маълумотларнинг ошкор этилиши бўйича амалга оширилаётган ишлар ва маълумотлар тўғрисида билдиришнома юборилди. 2022 йил 12 февраль куни туман ҳокимликлари томонидан маҳаллаларга билдиришномалар юборилган. Ҳужжатлар тўплами чоп этилди ва 2022 йил 25 февралда идораларга топширилди.

Зарафшон ва Томди туманлари ҳокимликлари, 7 та маҳалла фуқаролар йиғинида, шунингдек, кичик гуруҳларда фермерлар, чўпонлар ва уларнинг хотинлари иштирокида ахборотлаштириш йиғилишлари ўтказилди. Мазкур учрашувлар орқали жамоа Зарафшон ва Томди шаҳарларининг 2 нафар ҳокими ва 2 нафар ҳоким ўринбосари, 7 нафар маҳалла раҳбари, 8 нафар фермер, 6 нафар чорвадор, 3 нафар кластер вакиллари ва 6 нафар лойиҳа дахлдор аёллар (фермер ва чорвадорларнинг рафиқалари) билан боғланишга муваффақ бўлди. Баъзилари Зарафшон ва Томдидан олисда истиқомат қилгани учун деҳқон ва чўпонларнинг хотинларига мурожаат қилиш ҳар доим ҳам осон бўлмади. Аёллар билан учрашувлар улар ўз фикрларини айтишдан тортинмасликлари учун эркаклар йўқлигида ўтказилди,. Умуман олганда, эркаклар ҳам, аёллар ҳам Лойиҳа ҳақида хабардор эканликларини ва унинг ривожланишини қўллаб-қувватлаётганликларини айтишди. Улар ТМТР томонидан таклиф қилинган чора-тадбирлардан умуман мамнун эканликларини тасдиқладилар, аммо компания келажакда уларга сув таъминотида ҳам ёрдам берса, жуда миннатдор бўлишарди. Баъзи одамлар (шу жумладан аёллар) Лойиҳа доирасидаги ишга жойлашиш имкониятларига қизиқиш билдиришди. Жамоа деҳқонларнинг чорва молларининг ўтлаши ва ҳайвонларининг хавфсизлиги ҳақидаги хавотирларига жавоб берди. Ушбу учрашувларнинг тафсилотлари **Н Иловасида** келтирилган. Бу туманларда тегишли фаол ННТлар мавжуд эмас.

6.7.2 Ахборотни ошкор қилиш воситалари

Манфаатдор томонларга ТМТР лойиҳасининг қисқача мазмуни қуйидаги форматлардан фойдаланган ҳолда тақдим этилди (барча материаллар ўзбек ва қozoқ тилларида мавжуд):

- ТМТРнинг нотехник хулосаси (18 бет)
- Чорвачиликни бошқариш режасининг нотехник қисқача хулосаси (2-4 бет)
- Шикоятларни кўриб чиқиш механизми бўйича брошюра (ўзбек, қozoқ ва рус тилларида)
- Қуйидаги мавзулардаги тематик плакатлар:
 - Лойиҳа дизайни ва жадвали;
 - Қонуний ҳуқуқлилик ва компенсация олиш ҳуқуқ матрицаси;
 - турмуш шароитини тиклаш чора-тадбирлари;
 - чорвачиликни бошқариш режаси; шунингдек
 - Зарафшон ҳамжамиятини ривожлантириш қўмитасининг таркиби, вазибалари ва жорий фаолияти ҳамда Лойиҳанинг Жамиятни ривожлантириш режаси.

АМИМТР ва ТМТР материаллари оммага эълон қилинди ва манфаатдор томонларнинг шарҳларини сўраш учун шарҳ шакллари тарқатилди. Бироқ, ушбу шарҳ шакллари орқали ҳеч қандай изоҳ олинмади.

7 Манфаатдор томонлар билан келажакдаги ўзаро алоқа

Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа бўйича таклиф этилаётган келажакдаги дастур тафсилотлари қуйидаги кичик бўлимларда келтирилган ва **М -Иловада** умумлаштирилган.

Келгусидаги манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа фаолияти давомида манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа журнали келишув санаси, асосий топилмалар, зарур бўлган қўшимча ҳаракатлар тафсилотлари, қўшимча ҳаракатлар қилинган сана ва бошқа тегишли маълумотларни ёзиб олиш учун ишлатилиши керак. Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа журналининг намунаси **Г-Иловада** келтирилган.

Давом этаётган COVID-19 пандемияси нуқтаи назаридан шуни таъкидлаш керакки, келгусидаги барча тадбирлар эпидемиологик вазият ва ҳукуматнинг амалдаги соғлиқни сақлаш ва эпидемиологик кўрсатмаларини ҳисобга олган ҳолда эҳтиёткорлик билан ишлаб чиқилади ва керак бўлганда мослаштирилади, барча зарур эҳтиёт чоралари кўрилишини таъминлаш керак. олинади ва барча ўзаро фаолият қонуний равишда амалга оширилади. Компания ушбу МТЎАРни ҳукумат кўрсатмаларига мувофиқлигини таъминлаш ва режаларни ўзгартиришга мажбур бўлган тақдирда муқобил чоралар мавжудлиги учун юзма-юз учрашувлар учун фавқулудда чораларни тайёрлаш учун вақти-вақти билан янгилаб туради.

7.1 Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқалар дастури

Келажакда манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа фаолияти Лойиҳанинг қуйидаги асосий босқичларида амалга оширилиши керак:

- АМТБИМ ҳужжатларининг якуний пакетини нашр этиш.
- Қурилиш бошланишидан олдин.
- Қурилиш вақтида.
- Фойдаланишдан олдин.
- Фойдаланиш вақтида.

Лойиҳанинг ушбу асосий босқичларининг ҳар бири учун жамлама жадвали тайёрланган (**М Илова**). Компаниянинг жамоатчилик билан алоқалар бўйича мутахассислари кичик қишлоқлар ва Зарафшон шаҳри аҳолиси билан учрашувларда аёллар ва ижтимоий ҳимояга муҳтож аҳолига қўшимча ёрдам кўрсатиши, уларнинг тадбирларда мазмунли ва конструктив иштирок этиши зарур.

Одамларни манфаатдор томонларнинг иштироки фаолияти тўғрисида тегишли равишда хабардор қилиш учун имкон қадар ижтимоий тармоқлардаги иловалар (жумладан, Telegram ва эҳтимол бошқалар) орқали ва ҳамжамият етакчилари ёрдамида одамларни хабардор қилишлари учун икки ҳафталик огоҳлантириш берилади. олдиндан, оғзаки. Бундан ташқари, Компания ҳозирда мобил телефонига эга бўлмаган фермер ва чорвадорларга келгусида манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқа бўйича режалаштирилган тадбирлар бўйича боғланишлари учун ёрдам беради. Агар фермер ёки чорвадорнинг уяли телефони бўлмаса, Компания 12 ой муддатга (керак бўлса, фойдаланиш имкониятини яна 6 ойга узайтириш) олдиндан тўланадиган мобил маълумотлар билан бирга (бепул) мобил телефонни тақдим этади. Ушбу чора муҳим харажатлар манбаи эмас (2000 АҚШ долларида кам) ва Компания томонидан ички харажатлар сифатида қопланади.

Барча фаолият натижалари манфаатдор томонларнинг иштироки журналида акс эттирилиши керак.

8 Мониторинг ва ҳисобдорлик

Компания юқорида кўрсатилгани каби, жамоат жойларида, оммавий ахборот воситаларида тақдимотлар ва даврий йиғилишлар каби алоқа каналларидан фойдаланган ҳолда, керак бўлганда кузатиб боради ва фикр-мулоҳазаларни тақдим этади.

Жамоатчилик билан маслаҳатлашишлар ёки оммавий тадбирлар учун Компания саволлар ва шарҳларни аноним тарзда ёзиб олиш учун очиқ китобдан (қалам билан бирга) фойдаланади. Одамларга шикоят ва шикоятларни ёзиб олиш учун шакл берилади. Аҳоли ўз шарҳларини мезбон ходимларнинг бевосита назорати остида бўлмаган махсус ажратилган жойда (масалан, бинодан чиқишда) қолдиришлари мумкин. Маълумотлар ёзиб олинади ва Компания манфаатдор томонларга жавоб тақдим этади.

Жамоатчилик билан маслаҳатлашувлар натижалари ва Лойиҳа ҳақида маълумотни ошкор қилиш (шикоятларни кўриб чиқиш тартиби билан бирга) Компаниянинг атроф-муҳит ва ижтимоий мониторинг ва ҳисоботдорлик талаблари доирасида бутун қурилиш даврида эълон қилинади. Ҳисоботларда давомат, учрашувнинг мақсади, шарҳлар ва қабул қилинган қарорлар бўлиши керак.

8.1 Қурилиш босқичида МТЎАРни кўриб чиқиш

Қурилиш босқичида манфаатдор томонларнинг иштироки Лойиҳанинг инфратузилмасини қуриш давридан олдинги барча тадбирларга, шунингдек, пудратчилар ва қурилиш шартномаларини бошқаришга тааллуқлидир. Қурилиш жараёнида манфаатдор томонларнинг иштироки, биринчи навбатда, манфаатдор томонларни олдиндан аниқланган юмшатиш чоралари бажарилишини баҳолаш, шикоятларга жавоб бериш ва камчиликлар мавжуд бўлганда альтернативаларни аниқлашга жалб қилишдир.

8-1 жадвалда қурилиш босқичида қўлланилиши керак бўлган асосий мониторинг кўрсаткичлари тавсифланган.

(МТМРни амалга ошириш жараёнида тараққиёт ва муаммоларни кузатиш учун фойдаланиладиган мониторинг ва баҳолаш усуллари ҳақида қўшимча маълумот олиш учун ушбу ҳужжатнинг 12-бўлимига қаранг).

8-1 Жадвал: Қурилишга тайёргарлик босқичида мониторинг самарадорлигининг муҳим кўрсаткичлари

Мавзулар	KPI мониторинги
Лойиҳа тўғрисида ахборотни	Ижтимоий ва бошқа турдаги анъанавий ОИВлардан фойдаланган ҳолда Лойиҳанинг жорий ҳолати тўғрисида аниқ

Мавзулар	KPI мониторинги
тақдим этиш	маълумот бериш учун оммавий эълонлар сони.
Жамоатчилик маслаҳатлашувлари (ҳар 12 ойда)	Зарафшон шаҳрида ҳам, кичикроқ қишлоқларда ҳам режалаштирилган ҳар ойлик жамоатчилик учрашувлар сони. Ҳар ойлик жамоатчилик шарҳида қатнашадиган одамлар сони, жинси бўйича ажратилган. Компания учун ушбу ойда бажарилмаган юқори/ўрта устувор ва тақдорланадиган ҳаракатлар сони.
Фермерлар ва ер эгалари/ердан фойдаланувчилар билан учрашувлар	Фермер ва томорқа ер эгалари/ер фойдаланувчилари билан режага мувофиқ ўтказилган учрашувлар сони, йилига. Ҳар бир йиғилишда қатнашадиган одамлар сони, жинси бўйича ажратилган.
Йиллик экологик ва ижтимоий ҳисобот	Манфаатдор томонлар учун йиллик экологик ва ижтимоий ҳисоботни чиқариш (мақсад йилига 1 марта) Йиллик экологик ва ижтимоий ҳисобот эълон қилинганидан бери шарҳлар/жавоблар сони. Йиллик ҳисобот бўйича шарҳларга кейинги жавоблар сони.
Қўмита йиғилишлари (АМТБИМ): қурилиш пайтида ҳар олти ойда бир марта, сўнгра фойдаланиш пайтида потенциал йиллик йиғилишлар (аниқланмоқда)	Лойиҳа бошланганидан бери қўмита йиғилишлари сони
Шикоятларни кўриб чиқиш механизми	Ойига келиб тушган шикоятлар сони. Ҳар ой охирида ҳал этилмаган шикоятлар сони. Беш иш куни ичида ёзма равишда тасдиқланган шикоятлар сонини. Шикоятчини қониқтирадиган даражада ҳал қилинган шикоятлар сони. 15 кун ичида ҳал қилинган шикоятлар сони.
Умумий маълумот	ҲБАБХ муайян мавзулар/манфаатдор томонлар гуруҳлари билан боғлиқ такрорий шикоятлар/сўровларни аниқлаш учун шикоят ва сўровларни назорат қилади. Бу асосий ижобий ёки салбий тенденцияларни таҳлил қилиш имконини беради.

9 Шикоятларни кўриб чиқиш механизми

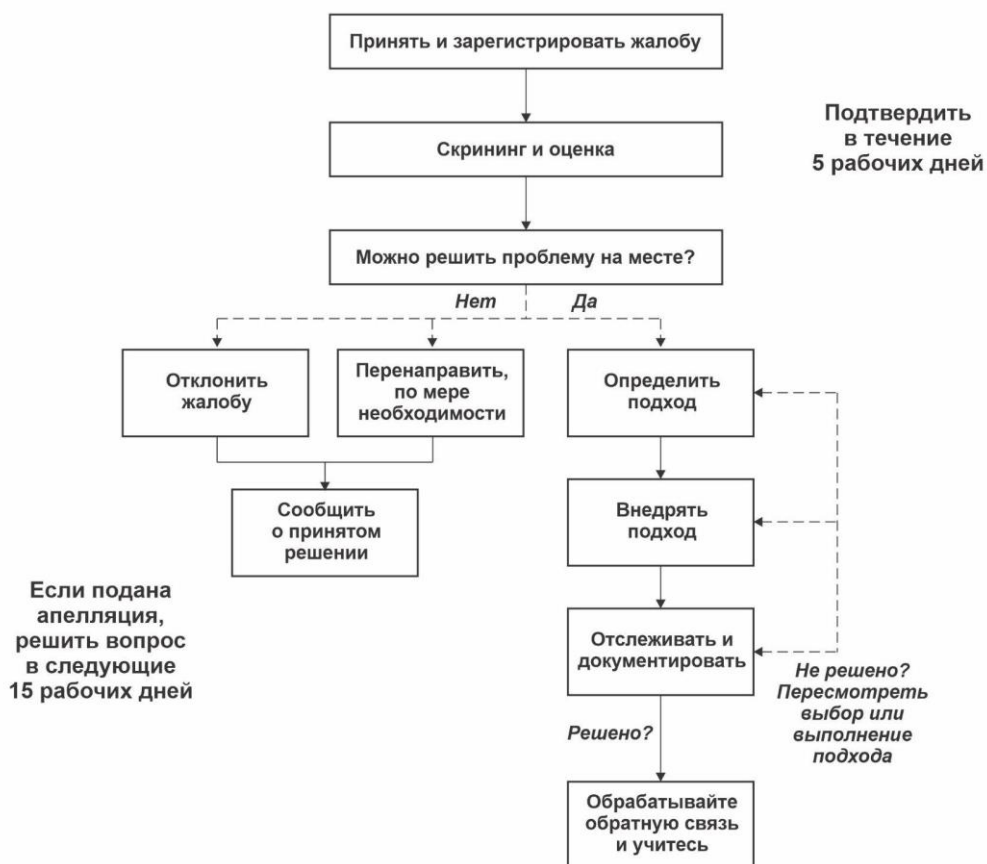
9.1 Обзор

Wood Компания номидан ОТБнинг Ҳимоялаш сиёсати тўғрисидаги баёноти, PSS ва ХМК иш стандартлари ва ЕТТБ фаолиятига қўйиладиган талабларга мувофиқ Лойиҳа учун жамоатчилик шикоятларини кўриб чиқиш механизмини ишлаб чиқди, унда шикоятларни кўриб чиқиш механизмлари билан боғлиқ турли тамойиллар ва яхши амалиёт чора-тадбирлари белгиланган. Буларга қуйидагилар киради:

- Шикоятларни қабул қилиш, рўйхатга олиш ёки ҳужжатлаштириш ва кўриб чиқиш учун осон имкониятли, маданий жиҳатдан мақбул ва зарар кўрган жамоалар аъзолари учун тушунарли тартибни ўрнатинг.
- Компания/жамият билан ўзаро алоқада бўлганида, зарар кўрган жамоаларни механизм ҳақида хабардор қилинг.
- Шикоятни жабрланган жамоа билан ҳамкорликда ҳал қилиш учун қачон ва қандай мурожаат қилишни ўйлаб кўринг.
- Дахлдор жамоаларнинг барча қатламлари учун осонлик билан очиқ ва шаффоф жараён ёрдамида муаммоларни тезда ҳал қилинг - бепул ва жазосиз.
- Иккала жинс ва заиф гуруҳларнинг тўлиқ иштирокини таъминланг.
- Тизимни лойиҳалашда низоларни ҳал қилишнинг одатий ва анъанавий усулларини кўриб чиқинг.
- Компания ичида шикоятларни қабул қилиш ва уларга жавоб бериш учун масъул бўлган доимий, тажрибали ва малакали ходимларни тайинланг.
- Шикоятлари тўғри кўриб чиқилмаган деб ҳисоблаганлар иши кўриб чиқилиши учун ташқи органга мурожаат қилишлари учун апелляция/қайта кўриб чиқиш жараёнини белгиланг.
- Қабул қилинган шикоятлар ва берилган жавобларни ҳужжатлаштинг ва вақти-вақти билан жамиятга ҳисобот беринг.
- Шикоятларни кўриб чиқиш механизми томонидан жамиятларни ташвишга соладиган масалалар бўйича даврий ҳисоботларни тақдим этинг.

ХМК ФС, шунингдек, ЕТТБ ТР, шикоятларни кўриб чиқиш механизми Компанияга ҳамжамят ташвишларини ҳал қилиш бўйича чора-тадбирлар ва ҳаракатларни ўзгартириш учун Лойиҳанинг хавф ва таъсирини тушунишга ёрдам бериши кераклигини таъкидлайди.

Компаниянинг Шикоятларни кўриб чиқиш тартибининг мақсади Лойиҳадан бевосита зарар кўрган одамлар, жумладан, маҳаллий ҳамжамият, фермерлар ва уларнинг оила аъзоларидан келган барча изоҳ ва шикоятлар кўриб чиқирилиши ва тегишли тарзда кўриб чиқирилишини таъминлашдан иборат. Бундан ташқари, шикоятларни кўриб чиқиш механизмида қабул қилинган шикоятларга жавобан тузатиш чоралари кўрилиши керак, бунда шикоятчига натижалар ҳақида маълумот берилади. Манфаатдор томонларнинг изоҳ ва шикоятлар билдириши мумкин бўлган воситалар уларнинг маданиятига мос келиши керак. 9-1 расмда кўрсатилган схема шикоятларни кўриб чиқишнинг умумий механизмини кўрсатади.

9-1 Расм: Шикоятларни кўриб чиқиш механизмининг схемаси

9.2 Шикоятларга типик мисоллар

Навбатдаги жадвалда одатда йирик қурилиш лойиҳаларида юзага келадиган шикоятларнинг типик мисоллари келтирилган.

9-1: Шикоятларга мисоллар

Шикоятларнинг мисоллари	Аризачи	Типик ҳолат
Компания фаолияти билан боғлиқ аҳамиятсиз, кичик, бир марталик муаммолар.	Алоҳида одам ёки оила.	Компания юк машинаси жамоа аъзосининг панжарасига шикаст етказди; компания ходими ва жамоа аъзоси ўртасидаги ҳурматсиз қарама-қаршилиқнинг ягона ҳолати.
Кичик ва аҳамиятсиз, лекин компания фаолияти билан боғлиқ такрорланадиган муаммолар.	Алоҳида одам, оила ёки кичик одамлар гуруҳи.	Корхона ходимлари дарвозани ёппагани учун чорва моллари нобуд бўлмоқда.
Нисбатан кичик, аммо такрорланадиган ва кенг тарқалган муаммолар.	Бир нечта одамлар, оилалар ёки катта гуруҳ.	Компаниянинг тирбандлиги чангни кўтарди, улар қуришиш учун осилган чойшабларга ўрнашмоқда.
Муҳим ва каттароқ такрорланадиган муаммолар.	Жамоатчилик гуруҳлари, нодавлат ёки жамоат ташкилотлари, маҳаллий ҳокимият органлари.	Тахминларга кўра, компаниянинг портлаши бинога структуравий ва/ёки эстетик зарар етказган.
Компания фаолияти аҳолининг катта гуруҳига сезиларли салбий таъсир кўрсатди, деган даъволар.	Жамоатчилик гуруҳлари, нодавлат ёки жамоат ташкилотлари, маҳаллий ҳокимият органлари.	Компаниянинг фаолияти аҳоли хонадонларини сув билан таъминлашга салбий таъсир кўрсатиб, сувни ичимлик, чорвачилик ва/ёки суғориш учун хавфли ҳолга келтирмоқда. Ходимнинг объектдан ташқаридаги хатти-ҳаракати маҳаллий аҳоли хавфсизлигига салбий таъсир қилади.
Сиёсий ёки процессуал масалалар бўйича катта даъволар.	Нодавлат нотижорат ташкилотлари, жамоат гуруҳлари ёки жамоат ташкилотлари, маҳаллий ҳокимият органлари.	Компаниянинг ўз сиёсатида риоя қилмаслиги; кўп томонлама кредиторларнинг олдиндан ва хабардор розилигини олиш учун тегишли маслаҳатлар бўйича кўрсатмаларига риоя қилмаслик; зарар кўрган аҳолини қайта

Шикоятларнинг мисоллари	Аризачи	Типик ҳолат
		жойлаштириш ва товон тўлашнинг етарли эмаслиги.

9.3 Ҳамжамиятнинг умидлари

Маҳаллий аҳоли шикоят қилганда, одатда қуйидаги ҳаракатлардан бирини ёки бир нечтасини олишни кутишади:

- Уларнинг муаммосини тан олиш.
- Компания фаолиятига оид саволларга холис жавоб.
- Кечирим.
- Компенсация.
- Шикоятга сабаб бўлган хатти-ҳаракатларнинг ўзгариши.
- Ҳуқуқий ҳимоянинг бошқа адолатли чораси.

Жамият аъзолари ўз ташвишларини билдириш орқали эшитилишини ва жиддий қабул қилинишини кутади. Бундан ташқари, Компания пудратчилар ёки мансабдор шахслар билан биргаликда одамларни шикоят қилишлари ва уларни жазолашдан қўрқмасдан ҳал қилишлари мумкинлигига ишониришлари керак.

9.4 Шикоятларни кўриб чиқиш механизми

Маҳаллий аҳолига овоз бериш ва лойиҳа фаолияти билан боғлиқ муаммоларни ҳал қилишнинг ишончли усули билан таъминланиши керак. Маҳаллий шикоятларни кўриб чиқиш механизми мустаҳкам тузилма ва ёндашувлар тўпламини таклиф қилиш орқали барқарорликни таъминлайди, бу орқали маҳаллий аҳоли ва компания самарали эчимларни топиш учун биргаликда ишлайди. Компания қуйидаги шикоятларни кўриб чиқиш механизмини ишлаб чиқди ва жорий қилди:

- Кичик низолар чуқур шикоятларга айланмасдан олдин нисбатан тез ҳал қилиниши эҳтимолини оширади.
- Маҳаллий аҳоли билан баҳслашиш ҳуқуқини сақлаб қолади.
- Муаммоларни ҳал қилишнинг фаол, самарали ва тежамкор усулини таклиф қилади.
- Компания учун янада барқарор бизнес муҳитини яратишга ёрдам беради, бу эса хавфни камайтиради ва мезбон ҳамжамият олдидаги жавобгарликни оширади.

Муваффақиятли шикоят механизми қуйидаги мақсадларга эришишга ёрдам беради:

- Самарали мулоқот учун очиқ каналларни яратади.
- Компаниянинг жамият аъзолари ва уларнинг фаровонлиги ҳақида қайғуришини намойиш этади.
- Компания фаолияти натижасида юзага келадиган салбий жамият таъсирини юмшатади ёки олдини олади.
- Ишонч ва ҳурматни мустаҳкамлайди.

- Қувват номутаносиблигини камайтирадиган муаммоларни аниқлаш, ҳал қилиш ва ҳал қилиш учун тузилмаларни тақдим этади.
- Самарали муносабатларни рағбатлантиради.
- Компания фаолияти учун “ижтимоий лицензия”нинг жамият томонидан тан олиншига эришади

Компания исталган вақтда, ҳам оғзаки, ҳам ёзма равишда Лойиҳа бўйича изоҳ ва шикоятларни қабул қилади. Намунавий шикоят шакли **Е Иловасида** келтирилган. Аноним шикоятлар ҳам қабул қилиниши, рўйхатга олинши ва текширилиши керак.

Шикоят механизми ҳақида хабардорликни ошириш, ташвиш билдирмоқчи бўлган одамларга амалий ёрдам кўрсатиш ва шикоятларни ҳал қилишда ёрдам кўрсатиш учун жамоатчилик билан алоқалар бўйича менежер (ХБАБМ) ва жамоатчилик билан алоқалар бўйича ходим (ХБАБХ) жалб қилиниши керак.

Жамоатчилик билан алоқалар бўйича аёл ходим шикоятларни баҳолашни назорат қилади ва Лойиҳа ишчилари томонидан шилқимлик билан боғлиқ аёлларнинг ҳар қандай шикоятлари ёки сўровларини кўриб чиқади. Ҳамжамят даражасида аёллар вакилининг мавжудлиги аёлларни ҳар қандай ташвишларини айтишга ундаш учун мўлжалланган.

Шикоятларни кўриб чиқиш бўйича мажбуриятларнинг қисқача тавсифи қуйида келтирилган.

9.4.1 Шикоятларни бошқариш билан боғлиқ роллар ва вазифалар

Шикоятларни кўриб чиқиш билан бевосита боғлиқ вазифалар 9-2 Жадвалда умумлаштирилган.

9-2 Жадвал: Роллар ва вазифалар – Шикоятларни бошқариш

Роль	Вазифалар
Компаниядаги Лойиҳа менежери	<ul style="list-style-type: none"> • Компаниянинг Жамоатчилик билан алоқалар бўйича менежерида Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқалар режаси (МТЎАР) ва шикоятларни кўриб чиқиш механизми (ШКМ) да тавсифланган мажбуриятларни бажариш учун зарур бўлган барча ресурслар ва ходимлар мавжудлигига ишонч ҳосил қилинг. • Барча ташқи алоқаларни - плакатлар, ахборот материллари, пресс-релизлар ва бошқаларни чиқаришдан олдин маъқулланг. • Шикоятларни ҳал қилишни қўллаб-қувватлаш. • Ечилган шикоятлар келгусида Лойиҳанинг экологик ва ижтимоий самарадорлигини яхшилаш учун ишлатилишини таъминланг, уларнинг вақт ўтиши билан такрорланишининг олдини олинг.
Компаниянинг Жамоатчилик билан алоқалар бўйича менежери, ХБАБМ	<ul style="list-style-type: none"> • МТЎАР ва ШКМ, жумладан, Шикоятлар реестри учун масъулиятни ўз зиммангизга олинг. • Шикоятларни баҳолаш ва ҳал қилишни назорат қилинг. • ШКМ ҳақида хабардорликни оширинг ва ШКМ брошюрасининг нусхаларини тарқатинг. • Жамоатчилик билан алоқалар бўйича ходими, ХБАБХ фаолиятини мувофиқлаштиринг (пастга қаранг).

Роль	Вазифалар
Жамоатчилик билан алоқалар бўйича ходим (ҲБАБХ)	<ul style="list-style-type: none"> МТЎАР ва ШКМ, жумладан, Шикоятлар реестри учун масъулиятни ўз зиммангизга олинг. Шикоятларни баҳолаш ва ҳал қилишни назорат қилинг. ШКМ ҳақида хабардорликни оширинг ва ШКМ брошюрасининг нусхаларини тарқатинг. Шикоят шаклини тўлдириш орқали шикоят қилмоқчи бўлган одамларга амалий ёрдам кўрсатинг. Шикоят реестрини янгилаш учун Компаниянинг Жамоатчилик билан алоқалар бўйича менежерига маълумотларни, шу жумладан тўлдирилган Шикоят шакллари нусхаларини юборинг. Бошқа манфаатдор томонлар, шу жумладан муаммо ҳақида хабар берган шахс/гуруҳ билан яқин ҳамкорликда шикоятларни текшириш ва ҳал қилишни қўллаб-қувватланг.
ЛХҚ-пудратчисининг вакиллари	<ul style="list-style-type: none"> ЛХҚ-Пудратчининг ходимлари билан алоқада бўлган шахс ёки шахслар гуруҳи томонидан берилган ҳар қандай шикоятларни расмий ариза бериш, текшириш ва ҳал қилиш учун Менежерга (ҲБАБМ) ёки Жамоатчилик билан алоқалар бўйича ходимига юборинг. Ҳар қандай шикоятларни ҳал қилиш учун текширув жараёнида Компанияга тўлиқ ёрдам кўрсатинг.

Зарафшон ҳокимлиги⁷ билан бўлиб ўтган АМТБИМ маълумотларини ошкор қилиш бўйича йиғилиш чоғида ҳокимлик шикоятларни ҳал қилишда компанияни қўллаб-қувватлашга тайёрлигини билдирди.

Компания исталган вақтда ва исталган шахс ёки ташкилотдан, оғзаки ёки ёзма равишда Лойиҳага оид изоҳ ва шикоятларни қабул қилади. Ушбу лойиҳа юзасидан шикоят қилиш учун компания вакиллари (эркак ёки аёл) мурожаат қилишингиз мумкин:

Жамоатчилик билан алоқалар бўйича менежер (ҲБАБМ)

Саида Юсупова

Телефон +998 90 319 77 21

Email: saidayusupova@gmail.com

Жамоатчилик билан алоқалар бўйича ходим (ҲБАБХ)

Хуршид Караматов

Телефон +998 93 522 00 70

Email: kkaramatov@masdar.ae

Ҳар қандай ёзма ва/ёки оғзаки шикоят Компаниянинг Жамоатчилик билан алоқалар бўйича менежери ва, эҳтимол, Компаниянинг бошқа вакиллари томонидан қайд этилади. Шунингдек, Томди тумани ҳокимлигида шикоят қутиси ўрнатилади, у ҳар 2-3 кунда компания ҲБАБХ томонидан текширилади (қути байроғи АҚШда қўлланиладиган почта қутиларига ўхшаб қути тўлганлигини кўрсатиш учун ишлатилиши керак). Агар Лойиҳа

⁷ 2021 й. 29 август – батафсил С Иловадаги, С-1 жадвалда

Ахборот Офиси ташкил этилса, бу шикоятларни қабул қилишнинг қўшимча усули бўлади.

Юқоридаги алоқа маълумотларига қўшимча равишда, лойиҳа ҳудудининг кириш қисмида маҳаллий аҳолига норасмий шароитда шикоят қилишларига имкон берувчи почта қутиси ҳам ўрнатилади ва ҳар куни текширилиши керак (қути тўлганми ёки йўқлигини кўрсатиш учун почта қутиси байроғидан ҳам фойдаланиш керак).

Барча ҳолларда Компания ходимлари томонидан шакл қабул қилинган сана шикоят келиб тушган сана ҳисобланади.

9.4.2 Шикоятни қабул қилиш

Изоҳлар ва шикоятлар умумлаштирилади ва Шикоят реестрида рўйхатга олинади, унда шарҳловчилар/шикоятчиларнинг номи/гуруҳи, шикоят келиб тушган сана, муаммонинг қисқача тавсифи, тавсия этилган тузатиш чоралари тўғрисидаги маълумотлар (агар мавжуд бўлса), ва шарҳловчига/компонентга юборилган жавоб санаси. Шикоят аризасида (**Е Иловаси**) ихтиёрий равишда тақдим этилганидек, шикоятлар аноним тарзда топширилиши мумкин.

Компания қоғоз ёзувлар хавфсиз файлда сақланишини ва электрон ёзувларнинг махфийлигини сақлаш учун кучли пароль ишлатилишини таъминлаш орқали барча ёзувларни махфий сақлайди.

Шикоят рўйхатга олинганидан сўнг, Компания беш иш куни ичида ёзма равишда шикоят қабул қилинганлигини тасдиқлайди ва шикоят ҳозирда шикоят қилиш механизмига мувофиқ ўрганилаётганлиги ҳақида хабар беради.

9.4.3 Шикоятни баҳолаш

Баҳолаш вақтида шикоятлар бўйича гуруҳ иш, асосий муаммолар ва ташвишлар ҳақида маълумот тўплаши ва шикоятни қандай ва қандай ҳал қилиш мумкинлигини аниқлашга ёрдам бериши керак. Компания қуйидагиларни бажариши керак:

- 10 Баҳолашни ким ўтказишини аниқлаш. Одатда, бу вазифани Жамият менежери бажаради ёки у шикоятни тегишли шахс ёки бўлимга баҳолаш учун юборади (ишлаб чиқариш, сотиб олиш, атроф-муҳит, жамоатчилик билан алоқалар, инсон ресурслари).
- 11 Шикоят моҳиятини биринчи қўлдан тушуниш учун шикоятчилар билан бевосита мулоқот қиладиган компания аъзосини танлаш.
- 12 Иштирок этган томонлар, муаммолар, истиқболлар ва вариантларни аниқлаш:
 - 12.1 Иштирок этган томонларни аниқлаш.
 - 12.2 Шикоятда кўтарилган муаммолар ва ташвишларни аниқлаш.
 - 12.3 Бошқа манфаатдор томонларнинг, шу жумладан компания ичидаги фикрларни тўплаш.
 - 12.4 Томонлар томонидан кўриб чиқилган дастлабки вариантларни аниқлаш ва келишувга турли ёндашувларни ўрганиш.
- 13 • Шикоятни жиддийлиги (юқори, ўрта ёки паст) бўйича таснифлаш. Жиддийлик ҳам компанияга, ҳам жамиятга таъсир қилиш потенциалини ўз ичига олади.

Айбловнинг жиддийлиги, шахс ёки гуруҳнинг фаровонлиги ва хавфсизлигига потенциал таъсири ҳамда бу борадаги жамоатчилик норозилигига эътибор қаратиш лозим. Шикоятнинг жиддийлиги компанияда бу ҳақда ким билиши кераклиги ва бу ҳақда юқори раҳбариятга хабар қилинганлиги билан боғлиқ.

Бир томонлама “текшириш, қарор қабул қилиш ва эълон қилиш” стратегиясига мурожаат қилиш ўрнига, баҳолаш жараёнида аризачи билан бевосита мулоқот қилиш ва аризачини ҳал қилиш жараёни ва ҳисоб-китоб вариантларини танлашга жалб қилиш керак.

9.4.4 Жавобни баён этиш

Шикоятга жавоб бериш тизими томонларнинг мулоқотини акс эттириши керак. Лойиҳа менежери шикоятнинг жиддийлигига қараб, фикр-мулоҳазага жалб қилиниши мумкин.

Жавобни шакллантиришда компания қуйидагиларни таъминлайди:

- Жамият билан алоқалар менежери жавоб тайёрлайди. Жавобда мурожаат этувчиларнинг ҳисоб-китоб жараёни ҳақидаги фикри инобатга олиниши, шунингдек, муайян ҳимоя воситаси тақдим этилиши керак. Жавоб ечим ёндашувини ёки олдиндан ҳал қилишни таклиф қилиши мумкин.
- Жавобни аризачи билан кўрсатиш ва муҳокама қилиш учун Жамият менежери, компаниянинг тегишли бўлими менежери ва аризачи билан учрашув ўтказишни кўриб чиқинг. Агар тўғридан-тўғри учрашув имкони бўлмаса, воситачи сифатида ишлайдиган нейтрал учинчи шахс билан учрашишни кўриб чиқинг. Ушбу учрашув давомида гуруҳ тегишли кейинги қадамларни ҳам муҳокама қилади. Агар ҳисоб-китоб бўйича таклиф қабул қилинса, шикоят муваффақиятли ҳал қилинади - янги ечим ёндашувини танлаб, кейинги босқичга ўтишнинг ҳолати йўқ. Агар аризачи қарорнинг жараёни ёки мазмунини ҳақидаги жавобдан мамнун бўлмаса, гуруҳ ўзаро мақбул бўлган келишувга эришишга ҳаракат қилиши керак.

Барча мулоҳазалар ва шикоятларга Жамият билан алоқалар бўйича ходим ёки Жамоатчилик билан алоқалар бўйича менежер томонидан шикоят қилувчи томонидан Шарҳ ва шикоятлар формасида кўрсатилган афзал қилинган мулоқот режимида оғзаки ёки ёзма жавоб берилади. Шарҳлар шикоят сифатида кўриб чиқилмайди ва шунинг учун шарҳловчи жавоб талаб қилмаса, жавоб берилмайди.

Компания шикоятга ўн беш кун ичида ечим таклиф қилиш орқали жавоб беради. Агар бирон-бир сабабга кўра таклиф қилинган қарорни аризачига ушбу муддат ичида юбориш имкони бўлмаса, Жамоатчилик билан алоқалар бўлими менежери аризачига кечикиш сабаби тўғрисида хабар беради ва таклиф қилинган қарор унга тақдим этиладиган мақсадли санани кўрсатади.

9.4.5 Шикоятларни кузатиб бориш ва мониторинг қилиш

Шикоятлар тизим орқали бориши билан кузатилиши керак. Самарали кузатиш ва ҳужжатлаштириш бир нечта мақсадларга эришади.

Шикоятнинг жиддийлигини (юқори, ўрта, паст) маълум мезонлар бўйича ҳужжатлаштиринг. Жиддийлик даражаси раҳбариятни огоҳлантириш заруратини белгилайди ва бошқарув назоратининг зарур даражасини белгилайди.

Қабул қилиш ва топширишдан тортиб то кўриб чиқишгача бўлган ҳар бир шикоятни назорат қилиш учун муайян шахс масъул бўлишини таъминланг.

МТЎАРда кўрсатилган муддатларга мувофиқ ўз вақтида ҳал қилишга ёрдам беринг.

Ишнинг ҳолати ва уни ҳал қилишда эришилган ютуқлар ҳақида барча манфаатдор томонларни (аризачи ва компаниянинг тегишли ходимлари) хабардор қилинг.

Адолат ва изчилликни таъминлаш учун компаниянинг жавоби ва натижаларини ҳужжатлаштиринг.

Манфаатдор томонларнинг жавобларини ёзиб олинг ва қўшимча тадқиқот ёки маслаҳат зарурлигини кўрсатинг.

Ҳисобот тақдим этинг ва келажақда таққосланадиган муаммоларни ҳал қилишда фойдаланиш учун стандартлар ва мезонларни ишлаб чиқишга ёрдам беринг.

Ўз вақтида ва ҳар томонлама амалга оширилганлигига ишонч ҳосил қилиш учун ҳар қандай ҳисоб-китобни кузатиб боринг.

сифат назорати, жараён самарадорлигини баҳолаш ва шикоятларни ҳал қилиш фаолияти учун зарур бўлган маълумотларни тақдим этиш.

Механизм самарадорлигини баҳолаш ёки компания сиёсати ёки фаолиятида ўзгаришларни талаб қилиши мумкин бўлган тизимли муаммоларни ҳал қилиш учун кейинчалик фойдаланиш учун амалий тадқиқотлардан олинган сабоқларни кўриб чиқинг.

Шикоятларнинг кузатилиши ва ҳужжатлаштирилишини таъминлаш учун Компания қуйидагиларни кўзда тутди:

Компания ходимлари ва ариза берувчилардан маълумотларни йиғиш шакллари ва тартибларини кузатиш.

Жамоатчилик билан алоқалар менежери мунтазам равишда шикоятлар базасини янгилаб туради.

Шикоятлардаги нақшларни аниқлаш, шикоятларнинг ҳар қандай тизимли сабабларини аниқлаш, шаффофликни таъминлаш, компания шикоятларни қандай кўриб чиқаётганини эълон қилиш ва механизмнинг умумий фаолиятини вақти-вақти билан баҳолаш учун маълумотларни даврий текшириш.

Ишнинг ҳолатини манфаатдор томонларга этказиш жараёнлари (масалан, ёзма ҳолат ҳисоботлари).

Шикоятлар ва қарорлар бўйича мунтазам ҳисобот бериш тартиблари.

9.4.6 Шикоятлар ва апелляцияларни кўриб чиқиш жараёни

- 10 Шикоят берган шахс/гуруҳ дастлабки жавобдан қониқмаса ва текширишни давом эттиришни хоҳласа, улар апелляция бериш имкониятига эга. Апелляция қилинган шикоят тафсилотлари Шикоятни ҳал қилишда ёрдам бериш бўйича кўрсатмалар берадиган Компания томонидан ёлланган учинчи томон (нейтрал) ташкилотга (масалан, маслаҳатчи, фуқаролик жамияти гуруҳи вакили ва бошқалар) етказилади. Мурожаатлар учун белгиланган муддат - Компаниянинг дастлабки жавоби юборилган кундан бошлаб **15 иш кuni**.
- 11 Ариза берувчи иккинчи кўриб чиқиш натижаларига кўра тавсия этилган қарорни қабул қилмаган тақдирда, иш (шикоят билан боғлиқ барча ҳужжатларни ўз ичига олган ҳолда) шикоятчига ҳуқуқий ёки бошқа маъмурий жавобгарлик шаклини қўллаши учун қайтарилиши керак.
- 12 *Изоҳ: Агар шикоят берган шахс/гуруҳ апелляция жараёнининг бир қисми сифатида Компаниянинг якуний қарори қабул қилинишидан олдин суд қарорини олишни истаса, Компания шикоятни ҳал қилиш жараёнини параллел равишда давом эттириши ва суд жараёни учун зарур барча махфий бўлмаган ва тегишли ҳужжатларнинг нусхаларини тақдим этиши керак. Миллий қонунчилик: 2014-йил 3-декабрдаги ЎРҚ-378-сонли "Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Қонун (2020-йил 10-мартдаги таҳририда) шикоят берган шахснинг ҳоҳишига кўра, шикоят бериш жараёнини суд орқали амалга ошириш учун қўлланилиши мумкин.*

9.4.7 Шу кунгача келиб тушган шикоятлар

Бугунги кунгача олинган шикоятлар 9-3 Жадвалда умумлаштирилган.

9-3 Жадвал: Шу кунга қадар олинган шикоятлар

Сана	Шикоят	Мурожаат қилувчи шахс	Кўрилган чора
Йўқ			

Appendix A АМТБИМни ишлаб чиқиш жараёнида ўтказилган маслаҳат учрашувлари

АЛОҲИДА ИЛОВАГА ҚАРАНГ

Appendix B АМТБИМ бўйича маслаҳатлашувларда фойдаланиладиган кўргазмали
қуроллар (2020 йил сентябрь – 2021 йил июль)

АЛОҲИДА ИЛОВАГА ҚАРАНГ

Appendix C АМТБИМни ошкор қилиш ва ТМТРни тайёрлаш пайтидаги маслаҳат
учрашувларининг қисқача мазмуни (2021 йил август-сентябрь)

АЛОҲИДА ИЛОВАГА ҚАРАНГ

Appendix D АМТБИМни ошкор қилишда фойдаланиладиган кўргазмали қуроллар
(2021 йил август-сентябрь)

АЛОҲИДА ИЛОВАГА ҚАРАНГ

Appendix E Шикоят шакли намунаси

АЛОҲИДА ИЛОВАГА ҚАРАНГ

Appendix F

Йиғилишларда қатнашиш варақлари

АЛОҲИДА ИЛОВАГА ҚАРАНГ

Appendix G Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқалар журнали

АЛОҲИДА ИЛОВАГА ҚАРАНГ

Appendix H Учрашув баённомаси: Орнитологик ННТлар - 2021 йил октябрь-декабрь.

АЛОҲИДА ИЛОВАГА ҚАРАНГ

Appendix I Учрашув баённомаси: Фермерлар ва чорвадорлар билан
маслаҳатлашувлар – 2021.

АЛОҲИДА ИЛОВАГА ҚАРАНГ

Appendix J Участка планировкасининг харитаси

АЛОҲИДА ИЛОВАГА ҚАРАНГ

Appendix K Заифликлар таҳлили

К-1 жадвали: Заифликлар таҳлили

Гуруҳ	Заифликлар манбалари	Уй хўжаликлари/фермерлар/чўпонлар/ қишлоқ хўжалик ишчиларида мавжудлигини тасдиқлаш
Фарзандлари иккала ота-онасидан айрилган оилалар (етим болалар).	Етим қолган ва бошқа қариндошлари билан ЛТКУХда яшовчи ЛТКШлар, айниқса, иқтисодий фаол бўлган ота-оналари бўлмаса, уларнинг ижтимоий-иқтисодий мақомидаги ҳар қандай ўзгаришларга айниқса мойил бўлишади. Уларга кекса қариндошлари томонидан ҳам ғамхўрлик қилиниши мумкин.	Аниқланмади
Ногирон боласи ёки ногирон ота-онаси бўлган оилалар	Катталар ёки ногирон болалари бўлган оилалар, айниқса, жабрланган оила аъзосига ғамхўрлик қилиш зарурати туфайли уларнинг ижтимоий-иқтисодий мақомидаги ҳар қандай ўзгаришларга мойил бўлиши мумкин.	Аниқланмади
14 ёшгача бўлган икки ёки ундан ортиқ болани тарбиялаётган, бошқа қариндошларидан алоҳида яшайдиган бева	Иқтисодий фаол шериги бўлмаган бева болаларга ғамхўрлик қилиш зарурати туфайли ўзининг ижтимоий-иқтисодий мақомидаги ҳар қандай ўзгаришларга айниқса мойил бўлади.	Аниқланмади
Тўлиқ бўлмаган оилада болаларни тарбиялаётган оналар ёки оталар	Ёлғиз ота-онаси бўлган оилалар, айниқса, иқтисодий фаол шериги бўлмаган болаларга ғамхўрлик қилиш зарурати туфайли ўзларининг ижтимоий-иқтисодий мақомидаги ҳар қандай ўзгаришларга мойил бўлади.	Аниқланмади
Ота-онаси ёки иккаласи ҳам ишсиз, бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш марказларида иш изловчи сифатида рўйхатдан ўтган оилалар	Ишсиз ота-оналар уй хўжаликларининг даромад манбалари чекланганлиги сабабли ўзларининг ижтимоий-иқтисодий мақомидаги ҳар қандай ўзгаришларга айниқса мойил бўладилар.	Аниқланмади
Ёлғиз пенсионерлар	Нафақахўрлар, айниқса, уй хўжаликларининг даромад манбалари чекланганлиги сабабли, ўзларининг ижтимоий-иқтисодий мақомидаги ҳар қандай ўзгаришларга айниқса мойил бўлади.	Аниқланмади

Гуруҳ	Заифликлар манбалари	Уй хўжаликлари/фермерлар/чўпонлар/ қишлоқ хўжалик ишчиларида мавжудлигини тасдиқлаш
Кекса одамлар (65 ёш ва ундан катталар)	Кекса одамлар ёшига қараб бир қанча ўзига хос эҳтиёжларга эга бўлиши мумкин ва ёшларга қараганда ўзгаришларга мослаша олмайди.	Аниқланди: пастдаги рақамларга қаранг
Лойиҳа ҳудудидаги фермерлар, чорвадорлар ёки ишчиларнинг хонадонларидаги аёллар	Деҳқончилик, чорвачилик ёки қишлоқ хўжалиги ишчилари уй хўжаликларида ишлайдиган аёллар заиф бўлиши мумкин, чунки ер билан боғлиқ масалалар бўйича қарор қабул қилиш одатда эркаларнинг ваколати бўлиб, кўчириш вариантларини танлаш жараёнида аёллар "эшитилмаслиги" мумкин.	Аниқланди: пастдаги рақамларга қаранг
Лойиҳа ҳудудида табиий ресурсларни йиғувчи аёллар	Яқин атрофдаги (Зарафшон шаҳри ва кичик Жингилди, Қинир, Қозибек бий, Роҳат, Ажириқти ва Янги Томди қишлоқлари) аёллари табиий ресурсларни (масалан, ёввойи ўсимликлар) йиғиш учун ердан ижара шартномасидан ташқари фойдаланишлари мумкин. Улар заиф бўлиши мумкин, чунки улар келажакда ердан фойдаланиш чекловлари ва ердан фойдаланиш ўзгаришларига дучор бўладиган ҳудудларда табиий ресурсларга таянади.	Аниқланди: пастдаги рақамларга қаранг
Лойиҳа ҳудудида ишлайдиган чўпонлар ва қишлоқ хўжалиги ишчилари	Лойиҳа ҳудудида ишлайдиган чорвадорлар, шу жумладан суб-лизинг шартномалари бўйича ва ундан ташқарида фермер учун ишлайдиганлар заиф бўлиши мумкин, чунки улар нисбатан кам ер мулкига эга ва асосий даромад манбаи ва яшаш стандарти сифатида ўзлари боғланган фермерга таянади.	Аниқланди: пастдаги рақамларга қаранг
Соғлиғи ёмон ёки деҳқончилик, чорвачилик ёки қишлоқ хўжалигини юритишда саводсиз одамлар	Жисмоний ва/ёки ақлий ногиронлиги бўлган ёки соғлиғи ёмон бўлган шахслар заиф бўлиши мумкин, чунки улар лойиҳа (ва лойиҳадан ташқари) бандлик имкониятлари ва/ёки тирикчилик фаолиятига киришда қийинчиликларга дуч келиши мумкин, бу эса уларнинг ўзини таъминлаш қобилиятини чеклайди, бу эса қарамликка олиб келади, қўллаб-қувватлаш нуқтаи назаридан, қариндошлар, жамоат аъзолари, ННТ ва ҳукумат. Жисмоний ва/ёки ақлий ногиронлиги бўлган ёки соғлиғи ёмон бўлган одамлар иш жойида ва/ёки жамиятда камситишлари ва четга сурилиши мумкин. Дифференциал муносабат ва/ёки ушбу шартлар остида истисно қилиш	Аниқланди: пастдаги рақамларга қаранг

Гуруҳ	Заифликлар манбалари	Уй хўжаликлари/фермерлар/чўпонлар/ қишлоқ хўжалик ишчиларида мавжудлигини тасдиқлаш
	<p>ижтимоий четланишга олиб келиши ва ушбу гуруҳнинг заифлигини ошириши мумкин.</p> <p>Жисмоний ва/ёки ақлий ногиронлиги бўлган ёки соғлиғи ёмон бўлган шахслар Лойиҳа, қўчириш имкониятлари ҳақида етарлича маълумотга эга бўлишлари учун маълум турдаги ёрдамни талаб қилиши ва қўчиришни амалга ошириш жараёнида фойдаланилган ёзма ҳужжатларни тушунмаслиги мумкин. Улар, шунингдек, камситишларга дучор бўлишади, бу эса соғлиқни сақлаш хизматидан фойдаланишнинг чекланганлигига олиб келади ва бу заиф гуруҳ дуч келадиган соғлиқ муаммоларини кучайтиради.</p>	
Этник келиб чиқиши, этниқоди, соғлиғи (жумладан, ОИВ/ COVID-19), жинсий ёки гендер ориентацияси/ўзига хослиги туфайли жамиятда камситилган одамлар.	Дискриминацияга учраган одамлар жамиятга таъсир ўтказа олмайди, қарор қабул қилиш жараёнларида ёрдам бера олмайди ва "эшитилиши" мумкин эмас.	Аниқланмади

Қуйида гуруҳлар бўйича маълумотлар келтирилган. Батафсил маълумот ТМТР лойиҳасида тақдим этилган.

Лойиҳа ҳудудида ишлайдиган чўпонлар ва фермер хўжалиги ишчилари

Чўпонлардан маълумот олиш учун улар билан мулоқот қилиш анча қийин иш эди. Чўпонларнинг борлиги тўғрисида фермерлар томонидан тақдим этилган маълумотларнинг қисқача мазмуни қуйида келтирилган:

- 1-фермер: 1 та чўпони бор, у уйланган (фарзандлари йўқ), Зарафшон шаҳрида яшайди ва Лойиҳа ҳудудида чорва молларини боқади.
- 2-фермер: Лойиҳа ҳудудида пода боқадиган 1 нафар уйланмаган чўпони бор.
- 3-фермер: унинг 2 та чўпони бор, лекин улар Лойиҳа ҳудудида чорвани боқмайди.
- 4-фермер: 5 та чўпони бор, лекин улар Лойиҳа ҳудудида чорвани боқмайди.
- 5-фермер: лойиҳа ҳудудида 1 чўпони лойиҳа ҳудудида чорва боқади (Фермер 8 билан биргаликда)
- 6-фермер: лойиҳа ҳудудида 1 чўпони ва фермада 4 нафар ишчиси бор. Хулоса қуйида.
 - Чўпон икки ой ишлади. У Навоий вилоятининг Учқудуқ туманидан бўлиб, у ерда оиласи бор ва у октябрь ойида Лойиҳа ҳудудидан чиқиб, оиласига қайтишни, бошқа иш излашни режалаштирмоқда (ушбу ҳужжатда ушбу шахс ҳали ҳам лойиҳага дахлдор шахс сифатида киритилган).
 - 1-ферма ишчиси фермага 5 ой олдин келган. У ҳудудга янги келган. У Самарқанд вилоятидан, оиласи Самарқанд шаҳрида яшайди. Унинг хотини ва 2 фарзанди бор. У ҳар 2 ойда оиласига ташриф буюради.
 - 2-ферма ишчиси фермага 5 ой олдин келган. Оиласи ва икки фарзанди Зарафшон шаҳрида истиқомат қилади. Ишчиларнинг ойлик маоши 2 миллион сўм (ойига 200 доллар).
 - 3-фермер – Зарафшондаги ферма ва деҳқон идорасини таъмирловчи техник. Зарафшон шаҳрида яшайди. Ёлғиз одам.
 - 4-ферма ишчиси - фермернинг ўғли, у фермер хўжалигини юритишга ёрдам беради ва ёлғиз.
- 7-фермер: Лойиҳа ҳудудида оиласи йўқ 1 чўпон чорвачилик қилади.
- 8-фермер: Лойиҳа ҳудудида подани боқадиган 1 чўпон (5-фермер билан биргаликда)
- 9-фермер: Лойиҳа ҳудудида подани боқадиган 1 чўпон.
- 10-фермер 10: 1 та чўпонга эга, лекин Лойиҳа ҳудудида подани бошқармайди ва ўзининг сублизинг шартномасини 3-фермерга ўтказган.

Жами: 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 фермерларда ишлаётган 6 та чорвадорлар аниқланган, шу жумладан, 8 ва 5-фермерларнинг умумий чўпонлари. Гарчи чорвадорлар ва чорвадорлар оилаларидаги қишлоқ хўжалиги ишчиларининг умумий сонни ҳисоблаш қийин бўлса-да, буни ҳали ҳам қилиш мумкин.

1-фермерда 1 та чўпон = **2 киши бор**

2-фермерда 1 та чўпон = **1 киши бор**

5 ва 8-фермерларнинг ҳар бирида 1 та чўпон бор = уй хўжаликлари сони тўғрисида маълумот йўқ, фараз қилайлик: **5 киши** - мамлакатдаги уй хўжаликларининг ўртача сони.

6-фермер: х1 чўпон = **4 киши** ва х 4 қишлоқ хўжалиги ишчилари: улар қуйидаги шахсларни ўз ичига олади деб тахмин қилинади:

1-Фермер хўжалиги ишчиси = **4 киши**

2-фермер хўжалиги ишчиси = **4 киши**

3-фермер хўжалиги ишчиси = **1 киши**

4-фермер хўжалиги ишчиси = (деҳқоннинг ўғли, шунинг учун ҳам юқоридаги ҳисоб-китобларга киритилган).

Шундай қилиб, ушбу тоифадаги одамларнинг умумий сони 21 нафарни ташкил этади. Лойиҳа ҳудудидаги фермерлардан олинган маълумотларга кўра, 18 ёшгача бўлган чорвадорлар ё'қ.

Лойиҳа инфратузилмасида таъсир қиладиган коммунал ер участкаларидан фойдаланувчи маҳаллий аҳоли ва аёллар

Лойиҳа ҳудудидан доривор ўсимликлар ва бошқа табиий бойликларни йиғиш, муқаддас "Гужумли Авлие" қабристонига саёҳат қилиш ёки чорва молларини боқиш учун фойдаланаётган маҳаллий аҳоли сонини санаш қийин. Маҳаллий қишлоқ аҳолиси ва деҳқонлар ўртасида ўтлоқ ерларидан рухсатсиз фойдаланиш борасида низолар келиб чиққан. Лойиҳа инфратузилмаси жойлашган ердан маҳаллий аҳоли умумий чорвачилик ва бошқа мақсадларда фойдаланиши мумкин.

Маҳаллий аҳоли ва лойиҳа ҳудудида жойлашган саккизта кичик қишлоқнинг (Томдибулоқ (Қозибек бий), Мурунгов, Жингилди, Қинир, Роҳат, Ажириқти ва Янги Томди) аёллари вақти-вақти билан ерлардан биргаликда фойдаланиши мумкин. Зарафшон шаҳри Лойиҳа ҳудудидан 15 км узоқликда жойлашган ва шунинг учун у ердан келганлар юқоридаги рўйхатга киритилмаган.

Соғлиғи ёмон бўлган шахслар; маиший саводсизлик (деҳқонлар, чўпонлар, қишлоқ хўжалиги ишчилари)

3 ва 10-сонли сублизинг шартномаларига эга бўлган 3-фермер 2021 йилнинг баҳорида ноқулай об-ҳаво шароити туфайли чорва молларининг кўп миқдорда йўқолиши натижасида юзага келган тушкунлик ҳақида хабар берди.

Имконияти заиф тоифасига киритилган кекса одамлар

5-фермер 71 ёшда, рафиқаси 69 ёшда. 7-фермер чўпони 69 ёшда, унинг рафиқаси Россияда яшайди (улар ажрашган).

Appendix L Аниқланган манфаатдор томонлар резюмеси

L-1-жадвал: Аниқланган манфаатдор томонлар ҳақида маълумот

No.	Манфаатдор томон/ташкilot номи	Манфаатлар профили / соҳаси	Мақбул алоқа тури
Ўзбекистон вазирликлари ва идоралари			
1	Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги	Мамлакатга ички инвестицияларни жалб қилиш учун жавобгарлик. Лойиҳани муваффақиятли якунлашга алоҳида эътибор қаратилиши кутилмоқда.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
2	Соғлиқни сақлаш вазирлиги	Фуқароларнинг соғлиғини ҳимоя қилиш ва мамлакат ва лойиҳа ҳудудида тиббий муассасалар билан таъминлаш учун жавобгарлик.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
3	Транспорт вазирлиги	Транспорт инфратузилмасини, шу жумладан лойиҳа ҳудудига ходимлар ва ускуналарни ташиш учун фойдаланиладиган йўл тармоқларини таъминлаш ва сақлаш учун жавобгарлик.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
Ҳудудий ҳукумат вакиллари			
4	Навоий вилояти ҳокимлиги	Навоий вилоятдан сайланган вилоят вакили, вилоятнинг барқарор ривожланиши манфаатлари йўлида фуқаролар номидан иш олиб бориш учун масъул. Қизиқарли соҳалар орасида шикоятларни ҳал қилиш ва маҳаллий ишга жойлашиш имкониятларини бошқаришда ёрдам кўрсатилиши кутилмоқда.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
5	Навоий вилояти ҳокимлиги инвестиция бошқармаси	Мамлакатда ички инвестицияларни қўллаб-қувватлаш учун жавобгарлик. Лойиҳани муваффақиятли якунлашга алоҳида эътибор қаратилиши кутилмоқда.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
6	Томди тумани ҳокимлиги вакили	Тумандан сайланган вакил, туманнинг барқарор ривожланиши манфаатлари йўлида фуқаролар номидан иш олиб боришга масъул. Шикоятларни бошқариш, ер билан боғлиқ таъсирлар, маҳаллий бандлик имкониятлари ва Компания томонидан тақдим этиладиган	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар

No.	Манфаатдор томон/ташкilot номи	Манфаатлар профили / соҳаси	Мақбул алоқа тури
		жамиятни ривожлантириш имтиёзлари устувор йўналишлар бўлиши кутилмоқда.	
8	Зарафшон шаҳар ҳокимлиги вакили	Шаҳарнинг барқарор ривожланиши учун фуқаролар номидан ҳаракат қилиш учун масъул бўлган шаҳар томонидан сайланган вакил. Шикоятларни бошқариш, ер билан боғлиқ таъсирлар, маҳаллий иш билан таъминлаш имкониятлари ва Компания томонидан тақдим этиладиган жамиятни ривожлантириш учун имтиёзлар бўлиши аниқ устувор йўналишлар бўлиши кутилмоқда.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
Бошқа маҳаллий ва туман ҳокимият органлари			
9	Зарафшон шаҳар ҳокимлиги.	Зарафшон шаҳри ҳокими, унинг аҳолиси манфаатларини ифодаловчи. Шикоятларни кўриб чиқиш, ер билан боғлиқ таъсирлар, маҳаллий бандлик имкониятлари ва Компания томонидан амалга оширилаётган жамиятни ривожлантириш имтиёзларига алоҳида эътибор қаратилиши мумкин.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
10	Зарафшон шаҳар кадастр бўлими.	Зарафшон шаҳар кадастр хариталарини тайёрлаш ва юритиш учун масъул. Уларнинг асосий эътибори ҳар қандай зарур кадастр хариталарини янгилашга қаратилган.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
11	Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси Зарафшон шаҳар бўлими.	Лойиҳа ҳудудида ва кенгроқ айтганда, бутун минтақада табиатни муҳофаза қилиш учун масъулдир. Қушларни шамол турбинаси парраклари тўқнашувидан ҳимоя қилиш алоҳида эътиборни ўз ичига олади.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
12	Зарафшон шаҳар геология ва минерал ресурслар қўмитаси.	Лойиҳа ҳудудида фойдали қазилмаларни қидириш, шу жумладан чизиқли коммуникациялар учун комплекс геологик тадқиқотлар учун масъул. Улар лойиҳа ҳудудида мавжуд бўлиб, ишчилар ва аҳоли саломатлиги ва хавфсизлигини таъминлаш учун қурилиш вақтида уларнинг баъзиларини тўлдириш керак бўлиши мумкин.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар

No.	Манфаатдор томон/ташкilot номи	Манфаатлар профили / соҳаси	Мақбул алоқа тури
13	Зарафшон шаҳар электр тармоқлари.	Зарафшон шаҳрида электр энергияси ишлаб чиқариш ва тақсимлаш учун жавобгарлик. Алоҳида эътибор қайта тикланадиган энергия манбалари миллий тармоққа уланганидан кейин келажакда фойдаланишга қаратилади.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
14	Зарафшон аэропорти маъмурияти.	Зарафшон аэропорти бошқаруви учун масъул. Алоҳида эътибор шамол станциясининг авиацияга потенциал аралашуви ва ҳалокатга учраётган самолётнинг шамол турбинаси билан тўқнашуви хавфи ортишига қаратилиши мумкин.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
15	Томди тумани ҳокимлиги.	Томди тумани ҳокими, унинг аҳолиси манфаатларини ҳимоя қилиш. Шикоятларни кўриб чиқиш ва ер билан боғлиқ таъсирлар, маҳаллий бандлик имкониятлари ва Компания томонидан амалга ошириладиган жамиятни ривожлантириш имтиёзлари алоҳида эътиборни ўз ичига олади.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
16	Томди тумани кадастр бўлими.	Томди туманида кадастр хариталарини тайёрлаш ва юритиш учун масъул. Керакли кадастр хариталарини тузатишга алоҳида эътибор қаратилиши мумкин.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
19	Пиллачилик ва қорақўлчиликни ривожлантириш қўмитаси	2020-йил 21-октябрь ҳолатига кўра, “Дархон-2019” кластерига лойиҳа ҳудудидаги ижарага берилган ерлар учун масъул бўлиб, у ерни лойиҳа ҳудудидаги фермерларга суб-ижарага бериш мажбуриятини олади. <i>ЭСЛАТМА: Субижара шартномалари бир хил фермерлар билан ер майдони ўзгармаган ҳолда тузилади. Айнан шу манфаатдор томон зарар кўрган фермерлар билан суб-ижара шартномаларини ўзгартиришда иштирок этиши керак.</i>	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
20	Навоий кон-металлургия комбинати (НКМК)	Эски конларни сақлаш ва ҳимоя қилиш учун масъул. Уларнинг асосий эътибори лойиҳа ҳудудида кўршапалаклар учун яхшиланган ва ҳимояланган яшаш муҳитини яратиш учун шахталардан фойдаланишга қаратилади.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
Миллий ва халқаро нодавлат ташкилотлари (ННТ)			

No.	Манфаатдор томон/ташкилот номи	Манфаатлар профили / соҳаси	Мақбул алоқа тури
21	Birdlife International (BLI) (Буюк Британия)	Табиатни муҳофаза қилиш халқаро компанияси. BLI қушларни сақлаш бўйича энг самарали ва инновацион чора-тадбирларни амалга ошириш учун бутун дунёдан маълумотларни тўплаш ва таҳлил қилиш, илмий ёндашувни қўллайди. BLI - Халқаро табиатни муҳофаза қилиш иттифоқи (ХТМИ) Қизил Китоби учун қушлар ҳақидаги маълумотларнинг расмий илмий манба ҳисобланади.	BLI жамоаси билан конференц-алоқа
22	Ўзбекистон қушларни ҳимоя қилиш жамияти	Лойиҳа ҳудудида ва ундан ташқарида кенгроқ ҳудудда фаолият кўрсатадиган Миллий экологик ташкилот. Мақсад, эҳтимол, қушларни шамол турбинаси парраклари билан тўқнашувдан ҳимоя қилишни ўз ичига олади.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
23	Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Зоология институти	Миллий зоология ва тадқиқот институти. Уларнинг алоҳида эътибори шамол станцияси лойиҳасининг маҳаллий флора ва фаунага потенциал таъсирини ўз ичига олиши мумкин.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
24	Иқлим ўзгариши бўйича ННТ ишчи гуруҳи	Иқлим ўзгариши билан боғлиқ хавф-хатарларга қарши курашиш учун қайта тикланадиган энергия ва бошқа тадбирларни рағбатлантиришга бағишланган миллий ташкилот. Табиат ва одамларни ҳимоя қиладиган барқарор тарзда лойиҳани муваффақиятли яқунлашга алоҳида эътибор қаратилиши кутилмоқда.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
25	“Ногиронлар жамияти” ННТ (Конимех, Навоий вилояти)	Миллий ташкилот. Фаолиятнинг мақсади: ногиронларнинг эҳтиёжларидан хабардорлигини ошириш, ногиронларнинг иқтисодий жамиятнинг тўла ҳуқуқли қисмига айланишига ёрдам берадиган ва унда муҳим рол ўйнайдиган имкониятларни тарғиб қилиш. Ногиронларни иш билан таъминлашга алоҳида эътибор қаратилиши кутилмоқда.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
26	“Тўмарис” ННТ Ёшлар маркази (Навоий вилояти Коанимех)	Миллий ташкилот ёшларга имконият яратиш билан шуғулланади. Лойиҳа доирасида ёшларнинг салоҳияти ва уларнинг бандлигини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилиши кутилмоқда.	Расмий хатлар / Расмий учрашувлар
Ҳамжамиятлар ва ҳамжамиятлар етакчилари			
27	Зарафшон ва кичик қишлоқлар аҳолиси: Мурунгов, Томдибулоқ, Янги Томди,	Маҳаллий аҳоли бандлик, ўқитиш, малака ошириш ва ер билан боғлиқ харид	Жамоа йиғилишлари

No.	Манфаатдор томон/ташкilot номи	Манфаатлар профили / соҳаси	Мақбул алоқа тури
	<p>Роҳат, Қозибек бий, Жингилди, Ажириқти, Қинир, асосан;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Аёллар ва заиф одамлар • Ёшлар • Маҳаллий таълим ва тиббиёт муассасалари вакиллари • Лойиҳа ҳудудида субижара шартномаси бўлган ёки лойиҳа ҳудудидан норасмий равишда яйлов ва бошқа мақсадларда фойдаланаётган фермерлар, чорвадорлар ва уй хўжалиги аъзолари (шу жумладан, уй хўжалигидаги аёллар). 	<p>имкониятлари туфайли Лойиҳага қизиқиш билдириши мумкин.</p> <p>Лойиҳа фаолияти қуйидагиларга олиб келади: баъзи суб-ижара шартномаларини тузатиш зарурати, ердан фойдаланиш ҳуқуқини ўзгартириш, кичик ер участкаларини йўқотиш, катта юк машиналари ёрдамида тез-тез йўлда ташишлар туфайли аҳоли саломатлиги ва хавфсизлиги учун хавфнинг ошиши.</p> <p>Маҳаллий аҳолида шамол турбинаси соғлиғига салбий таъсир кўрсатадиган манба сифатида нотўғри тасаввурга эга бўлмаслиги учун Лойиҳа ҳақида ўз вақтида ва аниқ маълумот бериш, манфаатдор томонлар билан маслаҳатлашувларда конструктив иштирок этишга жамоатчиликни жалб қилиш ва агар бўлса, шикоят қилиш имкониятини тушунтириш керак.</p>	<p>Босма оммавий ахборот воситалари (плакатлар) ва ижтимоий тармоқлар (telegram ва бошқалар) ёрдамида оммавий хабарлар.</p> <p>Фокус-гурӯҳда муҳокамалар.</p> <p>Расмий мажлислар</p> <p>.</p>

Appendix M Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқалар бўйича келажакдаги тадбирлар

ТМ-1 Жадвал: Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқалар бўйича тадбирлар – ТМТР лойиҳасини ва якуний АМТБИМни ошкор қилиш

No	Ўзаро алоқалар мақсадлари	Масъул томон	Манфаатдор томонлар: Ўзаро алоқалар стратегияси	Фойдаланиладиган ахборотни ошкор этиш воситалари

No	Ўзаро алоқалар мақсадлари	Масъул томон	Манфаатдор томонлар: Ўзаро алоқалар стратегияси	Фойдаланиладиган ахборотни ошкор этиш воситалари
1	<p>ТМТР лойиҳаси ва якуний АМТБИМни мазмунини ошкор қилиш ва якуний ТМТРни тайёрлаш учун турли масалалар (қуйида тавсифланган) бўйича фикр-мулоҳазаларни олиш.</p> <ul style="list-style-type: none"> Лойиҳа бўйича янгиланишларни (қурилиш бошланган сана, ТМТР мақоми ва ҳ.к.) манфаатдор томонларга тақдим этиш ва кўтарилган ҳар қандай саволларга жавоб бериш. ТМТРда фермерлар ва чорвадорлар учун белгиланган муддатни муҳокама қилиш. ТМТРнинг қонунийлик ва ҳуқуқлар матрицаси, шунингдек, кўчириш тамойиллари, шу жумладан аёллар ва имконияти заиф одамлар учун эҳтимолий оқибатлар билан боғлиқ тамойилларни ошкор қилиш. ТМТРни амалга ошириш жараёнида имконияти заиф гуруҳларга қўшимча ёрдам кўрсатиши мумкинлиги ҳақида одамларни хабардор қилиш. Ускуналар, материаллар ва бошқа ёрдам (ветеринария ёрдами ва бошқалар) билан таъминлаш учун қайси маҳаллий компаниялар жалб қилиниши мумкинлиги ҳақида маълумот олиш учун ТМТР лойиҳасига киритилган тирикчилик манбаларини тиклаш чора-тадбирларининг келажақда амалга оширилишини муҳокама қилиш. Янги қўмита билан зарар кўрган фермерлар учун сублизинг шартномаларини ўзгартириш ва ижара тўловларини ўзгартириш 	<p>Компаниянинг жамоатчилик билан алоқалар бўйича менежери, жамоатчилик билан алоқалар бўйича ходимлар кўмагида</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ўзбекистон вазирликлари ва идоралари: расмий хат Худуддаги ҳукумат вакиллари: расмий хат Бошқа маҳаллий ва туман ҳокимият органлари: расмий хат Янги қўмита: расмий хат <p>Жамиятлар ва жамоа етакчилари: жамоатчилик учрашувлари туркуми + Таъсир кўрсатилган фермер ва чорвачилик хўжаликлари билан кичик гуруҳларда муҳокамалар + Таъсир кўрсатилган уй хўжаликларининг аёллари ва аҳоли билан мақсадли учрашувлар.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Лойиҳа ва ТМТРнинг жорий ҳолатини қисқа баён этувчи расмий хатлар (ўзбек тилида). Шикоятларни кўриб чиқиш механизми бўйича брошюра (ўзбек, қозоқ ва рус тилларида). Ўзбек, қозоқ ва рус тилларида ТМТР ва якуний АМТБИМнинг нотехник хулосаси (қоғоз нусхаси ва PDF форматидаги электрон нусхасига ҳавола). Қуйидаги мавзуларда тематик плакатлар (ўзбек, қозоқ ва рус тилларида): Лойиҳа дизайни ва жадвали; Қонунийлик ва ҳуқуқлар матрицалари; Тирикчилик манбаларини тиклаш чора-тадбирлари;
192248, 192249	<p>вариантларини муҳокама қилиш. B7 Таҳрири</p> <ul style="list-style-type: none"> Янги қўмитадан (ва, эҳтимол, бошқа манфаатдор томонлардан) ерни субижарага олиш шартномаларининг бир қисмини йўқотган зарар кўрган фермерларга таклиф қилиниши мумкин бўлган муқобил ерларни аниқлаш учун ёрдам сўранг 		<p>Шунингдек, Телеграм иловаси маҳаллий аҳолини аниқ маълумот билан таъминлаш ва камида 1 ҳафта олдин огоҳлантирилган ҳолда</p>	<ul style="list-style-type: none"> Зарафшон ҳамжамиятини ривожлантириш қўмитасининг таркиби, вазибалари ва жорий фаолияти ҳамда Лойиҳанинг

М-2-Жадвал: Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқалар бўйича тадбирлар – қурилиш бошланишидан олдин

No	Ўзаро алоқалар мақсадлари	Масъул томон	Манфаатдор томонлар: Ўзаро алоқалар стратегияси	Фойдаланиладиган ахборотни ошкор этиш воситалари
----	---------------------------	--------------	---	--

No	Ўзаро алоқалар мақсадлари	Масъул томон	Манфаатдор томонлар: Ўзаро алоқалар стратегияси	Фойдаланиладиган ахборотни ошкор этиш воситалари
1	<p>Манфаатдор томонларни (шу жумладан, маҳаллий аҳоли) қуйидагилар ҳақида хабардор қилиш:</p> <ul style="list-style-type: none"> Қурилиш ишларининг бошланиши, ишчиларнинг жойлашуви, кичик станция, қурилиш жадвали каби Лойиҳа объектларида Лойиҳа ҳудудидаги ердан фойдаланишга чекловлар. Аҳоли саломатлиги ва хавфсизлигига оид хатарлар ва уларни бартараф этиш бўйича қўрилган чоралар, жумладан, аҳолини автомобил транспорти, қурилиш ва қазилар ишларининг мавжудлиги, мобил қурилмалардан фойдаланиш ва ҳоказолар билан боғлиқ хатарлар мавжудлиги тўғрисида хабардор қилиш. Зарафшон ҳамжамиятини ривожлантириш қўмитасини шакллантириш, унинг вазифалари ва жорий фаолияти. Маҳаллий ишга жойлашиш имкониятлари, лавозимга қандай ариза бериш ҳақида батафсил маълумотлар ва маҳаллий аҳолига (жумладан, имконияти заиф одамлар ва аёллар) ариза беришга ёрдам кўрсатиш ва рағбатлантириш учун кўрсатиладиган ёрдам турлари. 	<p>Компаниянинг жамоатчилар билан алоқалар бўйича менежери, жамоатчилар билан алоқалар бўйича ходимлар кўмагида</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ўзбекистон вазирликлари ва идоралари: расмий хат. Вилоят ҳукумати вакиллари: расмий хат. Бошқа маҳаллий ва ҳудудий ҳокимият органлари: расмий хат. Ҳамжамиятлар ва жамоа етакчилари: Зарафшон шаҳридаги ва ҳар бир кичик қишлоқдаги маҳаллий аёллар билан бир қатор жамоат учрашувлари ҳамда мақсадли учрашувлар, жумладан, барча кичик қишлоқлардаги мактабларда махсус сессиялар ва агар қизлар мунтазам равишда мактабга бормаса, зарур бўлганида бошқа тадбирлар. Тегишли ННТ ва фуқаролик жамияти ташкилотлари: расмий хат. Лойиҳа ҳудудидаги фермерлар ва чорвадорлар: ҳар бир уй хўжалиги билан индивидуал учрашувлар, шунингдек, зарар кўрган уй хўжаликларидаги аёллар билан мақсадли сессиялар. 	<ul style="list-style-type: none"> Қурилиш бошланиши ва асосий фаолияти ҳақида қисқача маълумот, шунингдек шикоятларни кўриб чиқиш механизмнинг алоқа маълумотлари (ўзбек тилида) кўрсатилган расмий хатлар Қуйидаги мавзуларда тематик плакатлар (ўзбек, қozoқ ва рус тилларида): <ul style="list-style-type: none"> о Лойиҳалаштириш ва қурилиш режаси; о Маҳаллий ишга олиш имкониятлари ва ариза бериш жараёни; о Зарафшон ҳамжамиятини ривожлантириш қўмитасининг таркиби, вазифалари ва жорий фаолияти ҳамда Лойиҳа ҳамжамиятини ривожлантириш режаси; о Ҳамжамият саломатлиги ва хавфсизлиги учун асосий хавф манбалари, жумладан, COVID-19, йўл ҳаракати хавфсизлиги, тупроқ ишлари ва бошқалар; о Оқимларни бошқариш чоралари ва мониторинги; о Ишчиларни жойлаштириш ва янги келаётган ишчи кучини назорат қилиш; Хавфсизлик хизмати ходимларининг фаолиятини назорат қилиш; Шикоятлар механизми.
192248.R.003	<p>Маҳаллий ва ҳудудий корхоналар, шу жумладан аёлларга тегишли бўлган корхоналар ёки кўп сонли аёл ходимларига эга бўлган корхоналар учун маҳаллий харид қилиш имкониятлари.</p> <p>Янги келган ишчи кучидан фойдаланишни</p>	<p>Б7 Тахрири</p>	<p>Шунингдек, Телеграм иловаси орқали маҳаллий аҳолига аниқ маълумотларни тақдим этиш ва маҳаллий йиғилишлар ҳақида хабардорликни ошириш учун камида 1 ҳафта олдин огоҳлантирилади</p>	<p>о Ишчиларни жойлаштириш ва янги келаётган ишчи кучини назорат қилиш;</p> <p>о Хавфсизлик хизмати ходимларининг фаолиятини назорат қилиш;</p> <p>о Шикоятлар механизми.</p>

No	Ўзаро алоқалар мақсадлари	Масъул томон	Манфаатдор томонлар: Ўзаро алоқалар стратегияси	Фойдаланиладиган ахборотни ошкор этиш воситалари
2	Мавжуд ҲЭУЛ эгалари қушларнинг ҳаво линияларига урилишининг олдини олиш / минималлаштириш учун оқибатларни юмшатиш стратегиясининг бир қисми сифатида ҳаво линияларининг маркировка майдонини кенгайтиради.	ҲБАБМ ҲБАБХ қўмағида	«Ўзбекистон миллий электр тармоқлари» АЖ.	Расмий хат ва ҲЭУЛ йўналиши вариантларининг резюмеси (ўзбек тилида).

М-3-Жадвал: Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқалар бўйича тадбирлар – қурилиш даврида

No	Ўзаро алоқалар мақсадлари	Масъул томон	Манфаатдор томонлар: Ўзаро алоқалар стратегияси	Фойдаланиладиган ахборотни ошкор этиш воситалари
----	---------------------------	--------------	---	--

No	Ўзаро алоқалар мақсадлари	Масъул томон	Манфаатдор томонлар: Ўзаро алоқалар стратегияси	Фойдаланиладиган ахборотни ошкор этиш воситалари
1	<p>Манфаатдор томонларни (шу жумладан, маҳаллий аҳолини) қуйидагилар ҳақида хабардор қилиш:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Қурилиш ишларининг жорий бориши, ишлар конкрет қайси объектда олиб борилаётгани ва ердан фойдаланиш чекловлари қаерда кучда қолаётгани ҳақида маълумотлар. • Зарафшон ҳамжамиятини ривожлантириш қўмитасининг фаолияти. • Маҳаллий ишга жойлашиш имкониятлари, лавозимга қандай ариза бериш ҳақида батафсил маълумотлар ва маҳаллий аҳолига (жумладан, имконияти заиф одамлар ва аёллар)ариза беришга ёрдам кўрсатиш ва рағбатлантириш учун кўрсатиладиган ёрдам турлари. • Маҳаллий корхоналар учун мавжуд бўлиши мумкин бўлган маҳаллий харид имкониятлари. • Аҳоли саломатлиги ва хавфсизлиги хатарлар ва таъсирни назорат қилиш ва уларни бартараф этиш бўйича кўрилган чоралар, шу жумладан, аҳоли саломатлиги ва хавфсизлигига йўл транспорти билан боғлиқ ортиб бораётган хавф ва қурилиш фаолияти билан боғлиқ хавфлар (ер ишлари, мобил технологиялардан фойдаланиш, ва бошқалар); • Янги келган ишчи кучидан фойдаланишни 	<p>Компаниянинг жамоатчилик билан алоқалар бўйича менежери, жамоатчилик билан алоқалар бўйича ходимлар кўмагида</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ўзбекистон вазирликлари ва идоралари: ҳар 6 ойда бир марта расмий ахборот хати. • Худудий ҳукумат вакиллари: ҳар 6 ойда янгиланган маълумотлар билан расмий хат. • Бошқа маҳаллий ва худудий ҳокимият органлари: ҳар 6 ойда янгиланган маълумотлар билан расмий хат. • Ҳамжамиятлар ва жамоа етакчилари: бир қатор жамоат учрашувлари + Зарафшон шаҳрида, шунингдек, ҳар бир кичик қишлоқда маҳаллий аёллар билан мақсадли учрашувлар (ушбу МТЎАРнинг 2-бўлимидаги рўйхатга қаранг) - ҳар 3 ойда. • Ҳар 3 ойда кичик қишлоқларда маҳаллий ҳамжамият раҳбарлари билан учрашувлар (2.0-бўлимга қаранг). Ҳамжамиятнинг очиқ учрашувлари, шу жумладан аёллар билан фокус-гурӯҳларда муҳокама, биринчи йил учун ҳар 3 ойда, кейин ҳар 6 ойда. • Лойиҳа ҳудудидаги фермерлар ва чорвадорлар: ҳар бир уй хўжалиги билан индивидуал учрашувлар, шунингдек, зарар кўрган уй хўжаликларидаги аёллар билан мақсадли сессиялар - ҳар 3 ойда “ПВР” тугагунига қадар. • Телеграм иловаси маҳаллий аҳолига аниқ маълумотларни тақдим этиш ва маҳаллий 	<ul style="list-style-type: none"> • Қурилиш бошланиши ва асосий тадбирларнинг юқори даражадаги жамланма маълумотларни, шунингдек шикоятларни кўриб чиқиш механизми бўйича алоқа маълумотларини ўз ичига олган ҳар 6 ойда бир марта янгиланадиган расмий хатлар(ўзбек тилида). • Қуйидаги мавзуларда тематик плакатлар (ўзбек, қозоқ ва рус тилларида): <ul style="list-style-type: none"> о Лойиҳалаш ва қурилиш режаси; о Маҳаллий ишга олиш имкониятлари ва ариза бериш жараёни; о Зарафшон ҳамжамиятини ривожлантириш қўмитасининг таркиби, вазифалари ва жорий фаолияти ҳамда Лойиҳа ҳамжамиятини ривожлантириш режаси; о Жамият саломатлиги ва хавфсизлиги учун асосий хавф манбалари, жумладан, COVID-19, йўл ҳаракати хавфсизлиги, тупроқ ишлари ва бошқалар; о оқимларни бошқариш ва мониторинг қилиш чоралари; о ишчиларни жойлаштириш ва

No	Ўзаро алоқалар мақсадлари	Масъул томон	Манфаатдор томонлар: Ўзаро алоқалар стратегияси	Фойдаланиладиган ахборотни ошкор этиш воситалари
2	Зарафшон ҳамжамиятини ривожлантириш қўмитасининг ТМТРнинг жорий боришини кузатиш бўйича расмий йиғилиши. Мавзулар қурилишнинг жорий ҳолати ва ердан фойдаланиш чекловлари, берилган шикоятлар, янги қўмита томонидан ўзгартирилган субижара шартномалари, кўчирилган одамларга кўрсатилаётган тирикчилик манбаларини тиклаш чораларининг ҳолати, давом этаётган мониторинг ва баҳолаш натижалари ва бошқа мавзуларни ўз ичига олади	ХБАБМ ХБАБХ кўмагида	Зарафшон ҳамжамиятини ривожлантириш қўмитаси: қурилиш даврида ҳар 2 ойда расмий учрашувлар.	ТМТРнинг қисқа баёни (ўзбек ва инглиз тилларида). Тирикчилик манбаларини жорий тиклаш чора-тадбирлари ва ҳамжамиятни ривожлантириш лойиҳаларининг қисқа баёни (ўзбек, қозоқ ва рус тилларида).

М-4-Жадвал: Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқалар бўйича тадбирлар – фойдаланиш бошланишидан олдин

No	Ўзаро алоқалар мақсадлари	Масъул томон	Манфаатдор томонлар: Ўзаро алоқалар стратегияси	Фойдаланиладиган ахборотни ошкор этиш воситалари
----	---------------------------	--------------	---	--

No	Ўзаро алоқалар мақсадлари	Масъул томон	Манфаатдор томонлар: Ўзаро алоқалар стратегияси	Фойдаланиладиган ахборотни ошкор этиш воситалари
1	<p>Манфаатдор томонларни ва маҳаллий аҳолини қуйидагилар ҳақида хабардор қилиш:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Фойдаланиш босқичининг ва қайта тикланадиган энергия ишлаб чиқарилиши бошлангани ҳақида. • Шамол электр станциясининг электр энергиясини миллий тармоққа етказиб бериши ва индивидуал уланишларни таъминламаслиги. • Фойдаланиш пайтида аҳоли саломатлиги ва хавфсизлиги учун хавф манбалари, шу жумладан милтилловчи соялар, шовқин, муз отилиши, шамол турбинаси тигларининг ҳалокатли ишдан чиқиши ва хавфнинг олдини олиш чоралари. • Лойиҳанинг Фавқулудда вазиятларга тайёргарлик ва ҳаракат режаси. • Лойиҳанинг шикоятларни кўриб чиқиш механизми 	<p>Компаниянинг жамоатчилик билан алоқалар бўйича менежери, жамоатчилик билан алоқалар бўйича ходимлар кўмагида</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ўзбекистон вазирликлари ва идоралари: фойдаланиш бошланишидан 2 ой олдин расмий янгиланган маълумотларга эга хат. • Худудий ҳукумат вакиллари: фойдаланиш бошланишидан 2 ой олдин расмий янгиланган хат. • Бошқа маҳаллий ва худудий ҳокимият органлари: фойдаланиш бошланишидан 2 ой олдин расмий янгиланган хати. • Лойиҳа худудидаги фермерлар ва чорвадорлар: фойдаланиш бошланишидан 2 ой олдин индивидуал машғулотлар ва таъсир кўрсатилган уй хўжаликларидаги аёллар билан мақсадли сессия. • Жамоалар ва жамоа етакчилари: Зарафшон шаҳрида, шунингдек, ҳар бир кичик қишлоқда маҳаллий аёллар учун бир қатор жамоа йиғилишлари ҳамда мақсадли тадбирлар, жумладан, мактабларда махсус дарслар, агар қизлар мактабга бормаётган бўлса, зарур бўлганида, бошқа тадбирлар – амалиётлар бошланишидан 2 ой олдин. • Телеграм иловаси маҳаллий аҳолига аниқ маълумот бериш учун ишлатилади. 	<ul style="list-style-type: none"> • Фойдаланиш бошланиши ва асосий тадбирлар ҳақида умумий маълумотни, шунингдек, шикоятларни кўриб чиқиш механизми бўйича алоқа маълумотларини ўз ичига олган расмий янгиланган хатлар (Ўзбек тилида) • Ўзбек, қозоқ ва рус тилларида қуйидаги мавзуларда тематик плакатлар: • Лойиҳани ишлаб чиқиш ва электр энергиясини миллий тармоққа узатиш. • Зарафшон ҳамжамиятини ривожлантириш кўмитасининг таркиби, вазифалари ва жорий фаолияти ҳамда Лойиҳа ҳамжамиятини ривожлантириш режаси; • Аҳолининг соғлиғи ва хавфсизлиги учун асосий хавф манбалари, шу жумладан милтилловчи соялар, шовқин, муз отилиши ва ҳалокатли бахтсиз ҳодисалар ва таъсир қилишнинг олдини олиш учун кўрилган чоралар
192248.R.003		B7 Таҳрири		

М-5-Жадвал: Манфаатдор томонлар билан ўзаро алоқалар бўйича тадбирлар – фойдаланиш даврида

No	Ўзаро алоқалар мақсадлари	Масъул томон	Манфаатдор томонлар: Ўзаро алоқалар стратегияси	Фойдаланиладиган ахборотни ошкор этиш воситалари
----	---------------------------	--------------	---	--

No	Ўзаро алоқалар мақсадлари	Масъул томон	Манфаатдор томонлар: Ўзаро алоқалар стратегияси	Фойдаланиладиган ахборотни ошкор этиш воситалари
1	<p>Манфаатдор томонлар ва маҳаллий ҳамжамиятларга қуйидагиларни эслатиш:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Фойдаланиш пайтида юзага келиши мумкин бўлган таъсирлар (милтиловчи соялар, шовқин, муз отилиши, шамол турбинаси паррагининг ҳалокатли ишдан чиқиши ва бошқалар). • Лойиҳа учун Фавқулодда вазиятларга тайёргарлик ва ҳаракатлар режаси. • Лойиҳанинг шикоятларни кўриб чиқиш механизми. 	ХБАБМ ХБАБХ кўмагида	<ul style="list-style-type: none"> • Ўзбекистон вазирликлари ва идоралари: ҳар 12 ойда янгиланган маълумотларга эга расмий хат. • Худудий ҳукумат вакиллари: ҳар 12 ойда янгиланган маълумотларга эга расмий хат. • Бошқа маҳаллий ва ҳудудий ҳокимият органлари: ҳар 12 ойда янгиланган маълумотларга эга расмий хат. • Жамоалар ва жамоа етакчилари: Зарафшон шаҳрида, шунингдек, ҳар бир кичик қишлоқда маҳаллий аёллар билан бир қатор жамоат йиғилишлари, мақсадли учрашувлар, жумладан, барча кичик қишлоқлардаги мактабларда махсус машғулотлар ва, агар қизлар мактабга бормаса, бошқа тадбирлар (биринчи беш йил давомида ҳар 12 ойда бир марта, кейин қайта кўриб чиқилади). • Телеграм иловаси маҳаллий аҳолига амалиётлар давомида аҳоли саломатлиги ва хавфсизлигига оид хавф-хатарлар билан боғлиқ аниқ маълумотларни тақдим этишда фойдаланилади (қиш ойларида олдин ва қиш ойларида эслатмалар беради). 	<ul style="list-style-type: none"> • Ҳар 12 ойда қурилиш бошланиши ва асосий тадбирлар ҳақида юқори даражадаги хулоса, шунингдек шикоятларни кўриб чиқиш механизми учун алоқа маълумотларини (ўзбек тилида) ўз ичига олган расмий янгиланган хатлар. • Ўзбек, қozoқ ва рус тилларида қуйидаги мавзуларда тематик плакатлар: <ul style="list-style-type: none"> - Жамият аъзоларининг соғлиғига асосий таъсир манбалари (милтиловчи соялар, шовқин, муз отилиши ва турбинанинг ишдан чиқиши). - Шикоятлар механизми.
192248.R.003	B7-Тажрири			Page 28 of

No	Ўзаро алоқалар мақсадлари	Масъул томон	Манфаатдор томонлар: Ўзаро алоқалар стратегияси	Фойдаланиладиган ахборотни ошкор этиш воситалари
2	Манфаатдор томонлар ва маҳаллий ҳамжамиятларни Лойиҳа, уни амалга ошириш жараёни билан боғлиқ маълумотлар билан таъминлаш, одамларга аҳоли саломатлиги ва хавфсизлиги учун хатарнинг асосий манбалари, шунингдек, Лойиҳанинг умумий экологик ва ижтимоий кўрсаткичлари ҳақида эслатиш. Унинг мазмуни маҳаллий бандлик, маҳаллий харидлар, атроф-муҳитни ўрганиш, чиқиндиларни бошқариш, ўқитиш, ишчи кучини бошқариш чоралари, сув истеъмоли, транспорт ва бошқарув чораларини ўз ичига олади	Компаниянинг жамоатчилик билан алоқалар бўйича менежери, жамоатчилик билан алоқалар бўйича ходимлар кўмагида	<ul style="list-style-type: none"> • Ўзбекистон вазирликлари ва идоралари: ҳисобот нусхаси. • Худудий ҳокимият вакиллари: ҳисобот нусхаси. • Бошқа маҳаллий ва ҳудудий ҳокимият органлари: ҳисобот нусхаси. • Жамиятлар ва ҳамжамият етакчилари: ҳисобот нусхаси. • Телеграм иловаси ҳисоботнинг қисқача мазмунини тақдим этиш ва онлайн нусхалари мавжуд бўлган веб-ҳаволаларни тақдим этиш учун ишлатилади. 	<ul style="list-style-type: none"> • Экологик ва ижтимоий фаолият натижалари ҳақида йиллик ҳисобот (ўзбек, қozoқ ва рус тилларида).

No	Ўзаро алоқалар мақсадлари	Масъул томон	Манфаатдор томонлар: Ўзаро алоқалар стратегияси	Фойдаланиладиган ахборотни ошкор этиш воситалари
3	<p>Биохилмахилликни бошқариш режаси орқали ҳудуддаги кўршапалаклар ҳолатини яхшилаш бўйича мумкин бўлган чора-тадбирларни муҳокама қилиш:</p> <ul style="list-style-type: none"> Штольняни ташриф буюрувчилардан тўлиқ ўраб олиш ва келажакда улардан фойдаланиш ҳолатларида кўршапалакларнинг яшаш муҳитини сақлаб қолиш учун Лойиҳа ҳудудидаги адитгаштольняга кираверишда катта бўшлиқлари бўлган жойларга темир сеткалар (қулф билан) ўрнатиш. <p>Шахта галереяларини кўршапалакларнинг асосий яшаш жойлари сифатида сақлаш ва кириш жойларига темир панжаралар ўрнатишни рағбатлантириш муҳимлиги.</p> 	Компаниянинг жамоатчилик билан алоқалар бўйича менежери, жамоатчилик билан алоқалар бўйича ходимлар кўмагида	Навоий кон-металлургия комбинати: расмий хат, гундан кейин расмий учрашув ўтказилди	Расмий хат ва Биохилмахилликни бошқариш режасининг резюмеси (ўзбек тилида).
4	Ҳамжамиятни ривожлантириш режасини амалга оширишга раҳбарлик қилиш.	ҲБАБМ ҲБАБХ кўмагида	Зарафшон ҳамжамиятини ривожлантириш қўмитасининг мунтазам учрашувлари (эҳтимол, фойдаланиш даврида ҳар йили)	Ҳамжамиятни ривожлантириш режаси

Appendix N ТМТР доирасида маълумотларни ошкор қилиш бўйича
маслаҳатлашувлар резюмеси